

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
พฤษภาคม 2552

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
พฤษภาคม 2552

ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์. (2552). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์สัตวแพทย์หญิงนภาพร มัชฌมางกูร, อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ.

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง มี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้กลุ่มทดลอง 40 คนกลุ่มควบคุม 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที่

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังเข้าร่วมได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

THE EFFECTIVENESS OF GROUP PROCESS HEALTH EDUCATION PROGRAM ON
SEXUAL RISK PREVENTION BEHAVIOR OF MATHAYOMSUKSA I STUDENTS IN
SACRED HEART CONVENT
SCHOOL BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
SARUDJADA JAROENKITJANUWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Health Education
at Srinakharinwirot University
May 2009

Sarudjada Jaroenkitjanuwat. (2009). *The effectiveness of group process health education program on sexual risk prevention behavior of mathayomsuksa I students in sacred heart convent school Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Health Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Napaporn Madhayamankur, Mrs Bubpha Pluemsomran.

The study was a quasi-experimental research. The purpose of this research was designed to study the effectiveness of group process health education program on sexual risk prevention behavior of mathayomsuksa I students in sacred heart convent school Bangkok. . The sample group consisted of 80 students selected by simple random sampling and divided into two groups, 40 students for the experimental group and 40 students for the control group. The data were collected by questionnaire. The collected data were then analyzed for percentage, mean, standard deviation and t-test

The results of the study were as follows :

1. The students of mathayomsuksa I, in the experimental group, after having health education program with the process group, had more prevention behavior against the sexual risk before the program with significant status at .05 level.
2. The students of mathayomsuksa I, in the experimental group after having health education program with the process group, had more prevention behavior against the sexual risk than the control group with significant status at .05 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
กรุงเทพมหานคร

ของ

ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์นภาพร มัชฌิมานุกร)

.....กรรมการ
(อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ดร.อัมมอรรณ วัฒนบุรานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี้)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นภาพร มัชฌิมานุกร)

.....กรรมการ
(อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สัตวแพทย์หญิงนภาพร มัชฌิมานุกร ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ อาจารย์มอบให้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทรงพล ต่อนี้ อาจารย์ รัชฎมา หลายพัฒน์ อาจารย์พงษ์ศักดิ์ กดี คำขำ และอาจารย์โสพิศ หนูแก้ว ที่ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือและกรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ดร. เอมอัชมา วัฒนบุรณานนท์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทรงพล ต่อนี้ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งให้คำแนะนำแล ะชี้แนะในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ คณะซิสเตอร์ และเพื่อนๆในโรงเรียนพระหฤทัย คอนแวนต์ ที่คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีและขอบ ใจนักเรียน ทุกคนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือ ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบ คุณเพื่อนๆ กศ .ม.ทุกคน ขอขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ รวมถึงทุกคนในครอบครัวโคศประเสริฐ และ เจริญกิจจานุวัฒน์ ที่คอยให้กำลังใจรวมทั้ง ความช่วยเหลือและไม่ตรีจิตจากทุกท่านด้วยความเต็มใจมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

คุณความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุพการี ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้วิจัยมาจนถึงบัดนี้ จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม.....	32
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2552.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
แบบแผนการทดลอง.....	46
แผนการดำเนินการทดลอง.....	46
ตารางการจัดกิจกรรมตามโปรแกรม.....	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก	86
ภาคผนวก ข	93
ภาคผนวก ค	102
ภาคผนวก ง	158
ประวัติย่อผู้วิจัย	163

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รูปแบบการทดลอง.....	44
2 การจัดกิจกรรมตามโปรแกรม.....	46
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	57
4 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกำรป้องกัน การเสี่ยงทางเพศเป็นรายข้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง.....	63
5 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกำรป้องกัน การเสี่ยงทางเพศเป็นรายข้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มควบคุม.....	66
6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของด้านพฤติกรรมกำรป้องกันความเสี่ยง ทางเพศภายในกลุ่มก่อนและหลังได้รับโปรแกรม.....	69
7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของด้านพฤติกรรมกำรป้องกันความเสี่ยง ทางเพศระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังได้รับโปรแกรม.....	69
8 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบพฤติกรรม เกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันความเสี่ยงทางเพศ.....	100

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 แบบแผนการทดลอง.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงไปมีวิวัฒนาการความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหลังไหลเข้ามามากขึ้นรวมถึงวัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ประเทศซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมที่มักจะเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดแนวเสรีนิยม ที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดเป็นอย่างมาก อาทิเช่น พฤติกรรมการแต่งกายตามแฟชั่น การคบเพื่อนต่างเพศ ตลอดจนพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส (สร้อยวลัย สุขดา. 2543: บทคัดย่อ) วัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมเปิดเผยและแสดงออกอย่างเสรีในเรื่องเพศ ประกอบกับการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศในหนังสือ วารสาร และสื่อต่างๆ ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทศนคติ ค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมเดิมของหญิงไทยในเรื่องเพศที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพมากขึ้นหลายด้าน รวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังเป็นปัญหาในปัจจุบัน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเยาวชนทำให้ก่อปัญหาทั้งต่อตนเอง ต่อสังคมและต่อประเทศชาติ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัวเด็กและเยาวชน ประกอบกับความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว กลายเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาทิ การใช้สารเสพติด การควบคุมอารมณ์และความรู้สึก มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในที่นี้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ การเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มสุราหรือของมีเมา การใช้สารเสพติด การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์เพศ การดูภาพยนตร์กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การจับมือถือแขนและการกอดจูบ การชักนำของเพื่อนต่อการมีเพศสัมพันธ์ (เลิศลักษณ์ บุญรอด. 2543: 5) จากการศึกษาวัยรุ่นชายส่วนใหญ่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี และส่วนหนึ่งเคยเที่ยวหญิงบริการ โดย 6 ใน 10 คนไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย ส่วนวัยรุ่นหญิงในเขตเมืองประมาณครึ่งหนึ่งมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและ 2 ใน 3 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควรและการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันเหล่านี้ นำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา อาทิ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง รวมทั้งการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกรมควบคุมโรคและกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่พบว่าร้อยละ 29 ของผู้ป่วยกามโรคอยู่ในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี และประมาณ 1 ใน 3 ของสตรีที่ทำแท้งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 12.5 ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการอยู่ในกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่เป็นช่วงที่มีการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม วัยรุ่นเริ่มสนใจอย่างจริงจังในเรื่องเพศและสนใจเพศตรงข้าม อยากมีคูรักรหรือแฟน มีความอยากรู้อยากเห็นต้องการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

เพศ (สกล วรเจริญศรี. 2545: 17) วัยรุ่นมีโอกาสที่จะนำไปสู่การถูกชักจูง ไปสู่การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ง่าย จะเรียนรู้บรรทัดฐานเรื่องเพศจากขบวนการ ชัดเกลทางสังคม ซึ่งองค์กรทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อต่างๆ

ปัญหาเรื่องเพศเป็นปัญหาซึ่งมีสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ค่านิยม ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ อิทธิพลของเพื่อน ในปัจจุบันวัยรุ่นไทยได้ซึมซับรูปแบบแนวคิดทฤษฎีการมีเพศสัมพันธ์ในทศวรรษใหม่ คือ การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีความรักเป็นพื้นฐาน อาศัยเพียงอารมณ์และความพึงพอใจซึ่งกันและกัน มองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดาการมีเพศสัมพันธ์กว่าครึ่งมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนด้วยตนเอง (วนิดา พันธุ์อาด. 2543: 33) ส่วนวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นว่าพรหมจรรย์ไม่ใช่สิ่งสำคัญ สำนักวิจัยเอแบคโพลปี 2548 พบว่าวัยรุ่นไทยให้ความสำคัญกับให้ความสำคัญกับวันวาเลนไทน์ร้อยละ 39.5 โดยประชากรวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครจำนวน 1 แสนคน ตั้งใจว่าจะมีเพศสัมพันธ์กับแฟนในวันวาเลนไทน์ (“วัยรุ่นกับวันวาเลนไทน์”. 2548: 2) จากการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและการปฏิบัติในเรื่องเพศของวัยรุ่นไทยจำนวน 1,000 คน พบว่ามีเพียงร้อยละ 25 ในวัยรุ่นหญิงและร้อยละ 32 ในวัยรุ่นชาย ที่มีความคิดเห็นว่าพรหมจรรย์เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการแต่งงาน (สกล วรเจริญศรี. 2545: 19) สตรีวัยรุ่นในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10.6 มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งทั้งหมดมีเพศสัมพันธ์อายุน้อยกว่า 18 ปี ร้อยละ 83.7 ไม่ใช่ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง และร้อยละ 13.9 มีคู่นอนมากกว่า 1 คน (นันทพร แสนศิริพันธ์. 2547: 15) ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเริ่มเป็นปัญหาที่พบมากขึ้นโดยให้นักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาจำนวน 2,098 ราย อายุระหว่าง 11-20 ปี ตอบแบบสอบถามพบว่านักเรียนร้อยละ 9.1 เคยมีเพศสัมพันธ์โดยมีอายุน้อยที่สุด คือ 12 ปี นักเรียนร้อยละ 0.3 มีปัญหาดังครรรค์ นักเรียนร้อยละ 42.7 เคยไปเที่ยวสถานบันเทิง ร้อยละ 4.9 เคยใช้ยาเสพติด เคยดูรูปโป๊ ส่วนใหญ่ดูที่บ้านเพื่อน (มานี ปิยนันต์. 2545: 55) จากการวิจัยของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ พบว่าร้อยละ 47.5 ติดตามสื่อลามกเมื่ออายุ 15-17 ปี ซึ่งร้อยละ 33.8 บอกว่าอยากรู้อยากลองเรื่องเพศร้อยละ 92 ระบุว่าสื่อลามกทำให้เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรบอกว่าสื่อลามกส่งเสริมการคุกคามหรือล่วงเกินทางเพศ ขณะที่ร้อยละ 76.5 เห็นภาพหรือการแสดงที่ไม่เหมาะสมทางเพศร้อยละ 72.4 เห็นจากการดูวิดีโอ/วีซีดี นอกจากนี้ร้อยละ 68.2 ยังบอกว่าสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อทางเพศที่เป็นปัญหาต่อเยาวชนสูงที่สุด (ความคิดเห็นต่อสื่อลามก. 2550: 3)

ยังมีวัยรุ่นอีกจำนวนมากที่คิดว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ห่างไกลจากตนเอง แม้ว่าขณะนั้นตนเองกำลังมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดโรคก็ตามทั้งๆ ที่วัยรุ่นมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค แต่ก็มีความเชื่อว่าตนเองจะไม่เกิดโรคและไม่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง (มานพ คณะโต. 2541: 110) ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมที่ผิดนี้ทำให้เกิดเจตคติต่อพฤติกรรมของตนเองว่าไม่ได้อยู่ในสภาวะเสี่ยงต่ออันตรายหรือไม่ส่งผลเสียต่อตน จึงทำให้วัยรุ่นมีสภาวะเสี่ยงต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเองและสังคมตามมา (สุชาดา ตรีสึงหวงศ์. 2547: 4)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น พบว่ามีผู้วิจัยหลายท่านได้ประยุกต์สร้างโปรแกรมสุขศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและนำมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น การประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่าการใช้ทักษะชีวิตสร้างโปรแกรมสุขศึกษาโดยเน้นในเรื่องทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการปฏิเสธ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีประสิทธิผลดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ (ณิชาพรหมน้อย. 2544: บทคัดย่อ) และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยกว่าก่อนทดลอง (สุชาติดา ตริสิงหวงศ์. 2547: บทคัดย่อ) แต่จากการที่วัยรุ่นเป็นวัยที่รักและต้องการกลุ่มเพื่อนมากและมักจะเชื่อเพื่อนในกลุ่มมากกว่าพ่อแม่ หรือ ครู จะเลียนแบบซึ่งกันและกันทั้งทางด้านร่างกาย การพูดจาและพฤติกรรมต่างๆ เนื่องจากต้องการให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับตนเอง ดังจะเห็นได้จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์พบว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ร้อยละ 54 (ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. 2545: บทคัดย่อ) แสดงให้เห็นว่าการกระทำกิจกรรมกลุ่มมีผลต่อวัยรุ่นมากเช่นเดียวกับ (ภานิดา ภูโตนา 2539: 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กิตติณภา พลละวัตร. (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดขอนแก่น พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม จากการศึกษาของเชิดพงษ์ ราชปองพันธ์ (2545: บทคัดย่อ) ผลการใช้กระบวนการกลุ่มและการได้รับข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบึงคล้านคร จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า หลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง

โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีแต่นักเรียนหญิงทั้งหมด ทำให้นักเรียนหญิงไม่ได้พบปะใกล้ชิดเรียนร่วมชั้นกับนักเรียนชาย นักเรียนหญิงจึงอาจมีความไม่เข้าใจในการคบเพื่อนต่างเพศที่อาจส่งผลต่อเนื่องถึงเมื่อต้องปรับตัวเมื่อเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นซึ่งจะต้องเรียนร่วมกันทั้งชายและหญิงรวมถึงการใช้ชีวิตในสังคม โดยสภาพสถานที่ตั้งของโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ตั้งอยู่ในย่านชุมชนคลองเตย เป็นชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากมีหลากหลายสภาพความเป็นอยู่ ซึ่งอาจมีผลต่อนักเรียนในเรื่องการเลือกคบเพื่อนและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อไปได้

จากการศึกษาเรื่องกระบวนการกลุ่มผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงต้องการนำรูปแบบกระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ซึ่งเป็นการให้ความรู้แบบกลุ่มย่อย ใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ แนวคิด

นอกจากนั้นยังทำให้สมาชิกกลุ่มได้แก้ปัญหาร่วมกัน ได้ทราบความคิดเห็นของคนอื่น ส่งเสริมให้สมาชิกเปลี่ยนความเชื่อต่าง ๆ ไปในทางที่ถูกต้อง จากความสำคัญและแนวคิดข้างต้นนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนจึงมีความสนใจนำกระบวนการกลุ่มมาศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่เข้าสู่วัยรุ่นมีพฤติกรรมอยากรู้อยากเห็น ชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่และเพื่อให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญในการป้องกันตนเองต่อการเสี่ยงทางเพศอันจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาทางเพศของนักเรียนให้มีพัฒนาการทางเพศที่ถูกต้องและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทราบผลของการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
2. เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มสอนเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่นๆ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 313 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มควบคุม 40 คน และกลุ่มทดลอง 40 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

2. ตัวแปรตาม

ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประสิทธิผล หมายถึง ผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในทางที่ดีขึ้น เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2. โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเป็นการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ถูกต้องต่อผลของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

2.1 ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้นำกลุ่มและระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มจัด

2.2 ขั้นดำเนินกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกร่วมกันดำเนินกิจกรรม ดังนี้ ศึกษาเอกสารใบความรู้เรื่อง เพศศึกษาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ระดมสมองเกี่ยวกับการหาทางปฏิเสธ การหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงทางเพศ วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จัดนิทรรศการ วิทยุหน่วยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

2.3 ขั้นสิ้นสุดของการทำกลุ่ม ผู้วิจัยและสมาชิก สรุปผล การประชุมกลุ่ม ตอบข้อสงสัยและสรุปแนวปฏิบัติทั้งหมด

3. พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม การปฏิบัติของนักเรียนที่แสดงเจตนาเพื่อป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน โดยผู้วิจัยศึกษาในขอบข่ายของพฤติกรรมการป้องกัน 6 ด้าน คือ

3.1 การใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและดื่มของมึนเมา หมายถึง การรับประทานยาที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น ยาอี ยาเลิฟ รวมไปถึงการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เช่น สุรา เบียร์ ไวน์

3.2 การเที่ยวสถานบันเทิงหรือสถานพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง การไปในสถานที่ที่เปิดโอกาสให้แสดงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ สถานบริการทางเพศ

3.3 การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสาธารณะในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หมายถึง การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การดูวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ที่แสดงถึงการกอดจูบ การร่วมเพศ

3.4 การแตะต้องสัมผัสเชิงชู้สาวหมายถึงการปฏิบัติต่อกันกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาวได้แก่ การจับมือถือแขน การกอดจูบร่างกายเพศตรงข้าม

3.5 การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง หมายถึง เพศหญิงหรือเพศชาย อาจเป็นเพื่อนหรือคนรัก อยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่งในที่รโหฐาน หรือลับตาคน เช่น ในห้อง บริเวณที่ไกลตาผู้คน

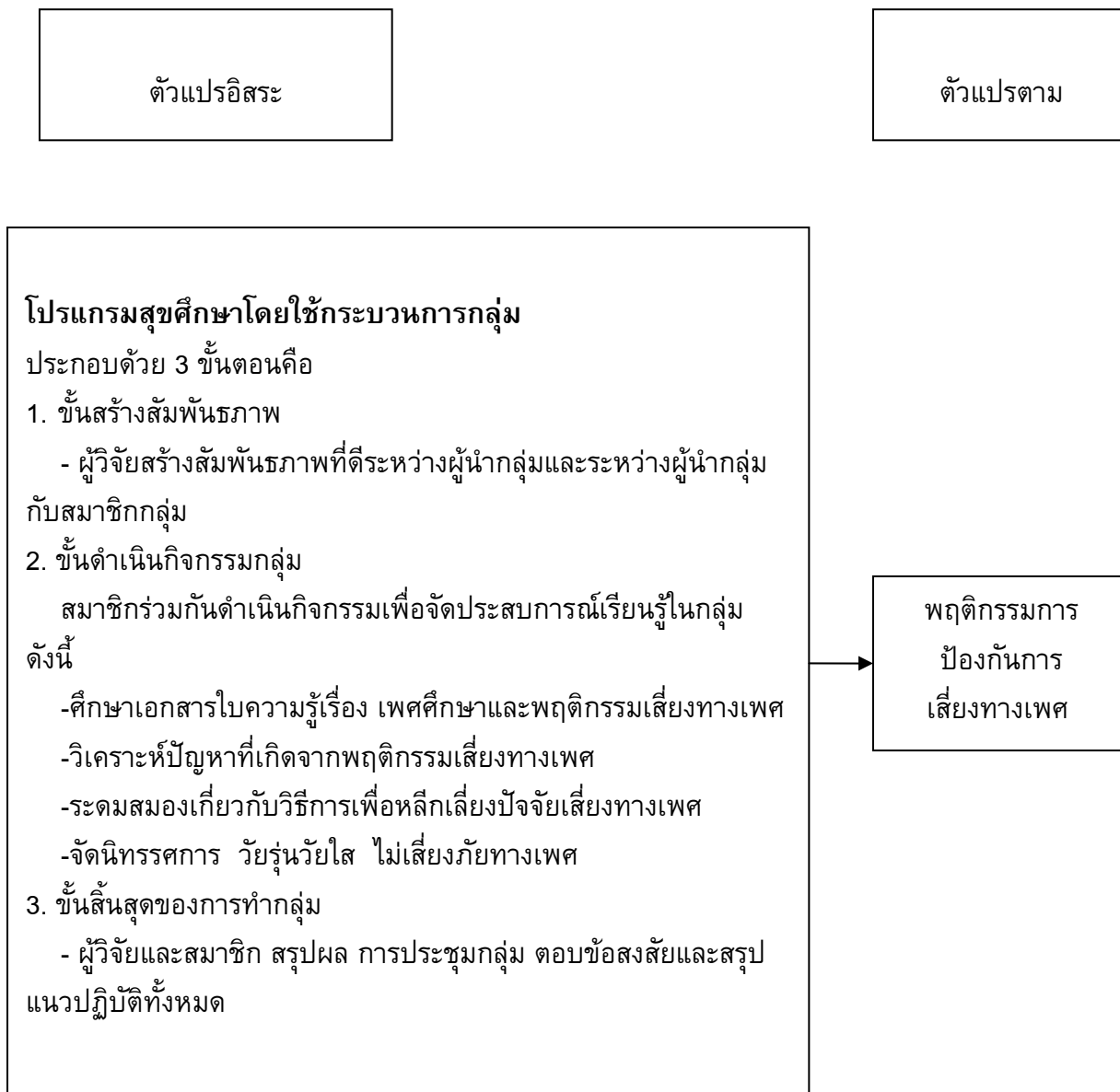
3.6 การแต่งกายที่ล่อแหลม หมายถึง การสวมเสื้อผ้าที่เผยให้เห็นสัดส่วนต่างๆ ของร่างกายมากเกินไปเช่น เสื้อเกาะอก เสื้อผ้าบาง เสื้อรัดรูปจนเห็นสัดส่วน เอวลอย ใส่กระโปรงสั้น

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร

5. โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ หมายถึง โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เปิดการสอนตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเพศ ผู้วิจัยได้จัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ดังแสดงในภาพประกอบ 1 โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม
5. หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในต่างประเทศ
2. งานวิจัยในประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา

ความหมายของเพศศึกษา

วันทนี วาสิกะสินและคณะ (2540: 8) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาไว้ว่า เพศศึกษาเป็นกระบวนการการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายเป็นการเตรียมบุคคลแต่ละบุคคลในการเรียนรู้ความจริงของชีวิต สามารถปรับตัวได้ตามขั้นตอนของชีวิตได้อย่างไม่ลำบากและจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญคือ การมีความรู้ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2541: 170) ได้ให้ความเห็นเรื่องการสอนเพศศึกษา เป็นการสอนในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในเรื่องเพศให้มีความตระหนักและการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเป็นการสอนในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในเรื่องเพศ ให้มีความตระหนักและการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้อง

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2543: 10) ได้ให้ความเห็นว่าเพศศึกษา หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยให้บุคคลมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในทุกๆ ด้านตั้งแต่

โครงสร้างและหน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ พัฒนาการที่เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ พฤติกรรมระหว่างเพศ และมนุษยสัมพันธ์อันดีงาม

สรุปได้ว่า เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งทางด้านกายวิภาค สรีระวิทยาของร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการ ต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ เจตคติ และการปฏิบัติตน ให้เหมาะสมกับบทบาทของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ตลอดจนประพฤติกรรมตนตามเกณฑ์และ ขนบธรรมเนียมอันดีงาม สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ลักษณะของความรู้อย่างเรื่องเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2541: 175) ได้แบ่งเพศศึกษาซึ่งมีลักษณะ เนื้อหาที่ประกอบกันเป็นความรู้ไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางชีววิทยา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับกายวิภาคและสรีระวิทยาของร่างกายมนุษย์ เป็นส่วนใหญ่ เช่น โครงสร้างและหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ในระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง
2. ลักษณะทางสุขวิทยา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ การระวัง รักษาร่างกายให้ปราศจากโรคภัย หรือความผิดปกติทางเพศ เช่น ข้อควรระวัง และสุขปฏิบัติ เกี่ยวกับอวัยวะเพศ ข้อควรปฏิบัติขณะมีประจำเดือน
3. ลักษณะทางจิตวิทยา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับจิตใจ และอารมณ์ เช่น ความเจริญเติบโตทางเพศในด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแรงขับทางเพศ การระบายอารมณ์ทางเพศ ทศนคติต่อเพศตรงข้าม
4. ลักษณะทางสังคมวิทยา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและมาตรฐาน ความประพฤติหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม สามารถปรับตัวตามขั้นตอนของชีวิต มีความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และพฤติกรรมที่ดีในเรื่องเพศ

ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเพศศึกษานั้นมีประโยชน์ในการ ป้องกันไม่ให้นักเรียนในสังคมมีพฤติกรรมทางเพศที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น

จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2541: 170) ได้สรุปจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการเกี่ยวกับ เรื่องเพศทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
2. เพื่อเป็นการสร้างเจตคติ ค่านิยมและแนวคิดที่ดีงามต่อเรื่องเพศเพื่อเป็นรากฐานทาง ความคิดที่สำคัญในการตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม
3. เพื่อแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวความคิดหรือ อคติพลอื่นๆ ที่มีผลให้เกิดความวิตกกังวลและปมด้อยต่างๆ ให้ลดน้อยหรือหมดไป
4. เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาสุขอนามัยทางเพศแต่ละบุคคล ความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการ เปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางเพศ รวมถึงการปรับตัวและการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศ

5. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องปัญหาของการเพิ่มประชากรและการวางแผนครอบครัว
 6. เพื่อเรียนรู้ถึงผลกระทบจากการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ทำแท้ง
 7. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการป้องกันและการรักษา
- สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา เป็นการสอนในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในเรื่องเพศ ให้มีความตระหนักและการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

คำว่าวัยรุ่น ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ระบุว่า เป็นวัยที่ย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวซึ่งมีอายุระหว่าง 13 -19 ปี (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 1062) ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Adolescence ซึ่งแปลว่า เจริญไปสู่สุภาพภาวะ นั่นคือ วัยรุ่นจะเป็นกระบวนการในการพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (ศรีพัทธา จาริวงค์. 2539: 15)

สุชา จันทน์เอม (2539: 3) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยเชื่อมต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ชีวิตในบั้นปลายจะราบรื่นหรือไม่เพียงใดย่อมขึ้นกับการดำเนินชีวิตในระยะนี้ เพราะวัยนี้ต้องประสบความยุ่งยาก มีปัญหาต่างมากมาย ในระยะนี้ร่างกายมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะเพศและสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ ในเพศหญิงมีประจำเดือนมาครั้งแรก ส่วนเพศชายจะมีผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้

โรเจอร์ (Roger. 1972: 2) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น โดยพิจารณาจากเกณฑ์ทางด้านร่างกาย จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ 2 อย่าง คือ เสียงเปลี่ยน โดยเด็กชายจะมีเสียงแตกห้าว เด็กหญิงจะมีเสียงแหลมขึ้น มีสัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนแปลงไป เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน เด็กชายมีการหลั่งน้ำกามครั้งแรก

จากการทบทวนความหมายของวัยรุ่นข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าวัยรุ่น หมายถึง วัยแห่งการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่เป็นวัยแห่งการปรับตัว มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการเข้าสู่สุภาพภาวะทางเพศโดยสมบูรณ์

การแบ่งช่วงอายุวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาอย่างรวดเร็วและซับซ้อนทั้งทางร่างกาย จิตใจ อันมีผลทำให้วัยรุ่นต้องเรียนรู้ถึงการปรับตัว เพื่อที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การเข้าสู่วัยรุ่นของแต่ละคนนั้นแตกต่างกันตามความพร้อมของร่างกาย และการมีสุภาพภาวะทางเพศ จึงเป็นเรื่องยากที่จะบอกว่าวัยรุ่นเริ่มต้นที่อายุเท่าใด

นักจิตวิทยาใช้อายุเฉลี่ยเป็นเครื่องกำหนดจุดเริ่มต้นของวัยรุ่นและแบ่งระยะของวัยรุ่น ได้ 3 ระยะ คือ (วนิดา พันธุสอาด. 2543: 3-4)

วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

วัยรุ่นหญิงมีอายุระหว่าง 11-13 ปี และวัยรุ่นชายมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ในช่วงระยะนี้ ร่างกายของวัยรุ่นจะมีการเติบโตและการพัฒนาอย่างมากโดยเฉพาะการพัฒนาการทางด้านเพศ วัยรุ่นหญิงจะเห็นได้ชัดเจนจากการที่เริ่มมีประจำเดือนเป็นครั้งแรก และจะมีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ ในวัยรุ่นชายยังเห็นไม่ชัดเจนนักแต่สภาพร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น อวัยวะเพศและลูกอัณฑะมีขนาดใหญ่ขึ้น มีเสียงแตกห้าว มีขนบริเวณอวัยวะเพศ ถึงแม้ว่าร่างกายของวัยรุ่นในระยะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากแต่ทางด้านความคิดความรู้สึกแล้ว วัยรุ่นยังคิดว่าตนเองเป็นเด็กอยู่ ระยะนี้เป็นช่วงเวลาของการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยรุ่นอย่างเต็มตัวต่อไป

วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence)

วัยรุ่นหญิงมีอายุระหว่าง 13-15 ปี และวัยรุ่นชายมีอายุ 15-17 ปี ช่วงนี้การเจริญเติบโตทางร่างกายดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสิ้นสุดเมื่อถึงวุฒิภาวะ วัยรุ่นชายเริ่มมีการหลังของน้ำอสุจิ วัยรุ่นเริ่มยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายมากขึ้น และการพัฒนาการทางสติปัญญาจะพัฒนาตามการพัฒนาการของร่างกายไปเรื่อย ๆ วัยรุ่นเริ่มมีความคิดความอ่านลึกซึ้งมากขึ้น พยายามหาความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามทำตัวเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ซึ่งการพัฒนาทางสติปัญญานี้จะแตกต่างกันไปตามบุคคลและสภาพแวดล้อม

วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

วัยรุ่นหญิงจะมีอายุระหว่าง 17-20 ปี และวัยรุ่นชายมีอายุระหว่าง 18-21 ปี วัยนี้มีการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจถึงขั้นสูงสุด การพัฒนาทางกายเริ่มคงที่ในขณะที่การพัฒนาทางสติปัญญายังดำเนินต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิด ช่วงวัยนี้จะพยายามสร้างความเป็นตัวของตัวเองและพยายามแก้ปัญหาชีวิตต่างๆ ด้วยตัวของตัวเอง ดังนั้นวัยนี้ผู้ใหญ่จึงควรทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษามากกว่าการเป็นผู้ชี้แนะทางเดินให้กับวัยรุ่น

ในวัยนี้การเจริญเติบโตอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล และมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงคือเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ซึ่ง ฮอลล์ (Hall 1970: 53) ได้ระบุว่าวัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตที่วุ่นวาย เป็นระยะเปลี่ยนผ่านของชีวิตที่เต็มไปด้วยอุปสรรคและความเครียด ความโกรธ ขุนเฉียว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ทำให้มีอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย บางครั้งก็มีความกระตือรือร้น บางครั้งก็เฉื่อยชาไม่เอาใจใส่ อารมณ์จะแกว่งไปมาระหว่างความร่าเริงเบิกบานกับความซึมเศร้า ความทะนงตัวอวดดี กับความประหม่าเหนียมอาย ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการของฮอลล์ เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงจากระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่งในวัยรุ่นนี้ แม้ว่าบางครั้งจะมีความรุนแรงและแปรปรวนของพฤติกรรมอย่างชัดเจน แต่ถือว่าเป็นภาวะปกติที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องยอมรับด้วยความอดทน พัฒนาการของวัยรุ่นตามทัศนะของฮาวเวิร์ด (1996: 47) ระบุว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องพัฒนาความสามารถในด้านต่อไปนี้

1. ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ที่สมบูรณกับบุคคลในวัยเดียวกันทั้งเพศหญิงและชาย

2. ประสบความสำเร็จในการแสดงบทบาททางเพศ (ชาย-หญิง)

3. ในสังคมยอมรับและเข้าใจถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงของวัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและปรับตัวให้ตนเองเป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้อื่น มีอิสระเป็นตัวของตัวเองและพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาการที่ซับซ้อนนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำนาย ซึ่งวัยรุ่นจะต้องมีการปรับตัวอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านเพศ ซึ่งวัยรุ่นถูกคาดหวังให้เรียนรู้ที่จะจัดการกับความรู้สึกทางเพศความสามารถที่จะตัดสินใจที่จะมีกิจกรรมทางเพศ เรียนรู้ที่จะจัดการกับความรักและสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศได้อย่างถูกต้อง

พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนอาจถึงวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่าคนอื่นที่มีอายุเท่ากัน โดยทั่วไปวัยรุ่นมีพัฒนาการทางเพศพื้นฐานอยู่ 2 ประการ คือ

การพัฒนาลักษณะทางเพศปฐมภูมิ (Primary sexual characteristics) คือมีการเปลี่ยนแปลงของระบบและอวัยวะสืบพันธุ์ ทำให้การทำงานของรังไข่ (Ovary) และอัณฑะ (Testis) มีความสมบูรณ์ขึ้น มีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององคชาติ (Penis) และช่องคลอด (Vagina) ให้มีความพร้อมสำหรับการสืบพันธุ์

การพัฒนาลักษณะทางเพศทุติยภูมิ (Secondary sexual characteristics) คือมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายส่วนอื่นๆ ที่บ่งบอกถึงความแตกต่างของเพศชายหญิง คือการเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง สะโพก การมีเสียงแตก การมีกล้ามเนื้อมากขึ้น การมีหนวด มีขนตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น รักแร้ หัวหน้า ขนหน้าแข้ง เป็นต้น

พัฒนาการทางเพศที่สำคัญนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว คือความสามารถในการเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในเรื่องเพศ และการปรับตัวด้านจิตใจ วัยรุ่นที่แสดงออกถึงความรอบรู้ทางเพศนั้น มักซ่อนเร้นความรู้สึกวิตกกังวลสับสนไว้อยู่ใน ในบางสังคมที่ไม่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเปิดเผย เนื่องจากความเชื่อและวัฒนธรรมที่มองเรื่องเพศเป็นเรื่องปกปิด น่าอาย เป็นเรื่องเฉพาะของผู้ใหญ่รวมทั้งทัศนคติผิดๆ ที่ว่าการที่วัยรุ่นเรียนรู้เรื่องเพศจะทำให้มีปัญหาหนักขึ้นนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาทางเพศกับวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด มักจะวิตกกังวลและหมกมุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเอง ซึ่งเป็นพัฒนาการปกติตามวัย แต่เนื่องจากการปิดกั้นต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง ต้องแสวงหาทางออกด้านการเรียนรู้เรื่องเพศกันเอง ทำให้เสี่ยงต่อการเรียนรู้เรื่องเพศตามสถานการณ์ที่ไม่ถูกต้องหรือเรียนรู้จากความเชื่อที่ผิดๆ ประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นนั้น จึงไม่ใช่อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงลักษณะเพศปฐมภูมิและทุติยภูมิ แต่อยู่ที่ความสามารถของวัยรุ่นในการปรับตัวให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ต้องการทางเพศที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม หากวัยรุ่นมี

โอกาสได้เรียนรู้ และเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของวัยอย่างแท้จริงจะทำให้พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นมีการดำเนินไปอย่างไม่หยุดชะงัก

การให้เพศศึกษาแก่วัยรุ่นยังมีข้อถกเถียงกันมากเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาในสังคมไทย การไม่เข้าใจในธรรมชาติและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น อาจทำให้ผู้ใหญ่เกิดความกังวลและลังเลที่จะให้ความรู้ถูกต้องและเพียงพอแก่วัยรุ่น ประกอบกับวัยรุ่นในปัจจุบันมีโอกาสนับรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ และทางระบบสารสนเทศและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อประสบกับสิ่งยั่วยุต่าง ๆ จากสื่อโฆษณา การเลียนแบบกันระหว่างวัยรุ่น ทำให้พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นยังคงอยู่ในภาวะเสี่ยงมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มจะเกิดปัญหาไม่แตกต่างจากสังคมตะวันตกที่ล้มเหลวเรื่องการดูแลสุขภาพทางเพศของวัยรุ่นมาแล้ว เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การดูแลสุขภาพวัยรุ่นไทย ปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นอาจมีความรุนแรงเป็นทวีคูณ เนื่องจากความพร้อมของระบบการบริการสุขภาพของวัยรุ่นยังไม่มีพัฒนาการอย่างเป็นรูปธรรมและเฉพาะเจาะจง ตลอดจนบริการที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องและตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของวัยรุ่นอย่างแท้จริง

พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้เด็กวัยรุ่นเองตระหนักในการเปลี่ยนแปลง และมีความวิตกกังวล ดังนั้นทั้งผู้ปกครองและครูควรเตรียมเด็กได้เข้าสู่วัยรุ่นอย่างราบรื่น โดยการอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการออกกำลังกายของเด็กวัยนี้ดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นจะเริ่มต้นมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทางความสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็วมาก (Growth spurt) การเปลี่ยนแปลงนี้จะมี ความแตกต่างระหว่างเพศเด็กหญิงจะเริ่มเมื่ออายุระหว่าง 8 ปี 6 เดือน – 10 ปี 6 เดือนหรืออายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปีซึ่งเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วของเด็กชายจะเริ่มราวๆ อายุ 10 – 16 ปี หรืออายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี

2. การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ ก็จะมีเริ่มในวัยแรกรุ่น (Puberty) เนื่องจากฮอร์โมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโตที่ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary gland) หรือต่อมใต้สมองได้สร้างขึ้น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรังไข่และมีการตกไข่ (Ovulation) และการเพิ่มฮอร์โมนที่เรียกว่า เอสโตรเจนส์ (Estrogens) ในสายเลือดสำหรับเด็กชายจะมีการเพิ่มขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์และมีการสร้างเซลล์สืบพันธุ์และเพิ่มฮอร์โมนของผู้ชายที่เรียกว่า แอนโดรเจนส์ (Androgens)

3. การเปลี่ยนแปลงทุติยภูมิทางเพศ (Secondary Sex Characteristics) จะปรากฏเป็นระยะการแตกเนื้อหนุ่มสาว เด็กหญิงจะเพิ่มขนาดของหน้าอก สะโพก มีรูปร่างอวบขึ้นและมีเอว เด็กชายจะมีไหล่กว้างขึ้น มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง การเปลี่ยนของเสียง จะเห็นได้ชัดในเด็กชายคือ เสียงห้าวและแปร่ง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผิวหนัง โดยเฉพาะหน้า เด็กหญิงวัยรุ่นบางคนจะมีสิวเต็มหน้า ดังมีคำกล่าวว่ามีสิวนสาว เด็กชายบางคนก็จะมีสิวมเหมือนกัน ทั้งชายและหญิงจะมีขึ้นขึ้นตามร่างกาย แขน ขา และรอบอวัยวะสืบพันธุ์ และหน้า เป็นต้น

4. อัตราการเจริญเติบโตของส่วนต่างๆ ของร่างกาย อาจเกิดขึ้นไม่พร้อมกันหรือเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เด็กบางคนจะมีการเปลี่ยนแปลงขนาดของเท้า ทั้งยาวและใหญ่ขึ้น แต่ส่วนอื่นของร่างกายยังไม่เปลี่ยนแปลง บางคนจะรู้สึกว่ายาวขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไหล่ยังคงเดิม เด็กวัยรุ่นมักจะมีอาการวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและมักจะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าร่างกายของตนกำลังเปลี่ยนแปลงและคิดว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรเกี่ยวกับรูปร่างของตน เด็กวัยรุ่นบางคนไม่มีความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของตน เช่น อยากเตี้ยลงหรืออยากสูงขึ้น

5. เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วสุดยอตราวๆ 12 ปี ส่วนเด็กชายจะมีระยะสุดยอตราวๆ 14 ปี หลังจากนั้นการเจริญเติบโตจะเริ่มช้าลง แต่ทั้งชายหญิงจะยังคงเจริญเติบโตต่อไป ทั้งทางด้านความสูงและน้ำหนัก เด็กชายส่วนมากจะหยุดการเจริญเติบโตราวๆ อายุ 21 ปี แต่บางคนก็ยังคงเปลี่ยนแปลงต่อไปได้ไม่หยุดจนถึงอายุ 25 ปี สำหรับเด็กหญิงจะหยุดการเจริญเติบโตเมื่ออายุราวๆ 17 ปี แต่บางคนก็ยังคงเจริญเติบโตต่อไปจนถึงอายุ 21 ปี อย่างไรก็ตามความแตกต่างในการเจริญเติบโตทั้งอายุและเวลาก็มีมาก อัตราการเจริญเติบโตมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กในวัยนี้ เด็กหญิงที่มีร่างกายเจริญเติบโตช้าตอนวัยแรกรุ่นจะไม่มีปัญหาในการปรับตัวกลับเป็นผลกำไร ส่วนเด็กชายถ้าร่างกายเจริญเติบโตช้าจะมีปัญหาในการปรับตัวและมักจะเข้ากับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันไม่ได้ มักจะรู้สึกว่าตนมีปมด้อยและมีพฤติกรรมที่ต้องการเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ส่วนเด็กชายที่มีความเจริญเติบโตเร็วกว่าเพื่อนๆ จะเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง และมักจะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีพฤติกรรมเป็นผู้ใหญ่ เด็กหญิงที่มีอัตราการเจริญเติบโตของร่างกายเร็วกว่าเพื่อนๆ และอยู่ชั้นต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นผู้ที่มีปัญหา ในการปรับตัว แต่ถ้าเด็กหญิงที่มีการเจริญเติบโตเร็วแต่เรียนชั้นสูง คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เด็กจะไม่มีปัญหาในการปรับตัว ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตและบุคลิกภาพของเด็กหญิงจะต้องพิจารณาถึงระดับการศึกษาควบคู่ไปด้วย

พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา

พือาเจต์ ให้ชื่อขั้นพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นหรือวัยรุ่นมัธยมศึกษาว่า Formal Operations แต่พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยรุ่นบางคนยังอยู่ระหว่าง Concrete Operations และ Formal Operations แต่ในที่สุดก็จะถึงขั้น Formal Operations ซึ่งเด็กจะสามารถคิดได้แบบผู้ใหญ่

เนื่องจากเด็กวัยรุ่นสามารถที่จะคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เด็กวัยนี้จึงมีความสนใจในปรัชญาชีวิต ศาสนา สามารถที่จะใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ สามารถคิดเหตุผลได้ทั้งอนุมานและอุปมานและจะมีหลักการ เหตุผลของตนเองเกี่ยวกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และมนุษยธรรม การสอนเด็กวัยรุ่นควรจะทำให้เด็กรู้จักคิด เป็นต้นว่า การแก้ปัญหาโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ การสอนความคิดรวบยอดอาจจะเริ่มจากความคิดรวบยอดที่มีความหมายกว้างและบอกคุณลักษณะที่สำคัญที่เน้นหลักทั่วๆ ไป

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ

เด็กวัยนี้เป็นวัยที่สนใจในตนเอง อยากรู้ว่าตนคือใคร ซึ่งเป็นคำถามที่ตอบได้ยาก เด็กวัยรุ่นจะต้องมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและยอมรับ และจะต้องมีความเข้าใจบทบาทของตนในสังคม และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ถ้าเด็กวัยนี้สามารถจะตอบคำถามว่าตนคือใครก็จะมีปัญหาในการปรับตัวจะมีความคิดเป็นของตนเองและไม่ตามอย่างเพื่อนในทางที่ผิด นอกจากนี้จะมีจุดประสงค์ของชีวิตที่แน่นอนเกี่ยวกับอาชีพ (อีริคสัน 1995: 188) เรียกวัยรุ่นว่า Identity vs Role Confusion เด็กที่ไม่รู้จักว่าตนคือใครจะเผชิญกับปัญหาที่อีริคสันเรียกว่า Identity Crisis เด็กจะรู้สึกสับสนในบทบาทของตนในสังคม มีปัญหาในการปรับตัวกับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศชายและหญิง เพราะมีทัศนคติต่อตนเองในทางลบ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้เด็กวัยนี้มีปัญหาในการเรียน ไม่มีจุดประสงค์ของชีวิต อีริคสัน กล่าวว่าสังคมปัจจุบันมีความโน้มเอียงที่จะส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นมีปัญหาค้นพบว่าตนคือใคร เพราะมีบทบาทต่างๆ ในสังคมที่เด็กวัยรุ่นจะสำรวจไปเรื่อยๆ โดยไม่มีการผูกมัดตนเองว่าบทบาทที่ตนควรจะเลือกคืออะไร ในวัฒนธรรมบางแห่งหรือสังคมโบราณมักจะมีการช่วยเด็กวัยรุ่นเลือกบทบาทที่จะเป็นผู้ใหญ่ โดยมีพิธีกรรมเป็นพิเศษ

ในปัจจุบันนี้ผู้ใหญ่ เช่น ครู และผู้ปกครองมีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยเด็กวัยรุ่นได้มาก คือ ควรจะพยายามไม่ตั้งความคาดหวังว่า วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมที่ผิดแปลก หรือไม่ยอมอยู่ในบังคับของผู้ใหญ่ ศาสตราจารย์บันดูลา ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ถ้าทางสังคมประคับประคองเยาวชนวัยรุ่นว่า Teenage และตั้งความคาดหวังว่า เด็กวัยรุ่นจะต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ทำอะไรผิดกฎเกณฑ์และมีพฤติกรรมที่แปลกๆ ไม่สม่ำเสมอก็อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นมีการแสดงออกหรือมีพฤติกรรมเป็นไปตามคาดหวังที่ผู้ใหญ่ได้ตั้งไว้ ผู้ใหญ่ควรจะพยายามใช้เหตุผลและเป็นที่ปรึกษาของเด็กวัยรุ่น เป็นผู้ฟังที่ดียอมรับฟังเหตุผล ไม่บังคับเด็กวัยนี้จนเกินไป ข้อสำคัญที่สุดจะต้องพยายามเปลี่ยนทัศนคติทางลบที่มีต่อเยาวชนวัยรุ่น และเป็นตัวแบบที่ดีทั้งทางด้านความประพฤติ มาตรฐานจริยธรรมและค่านิยม เป็นต้นว่าถ้าผู้ใหญ่ไม่ต้องการให้วัยรุ่นดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ ผู้ใหญ่ก็ต้องทำตนเป็นตัวอย่างและเนื่องจากพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของวัยรุ่นได้ถึงขั้นสูงสุด สามารถที่จะคิดและให้เหตุผลได้เหมือนผู้ใหญ่ การให้เด็กวัยนี้ได้อ่านชีวประวัติของบุคคลตัวอย่างทั้งในประวัติศาสตร์และปัจจุบันจะเป็นการช่วยให้เด็กวัยนี้ได้มีการพิจารณาถึงค่านิยม อุดมคติ และปรัชญาของชีวิตโดยทั่วไป ข้อสำคัญที่สุดผู้ใหญ่ทั้งครูและผู้ปกครองควรจะเป็นผู้ที่วัยรุ่นสามารถปรึกษาปัญหาได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

อารมณ์ของเด็กวัยรุ่น ก่อนเข้าจะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย ความตึงเครียดของอารมณ์เด็กวัยรุ่น บางครั้งจะเนื่องมาจากการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความไม่ชอบหรือไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางร่างกาย ถ้าเด็กวัยรุ่นมีวุฒิภาวะเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกายเร็ว จะช่วย

พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมให้เร็วขึ้นด้วย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ค่อนข้างจะเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางเหมือนวัยอนุบาล แต่แตกต่างกันโดยที่วัยอนุบาลไม่ได้คำนึงว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร ส่วนวัยรุ่นมักจะเป็นห่วงคนอื่นจะคิดอย่างไรโดยเฉพาะเพื่อนร่วมวัย เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต คือ มักจะมีความรู้สึกซึมเศร้า (Depression) วัยรุ่นหญิงจะมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกซึมเศร้านอกกว่าวัยรุ่นชาย ความรู้สึกซึมเศร้าอาจจะเป็นเหตุให้เด็กวัยรุ่น มีปัญหาทางความประพฤติ เช่น ทดลองยาเสพติดและถ่วงร่นแรงก็อาจจะถึงกับพยายามฆ่าตัวเอง แฮร์รี สแต็ค ซัลลิแวน (1963: 67) กล่าวว่า เด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะมีความใกล้ชิดผูกพัน (Intimacy) กับเพื่อนวัยเดียวกันและมีความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมเพื่อที่จะมีความรู้สึก และความคิดต่างๆ อย่างเปิดเผย ปกติแล้วจะเริ่มที่จะสนิทสนมกับเพื่อนเพศเดียวกันก่อนและหลังจากนั้นจะมีความใกล้ชิดผูกพันกับเพื่อนต่างเพศ

เพื่อนร่วมวัยมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นมักจะคบเพื่อนที่มีความสนใจและมีค่านิยมร่วมกัน การคบเพื่อนของวัยรุ่นหญิงมักจะจริงจังและมีเพื่อนสนิทที่จะปรับทุกข์สุขกันได้ ส่วนวัยรุ่นชายอาจจะเป็นเพื่อนที่ร่วมสนุก แต่มักจะไม่สนิทเหมือนวัยรุ่นหญิง นอกจากเด็กวัยรุ่นชายและหญิงจะมีเพื่อนเพศเดียวกันแล้ว เด็กวัยรุ่นเริ่มสนใจที่จะมีเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนต่างเพศอาจจะมีหลายระดับเป็นต้นว่าเป็นเพื่อนกันแบบคบเพื่อนเพศเดียวกัน หรืออาจจะชอบกันแบบคู่รักมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะจริงจัง

เด็กวัยรุ่นทั้งหญิงชายมีความต้องการที่จะทำอะไรทุกอย่างเหมือนเพื่อนร่วมวัย ตั้งแต่การแต่งตัว ความประพฤติ การใช้ภาษา รวมทั้งความเชื่อและค่านิยมการคบเพื่อนวัยนี้จึงมีความสำคัญมาก ผู้ปกครองควรพยายามที่จะให้คำแนะนำโดยชี้แจงให้เด็กวัยนี้คิดว่า การคบเพื่อนที่ดี มีความสำคัญอย่างไร พร้อมทั้งอธิบายอันตรายของการคบเพื่อนไม่ดี ทางโรงเรียนก็ควรจะส่งเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้ได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้บทบาทที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

วัยรุ่นแม้ว่าจะอยู่ในภาวะของวัยเจริญพันธุ์ มีความพร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์หรือการสืบพันธุ์ได้ตามธรรมชาติก็จริง แต่สังคมไทยส่วนใหญ่ยังไม่อยากให้วัยรุ่นชาย หญิงมีเพศสัมพันธ์กันเช่นนั้นได้ จนกว่าจะทำการแต่งงานและอยู่กินให้ถูกต้อง แต่ในสภาพปัจจุบันจะพบว่าวัยรุ่นมีการแสดงพฤติกรรมทางเพศที่เปิดเผยและชัดเจนมากขึ้น ในสังคมไทยยังมองว่า การไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสองเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงและขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ประกอบกับสถานภาพและบทบาทของการเป็นนักเรียนของวัยรุ่นยังไม่มี ความรับผิดชอบเหมือนผู้ใหญ่เพราะยังอยู่ในระหว่างการศึกษาเล่าเรียน จึงไม่เหมาะสมหากนักเรียนจะมีการคบหาสมาคมกันในเชิงชู้สาวเกินเลยความสัมพันธ์แบบเพื่อน เนื่องจากในบางครั้งวัยรุ่นมีการตัดสินใจที่ผิดพลาดมีอารมณ์มาเบียดบังทำให้เคลิ้มกับบรรยากาศที่เร้าเร้าก่อให้เกิดความรู้สึกทางเพศ ประกอบกับ

วัยรุ่นเป็นช่วงที่กำลังมีแรงขับทางเพศมากตามธรรมชาติทำให้นำไปสู่การมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้

จากการประมวลงานวิจัยในช่วงที่ผ่านมาพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเริ่มมีอายุน้อยลง การสำรวจสภาวะเยาวชนไทยในปี พ.ศ. 2538 พบว่าเยาวชนในชนบทร้อยละ 23 ในเมืองร้อยละ 28 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปี กว่าร้อยละ 90 ของเยาวชนชายมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและส่วนใหญ่เกินครึ่งที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ประมาณครึ่งหนึ่งของเยาวชนชายที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับเพื่อนหรือคูรักตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงานของวัยรุ่นมีมากขึ้น จากการประมาณการของกองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คาดว่ามีผู้ทำแท้งในคลินิกแต่ละแห่งวันละ 50 ราย หรือประมาณ 70,000-300,000 รายต่อปีมักจะเป็นเพศสัมพันธ์ที่ขาดการป้องกันและขาดความรับผิดชอบจนกลายเป็นปัญหาต่างๆ ตามมาดังนี้

1. การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์
2. การทำแท้งที่ผิดต่อกฎหมาย
3. การมีภาวะเป็นบิดามารดานอกสมรส หรือการมีลูกนอกสมรส
4. การสูญเสียอนาคตทางการศึกษา
5. ปัญหาสุขภาพจิตก่อให้เกิดความเครียดซึ่งอาจนำมาสู่การทำร้ายตนเองและผู้อื่น

ตามมา

6. การติดเชื้อจากการทำแท้ง
7. ปัญหาเด็กกำพร้า หรือเด็กถูกทอดทิ้ง
8. การบริการทางสังคมจากภาครัฐไม่เพียงพอที่จะรองรับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าจะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน มีโอกาสเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่าช่วงวัยอื่น ดังนั้นการที่วัยรุ่นได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองก็จะสามารถช่วยได้ ควรให้วัยรุ่นมีความนับถือตนเองและได้รับการอบรมให้รู้จักวิธีป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะเป็นช่วยวัยรุ่นได้ลดพ้นความเสี่ยงซึ่งเป็นภัยสังคมต่อไป

ความหมายของพฤติกรรมทางเพศ

วิฑูร โอสถานนท์ และสมพล พงษ์ไทย (2529: 5) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศ เป็นการแสดงออกเพื่อสนองตอบความต้องการทางเพศ ซึ่งแรงขับตามธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อให้เกิดความพอใจทางเพศ ประกอบด้วย การมีกิจกรรมทางเพศ ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การผันทางเพศ การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้าม แบ่งเป็น การกอบจูบลูบคลำ การร่วมเพศ และการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536: 78) ได้ให้คำจำกัดความ พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การคบหาสมาคมติดต่อกันใกล้ชิดแบบรักต่างเพศ การนัดพบตามลำพังสองต่อสอง การถูกเนื้อต้องตัว

จนถึงการร่วมประเวณี การคุมกำเนิด รวมทั้งผลสืบเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การตั้งครรภ์ การทำแท้ง และการคลอด

ลักษณะพฤติกรรมทางเพศ

1. ลักษณะพฤติกรรมทางเพศทั่วไป เรื่องเพศเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในชีวิตคนเรา เกี่ยวข้องกับคน ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทารกถูกกำหนดเพศตามอวัยวะภายนอกที่ปรากฏ สังคมปฏิบัติและตอบสนองต่อบุคคลนั้นตามค่านิยม ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่สังคมกำหนดไว้สำหรับเพศหญิงหรือชาย ซึ่งบุคคลนั้นก็จะมีปฏิกิริยาตอบสนองเช่นกัน

2. ลักษณะพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเรื่องพัฒนาการทางเพศ จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายใน และภายนอกร่างกาย ซึ่งถือว่าได้เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ จึงทำให้วัยรุ่นให้ความสนใจเรื่องเพศมากซึ่งเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์

3. ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยสิ่งกระตุ้นยั่วอารมณ์ทางเพศโดยเฉพาะวัยรุ่นในเขตเมือง ทำให้ค่านิยมทางเพศเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศซึ่งแต่เดิมสังคมไทยมีค่านิยมว่าผู้หญิงไม่ควรคบเพื่อนชายและต้องรักษานวลสงวนตัว ปัจจุบันค่านิยมการคบเพื่อนต่างเพศมีความเป็นอิสระและเปิดเผยมากขึ้น การคบเป็นแฟนกับเพศตรงข้ามนับเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำวัยรุ่นไปสู่ความรักและอาจจะมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามในอนาคต

สาเหตุของพฤติกรรมทางเพศ

การเกิดพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์นั้น เป็นกระบวนการที่มนุษย์แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอกร่างกาย มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ตัวกระตุ้นภายนอก คือ สภาพแวดล้อมที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส อวัยวะรับความรู้สึก ได้แก่ ตา ลิ้น จมูก หู และประสาทสัมผัส จากนั้นเข้าสู่กระบวนการทางสมอง ได้แก่ สภาพสติปัญญาและอารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความสมบูรณ์ของร่างกาย ฮอร์โมนเพศซึ่งเป็นตัวกระตุ้นอยู่ภายในร่างกายทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศขึ้น (วิฑูร โอสถานนท์และสมพล พงษ์ไทย, 2529: 17-23) จากการทบทวนแนวคิดการเกิดพฤติกรรมทางเพศ ผู้วิจัยได้สรุปสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมทางเพศ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางชีววิทยา ซึ่งถือเป็นตัวกระตุ้นอยู่ภายในร่างกาย ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศขึ้น ประกอบด้วยอิทธิพลของฮอร์โมนเพศซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น เกิดแรงขับทางเพศโดยธรรมชาติทำให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศมากขึ้น

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งเปรียบเสมือนความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ความรู้สึกเป็นกระบวนการทางสมอง ประกอบด้วย ความรู้เรื่องเพศ ทักษะคิดที่มีต่อเรื่องเพศ และการตระหนักรู้ตนเองในเรื่องเพศ ซึ่งถ้าวัยรุ่นขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเรื่องเพศ หรือขาดการตระหนักรู้ตนเองในเรื่องเพศแล้วก็อาจจะมีโอกาสที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมทางเพศได้

3. ปัจจัยทางสังคม ซึ่งเปรียบเสมือนความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ ความรู้สึก เป็นกระบวนการทางสมอง ประกอบด้วย ความรู้เรื่องเพศ ซึ่งถ้าวัยรุ่นขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเรื่องเพศ หรือขาดการกระตุ้นภายนอก คือ สภาพแวดล้อมที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียงและสัมผัส ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศในครอบครัว ลักษณะเพื่อนสนิทที่คบ การทำกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนที่คบ แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศที่ได้รับและเนื้อหาข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศที่ได้รับ ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ถ้าไม่มีความเหมาะสมก็จะเป็นตัวกระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมทางเพศตามมาได้

ความต้องการของวัยรุ่น

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในสมัยโบราณนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ แต่สำหรับวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ความต้องการของวัยรุ่นไทยมี 4 ประการดังนี้

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศ หรือการมีความคิดเกี่ยวกับการมีคู่ครอง
2. ความต้องการได้รับอิสระในการคิด การตัดสินใจ และกระทำการบางสิ่งด้วยตนเอง
3. ความต้องการการยอมรับนับถือจากสังคม โดยเฉพาะจากผู้ใหญ่เพราะจะทำให้วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ความต้องการมีปรัชญาของชีวิตหรือมีอุดมคติของตนเอง ซึ่งวัยรุ่นมักจะมองทุกสิ่งในชีวิตในแง่ของปรัชญาและจะมีการต่อสู้อย่างรุนแรง หากมีใครมาทำลายอุดมคติของตนเอง

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

วัยรุ่นไทยในปัจจุบัน มีเพศสัมพันธ์ในอายุน้อยลง และมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพมากขึ้น เช่นการร่วมเพศโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การใช้ยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉิน ภายหลังมีเพศสัมพันธ์ทันที (Morning after pills) ที่ไม่ถูกต้อง การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง การใช้ยากระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หรือสารเคมีและยาอื่นๆ ที่ทำให้เกิดความกลัว ไม่อยากตลอดจนการเข้าไปมีส่วนพัวพันและขายบริการทางเพศ การถูกหลอกล่อมาจากสังคมและครอบครัว เกี่ยวกับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงแม้ว่าจะมีเป้าหมายที่ดีในการสอนให้วัยรุ่นหญิงไม่ซิงสุกก่อนห้าม แต่ในทางกลับกันก็อาจมีผลเสียต่อวัยรุ่นหญิงได้เช่นกัน

ในขณะที่วัยรุ่นชายสามารถหาประสบการณ์ได้ แต่วัยรุ่นหญิงจะเกิดความกลัวและลังเล ทำให้โอกาสที่วัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ต่อกันโดยที่อาจเกิดจากความเต็มใจหรือไม่เต็มใจของฝ่ายหญิงมีมากขึ้น เมื่อความไม่สมดุลของความต้องการและการตอบสนองของทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้น การที่ผู้หญิงถูกสังคมตีกรอบก็จะเกิดความรู้สึกผิด ประณามตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาการเลิกร้างกัน วัยรุ่นหญิงก็มักจะคิดว่าคุณค่าของตนเองหมดไปพร้อมกับพรหมจรรย์ ตนเองไม่มีอะไรจะต้องสงวนอีกแล้ว ทำให้มีโอกาสตัดสินใจผิดๆ ใช้ร่างกายตนเองเพื่อหาเงินมาปรนเปรอความสุข ความต้องการด้านวัตถุต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่ถูกมอมเมาด้วยลัทธิวัตถุนิยม การใช้จ่าย

ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ ตามค่านิยมที่ได้จากอิทธิพลของสื่อโฆษณา ปัญหาเรื่องการขายบริการทางเพศ ทั้งเปิดเผยและแอบแฝงจึงเกิดขึ้นมากในปัจจุบัน

จากการศึกษาผลงานวิจัยและสารคดีเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยพบว่า วัยรุ่นไทยในสายตาของสังคมมีแต่ความไม่มีสาระ ฟุ้งเฟ้อ หลุหลุ มั่วสุมการพนัน มั่วยา มั่วเพศ ขายบริการทางเพศ โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่ออื่นๆ ทั้งทางตรงและแอบแฝง มีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ใหญ่ ขาดความสุขในการเรียน และว่าเหว เรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ถูกศึกษาและถูกตีแผ่ให้สังคมได้รับทราบกันอย่างแพร่หลาย

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในรอบ 10 ปี (2532-2542) พบว่า วัยรุ่นชายถึงร้อยละ 67 ยอมรับว่ามีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ในขณะที่วัยรุ่นหญิงไม่ถึงร้อยละ 10 ยอมรับว่ามีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นชายที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาในต่างจังหวัดมากกว่าในกรุงเทพเกือบเท่าตัว ในขณะที่วัยรุ่นที่ศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษาเคยมีเพศสัมพันธ์สูงถึงเกือบร้อยละ 70 วัยรุ่นชายในเขตกรุงเทพฯ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ในช่วงอายุน้อยกว่าวัยรุ่นในต่างจังหวัด วัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นวาทะทางเพศของชายหญิงควรมีความเสมอภาคกัน แต่วัยรุ่นชายร้อยละ 30 ยังมีความเชื่อว่าผู้ชายมีสิทธิเกี่ยวกับเรื่องเพศมากกว่าผู้หญิง เช่นการที่ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้หลายคนเป็นต้น สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาในระดับปานกลาง วัยรุ่นชายร้อยละ 60 เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสไม่ใช่เรื่องเสียหาย ในขณะที่ร้อยละ 94 ของนักเรียนหญิงมองว่าเป็นเรื่องน่าอาย

ผลงานวิจัยในต่างประเทศก็มีความใกล้เคียงกันกล่าวคือนักเรียนหญิงระดับมัธยมต้นส่วนใหญ่รายงานว่าไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน และมีทัศนคติทางเพศที่จะละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ตลอดจนมองเรื่องเพศก่อนวัยอันสมควรเป็นเรื่องที่จะทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากต่ออนาคตของตนเอง ในขณะที่วัยรุ่นชายรายงานถึงความคาดหวังที่จะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหญิงของตนก่อนสมรส วิจัยที่เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในการสร้างสัมพันธ์ทางเพศพบว่า วัยรุ่นหญิงและชายใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกัน วัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะใช้ยุทธวิธีที่ใช้กำลังบังคับ ชื่นใจ ฝ่ายหญิง หรือใช้การโกหกหลอกลวง ตลอดจนการใช้เหล้าหรือยาอมเมาผู้หญิงไปมีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะใช้วิธียั่ววน เชิญชวนและเปิดโอกาสเพื่อนชาย เพื่อจะได้มีเพศสัมพันธ์กัน

งานวิจัยและสารคดีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยที่นำเสนอต่อสังคมในขณะนี้ มีข้อดีในการทำให้สังคมรับรู้ที่วัยรุ่นในปัจจุบันมีสภาพที่แท้จริงอย่างไร แต่ในทำนองเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากความเสื่อมโทรมของสังคมที่แวดล้อมไปด้วยหลุมพรางอบายมุข ผลประโยชน์และความเห็นแก่ตัวของผู้ใหญ่ที่มีส่วนชักจูงให้เด็กวัยรุ่นเหล่านี้ตกนรก เพื่อผลประโยชน์แห่งตน สภาพปัญหาที่ถูกตีแผ่นี้ดูผิวเผินก็เหมือนการประณามวัยรุ่นในปัจจุบันว่า ไม่รักดี ไวไฟ เซ็กส์จัด หรือ ใจแตก การแก้ไขปัญหาก็ได้ทัศนคติที่เป็นลบนี้ จะทำให้แนวทางการแก้ปัญหาเบี่ยงเบนจากต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริงในสังคม แต่กลับมุ่งไปสู่เด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นผลพวงปลายเหตุของปัญหา หรืออาจมองว่าเป็นเหยื่อของปัญหาสังคมก็ได้ ดังนั้นในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แม้จะมีการตื่นตัวมากขึ้นในวงการนักวิชาการและนักวิจัย ตลอดจนนักปฏิบัติที่

เกี่ยวข้องกับปัญหาวัยรุ่น แต่ก็ยังไม่เห็นความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงเท่าใดนัก ความเข้าใจผิดและมีความเชื่อผิดๆ ในเรื่องเพศสัมพันธ์ จากการที่ต้องแสวงหาความรู้ด้านนี้และลองผิดลองถูกกันเอง ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพทางเพศมากยิ่งขึ้น

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและมีความซับซ้อน ซึ่งสังคมควรให้ความเข้าใจและศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริงรวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การประณามและตีตราว่าพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสุขภาพทางเพศในวัยรุ่นแต่อย่างใด ความสำคัญของปัญหานี้อยู่ที่ จะทำอย่างไรให้วัยรุ่นได้รับการติดต่อทางปัญญา มีทักษะชีวิต มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมทางเพศของตนเองและมีศิลปะในการปกป้องตนเองให้พ้นจากการถูกกดขี่และเอาเปรียบทางเพศซึ่งนับว่าเป็นสิ่งท้าทายของสังคมมากกว่า

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิการทุพพลภาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้งทางตรงและทางอ้อม (McCary, et al. 1993: 191; อ้างอิงจาก อรุษา จันทรวิรุจ. 2544: 23) เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาความคิดและสติปัญญายังไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากพฤติกรรมนั้นๆ โดยพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาการเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อชีวิตของวัยรุ่นในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะมีผลกระทบต่อนตนเอง สังคมและเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

เลิศลักษณ์ บุญรอด (2543: 5) กล่าวว่าไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้แก่ การเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มสุราหรือของมีเมา การใช้สารเสพติด การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์เพศ การดูภาพยนตร์กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การจับมือถือแขนและการกอดจูบ การชักนำของเพื่อนต่อการมีเพศสัมพันธ์ (เลิศลักษณ์ บุญรอด. 2543: 5)

พัชรินทร์ สิมะราช (2544: 12) กล่าวว่าไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์เร็วตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้น การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหรือคู่นอนโดยไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย การมีจำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน และการมีเพศสัมพันธ์ขณะมีอาการมีเมามาจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือการใช้สารเสพติด

การป้องกัน (Prevention)

ความหมายของการป้องกัน

แฮริส และกูเทน (Harris; Guten 1979; อ้างอิงจาก สิริพันธ์ ศรีประสิทธิ์. 2545: 32) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมในเชิงป้องกันไว้ว่าเป็นการกระทำใดๆ ของบุคคลที่กระทำเป็นปกติและสม่ำเสมอ มีวัตถุประสงค์ให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เบคเกอร์ และไมเมน (Becker; Maiman 1975: 10) ได้กล่าวว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมการป้องกัน บุคคลนั้นโอกาสเสี่ยงจากการเกิดโรค ปฏิบัติพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ นอกจากนี้แรงจูงใจให้ปฏิบัติพฤติกรรมยังเกิดจากปัจจัยร่วมอื่นๆ และปัจจัยกระตุ้นได้แก่ข่าวสารและความรู้ที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การป้องกันเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของบุคคลที่กระทำเพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งทีอาจเป็นอันตรายต่อตนเอง เพื่อให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ระดับการป้องกัน

แคปแลน (Caplan Boom. 1964; อ้างอิงจาก ศศิกัญจน์ เชียงทอง. 2543: 68) ได้แบ่งการป้องกันทางจิตวิทยาออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การป้องกันเบื้องต้น (Primary Prevention) หมายถึง การป้องกันที่มีการจัดกิจกรรมล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดปัญหา โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีโอกาสหรือสภาพการณ์ที่เสี่ยงการป้องกันในขั้นนี้เป็นการส่งเสริม ป้องกัน หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพไม่ให้เกิดปัญหา

2. การป้องกันเบื้องต้น (Secondary Prevention) หมายถึง ระดับการป้องกันที่มุ่งขจัดปัญหาให้ลดระดับความรุนแรงของปัญหา เป็นการดูแลสุขภาพหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3. การป้องกันระดับที่สาม (Tertiary Prevention) หมายถึง ระดับการป้องกันที่มุ่งการเยียวยารักษา ไม่ให้ปัญหาลุกลาม และฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพโดยเร็ว

การปฏิบัติตนของวัยรุ่นควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมจะช่วยป้องกันการเกิดปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ ดังนั้นเด็กวัยรุ่นควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศ ดังนี้

1. ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเวลาอาบน้ำควรใช้สบู่ฟอกชำระล้างบริเวณต่างๆ ของร่างกายให้สะอาด

2. ไม่ควรคลุกคลีกับบุคคลที่สงสัยว่าเป็นกามโรคหรือโรคผิวหนัง เพราะจะมีโอกาสติดโรคทางเพศได้ง่าย

3. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระวังอย่าให้ท้องผูก

4. หญิงในขณะมีประจำเดือน ควรใช้ผ้าอนามัยให้เพียงพอควรเปลี่ยนอยู่สม่ำเสมอและควรออกกำลังกายเบาๆ เพื่อช่วยบรรเทาอาการปวดหรืออาการอื่นที่ลดลงได้

5. พักผ่อนนอนหลับให้เต็มที่

6. ควรหาทางระบายอารมณ์ทางเพศที่เหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย ซึ่งจะมีผลดีต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย สนใจเรื่องศิลปะและดนตรี พยายามหมั่นศึกษาเล่าเรียน การใช้เวลาส่วนใหญ่ให้กับการศึกษา

7. หลีกเลี่ยงการดื่มสุราหรือของมีเมาและสิ่งเสพติด

8. หลีกเลี่ยงการอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้ามและจะต้องสัมผัสกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว

9. หลีกเลี่ยงการเที่ยวสถานเริงรมย์ รวมถึงการอ่านหนังสือและดูภาพยนตร์ที่ยั่วอารมณ์เพศ

10. หากมีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศควรปรึกษาผู้ใหญ่

การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยประสบปัญหาทางเพศของวัยรุ่นในการตั้งครรรภ์ระหว่างเรียนหนังสือ การเป็นโสเภณีเด็กอยู่มาก สาเหตุเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย การหลั่งไหลเข้ามาของอารยธรรมตะวันตก สื่อมวลชนประเภทต่างๆ ทำให้วัยรุ่นต้องพลัดพลังไปส่วนใหญ่เนื่องมาจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าตนเองมีพฤติกรรมหลายอย่างส่งเสริมให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ยามค่ำคืน การให้สารเสพติด การดื่มของมีเมาทุกชนิด การอ่านหนังสือโป๊ การดูภาพประเภทปลุกเร้าอารมณ์เพศ การอยู่ลำพังสองต่อสองและการแตะต้องสัมผัสกับเพศตรงข้ามซึ่งล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดอารมณ์เพศได้ทั้งสิ้นดังนั้นการป้องกันตนเองจากการเสี่ยงทางเพศมีสาระสำคัญที่ต้องปฏิบัติได้ดังนี้ (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. 2538: 322-333)

1. ต้องมีความระมัดระวังและรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้า ถ้าจะทำอะไรหรือจะไปที่ไหน

2. อย่างประมาท จงลด ละ เลิก ของมีเมาและสิ่งเสพติด เพราะสารพวกนี้มีฤทธิ์โดยตรงต่อสมอง ทำให้ขาดสติ กล้าแสดงความรู้สึกและกล้ากระทำในสิ่งที่ไม่เคยคิดจะทำในยามปกติ

3. อย่าปล่อยตัวปล่อยใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร อย่างหลงเชื่อคำพูดง่าย ๆ

4. หลีกเลี่ยงการอยู่สองต่อสองกับชายคนรัก บอกให้เขารู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันสมควรนั้นจะก่อทุกข์ให้กับผู้หญิง ถ้าเขารักจริง หวังแต่งงาน เขาจะยอมรับฟังเข้าใจและรอได้จนกว่าทั้งคู่จะเรียนจบมีงานทำ มีความมั่นคงพอที่จะรับผิดชอบต่อครอบครัว

5. หลีกเลี่ยงการแตะต้องสัมผัสและอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม

6. ผลร้ายของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร มิได้มีเพียงการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน สิ่งอื่นที่อันตรายมากกว่าหลายเท่า คือ การติดเชื่อโรคเอดส์ ซึ่งสามารถป้องกันได้โดยการงดการมีเพศสัมพันธ์หรือใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการร่วมเพศ

7. รู้จักและมีทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์หรือการล่วงเกิน รู้จักชักชวนให้ฝ่ายชายยินยอมใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศทุกครั้ง

8. เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ ควรมีการระบายอารมณ์เพศที่เหมาะสม เช่น เล่นกีฬา ทำการฝีมือ เป็นต้น

9. ปัญหาทุกปัญหาย่อมมีทางแก้ไข เมื่อเกิดปัญหาควรปรึกษาผู้ใหญ่

สรุปพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งเกิดจากการเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มสุราหรือของมึนเมา การใช้สารเสพติด การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์เพศ การดูภาพยนตร์กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การจับมือถือแขนและการกอดจูบ ผู้วิจัยศึกษาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รวบรวมพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นพฤติกรรมเสี่ยงส่วนมากจะศึกษาในขอบข่าย 6 ด้าน (ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. 2545: 20-29) คือ

1. การใช้สารเคมีกระตุ้นทางเพศและการดื่มของมึนเมา

เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันพฤติกรรมการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เราพบเห็นโดยทั่วไปในสังคม การศึกษาของ อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา เมื่อปี 2544 ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มีคนไทยที่ดื่มสุราจนเป็นนิสัย 1.6 ล้านคน และถ้านับผู้ดื่มสุราในปริมาณและสัดส่วนต่างๆ รวมไปถึงสุราเถื่อนมีมากถึง 26 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีจำนวนเด็กวัยรุ่นรวมอยู่ด้วย (สมประสงค์ พระสุจันทร์ทิพย์. 2545: 10) เพราะวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงทัศนคติและสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง มีความขัดแย้งและมีความเครียดอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสรีระ อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ต้องการแบบอย่างที่ดีในการเลียนแบบ ชอบอยู่กับเพื่อนเป็นกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ในวัยนี้ถ้ามีเหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่ทำให้จิตใจไม่สบายหรือถูกเพื่อนชวน อาจเป็นการผลักดันให้วัยรุ่นหันเข้าหาสุรา นอกจากนี้ยังพบว่า มีพฤติกรรมการดื่มสุราและของมึนเมาในช่วยเทศกาล งานสังสรรค์ของกลุ่ม และนิยมไปเที่ยวตามสถานบันเทิงต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ หลังจากดื่มแล้วส่วนใหญ่จะลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์

ส่วนพฤติกรรมการเล่นยาประเภทยาอี และยาเลิฟ ก็เป็นที่นิยมเช่นกัน วัยรุ่นมีความเชื่อว่า มีสรรพคุณกินแล้วกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ แต่ความจริงทำให้ผู้เสพมีอาการหลอนประสาทเพราะยาไปกระตุ้นเซลล์ประสาทซึ่งทำหน้าที่ในการผลิตสารเซโรโตนินออกมามากขึ้นกว่าปกติเมื่อเสพเข้าไปจะมีอาการเคลิบเคลิ้ม กระตุ้นการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาประเภทนี้ เนื่องจากอาจจะอาศัยในชุมชนที่มีการใช้ยา มีการเที่ยวเตร่กลางคืน หรือถูกหลอกลวงให้เสพ หรือ มีการหลงเชื่อผิดๆ เพราะความอยากรู้อยากเห็นของวัยรุ่น วัยรุ่นที่ใช้ยาส่วนใหญ่ขาดการควบคุมตนเอง ไม่มีความละเอียดรอบคอบตรงข้ามจึงกล้าแสดงพฤติกรรมทางเพศออกมา พบว่าร้อยละ 90 ที่เมายาจะมีเพศสัมพันธ์หลังเที่ยวกลางคืน ฉะนั้นการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์และมีการเสพยาเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ จากการศึกษาของสร้อยวลัย สุขดา (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาใน

มหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 74.5 มีการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบในชายร้อยละ 83.5 เพศหญิงร้อยละ 69.7 การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้ไปเที่ยวหาหญิงขายบริการ และจากการศึกษาของประพิมพร อันพาพรหม (2543: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนที่เคยดื่มสุราก่อนมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 79.5 สาเหตุของการดื่ม คือ อยากลอง ร้อยละ 48.97 เพื่อนชวนร้อยละ 37.93 นอกจากนี้พบว่า มีนักเรียนเคยใช้สารเสพติดร้อยละ 8.2

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า การดื่มสุราและการใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อระบบประสาท จะออกฤทธิ์กีดการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ขาดความยับยั้งชั่งใจ จะมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะต่างๆ ที่ผิดแปลกกว่าปกติ กล้าแสดงพฤติกรรมทางเพศที่เก็บกด การกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศนำไปสู่พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ ฉะนั้นการใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและการดื่มของมึนเมาจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

2. การเที่ยวสถานบันเทิงหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แหล่งสถานบันเทิงและสถานบริการทั้งหลาย เช่น บาร์ ผับ เชน คาราโอเกะ เป็นสถานที่ที่บุคคลทั่วไปรวมทั้งวัยรุ่นใช้เป็นแหล่งบริการในช่วงเวลากลางคืน ในช่วงว่างจากการทำงานและเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบชอบประพฤติ การที่วัยรุ่นไปเที่ยวเตร่ในสถานที่เช่นนี้ เป็นปัจจัยเสี่ยงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม และเป็นพฤติกรรมเสี่ยงนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ตั้งใจได้ ดังนั้นวิจัยต่อไปนี้ คือ การศึกษาของสร้อยวลัย สุขดา (2543: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศด้านทางเที่ยวสถานเริงรมย์ร้อยละ 78.5 โดยเพศชายมีการเที่ยวสถานเริงรมย์ร้อยละ 85.4 เพศหญิงร้อยละ 74.8 และจากการศึกษาของประพิมพร อันพาพรหม (2543:บทคัดย่อ) ค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนเคยเที่ยวสถานเริงรมย์ร้อยละ 52.7 สถานเริงรมย์ส่วนใหญ่มาจากเพื่อนชักชวนร้อยละ 48.56 อยากลองร้อยละ 34.5 สถานเริงรมย์ที่ไปเที่ยวมากที่สุดคือ เชน ร้อยละ 39.64 ผับ ร้อยละ 38.62

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า การเที่ยวสถานบันเทิงหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นสิ่งที่วัยรุ่นอยากลอง และการเที่ยวในเวลากลางคืนทำให้มีโอกาสใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม รวมทั้งบรรยากาศของสถานที่ก่อให้เกิดอารมณ์เคลิบเคลิ้มเป็นการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศจึงนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ฉะนั้นการเที่ยวสถานบันเทิงและสถานพักผ่อนหย่อนใจเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

3. การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสาธารณะในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

โลกในยุคปัจจุบันอาจเรียกได้ว่าเป็นยุคที่มีวิวัฒนาการของข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้สามารถถ่ายทอดข่าวสารต่างๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว มีสื่อมวลชนไม่น้อยที่จัดทำโดยหวังเพียงผลทางธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่วัยรุ่น สิ่งที่ปรากฏ คือวัยรุ่นได้สัมผัสข้อมูลข่าวสารไม่เหมาะสม เช่น ภาพโป๊ เปลือย อาจนำไปสู่พฤติกรรมทางเพศก่อนเวลาอันสมควรได้โดยง่าย หนังสือและวีดีโอประเภทยั่วยุต่อความรู้สึกทางเพศของวัยรุ่นปรากฏอยู่ในท้องตลาดจำนวนมากมาย และจากการศึกษาของประพิมพ์พร อ้นพาพรหม (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนเคยใช้สื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศมากถึงร้อยละ 78.8 ประเภทสื่อที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือร้อยละ 24.54 วีดิทัศน์ร้อยละ 23.96 ภาพยนตร์ร้อยละ 19.79 โทรทัศน์ร้อยละ 16.66 และอินเทอร์เน็ตร้อยละ 14.24

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า พัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นนั้น นิสัยอยากลองทำให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้เรื่องเพศอย่างรวดเร็ว การที่เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องเพศจากสื่อต่างๆ เช่น การอ่านหนังสือลามก การดูภาพยนตร์การร่วมเพศ การดูวีดิทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ตที่เร้าอารมณ์ทางเพศ จึงนำไปสู่พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายจะนั้นการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสาธารณะลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

4. การติดต่อสัมผัสระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว

ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นมักเริ่มต้นกับการเที่ยวกับเพื่อนทั้งสองเพศเป็นกลุ่ม จากนั้นจะเป็นการนัดเที่ยวกับคู่รักพร้อมกันหลายๆ คู่ และสุดท้ายจะเป็นการนัดพบกับคู่รักตามลำพังเพื่อที่จะมีโอกาสได้ใกล้ชิดสนิทสนมและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยพฤติกรรมจะเริ่มต้นจากการจับมือถือแขน การจูบ การโอบกอด และวัยรุ่นชายอาจมีพฤติกรรมที่เกินเลยขอบเขตโดยการติดต่อสัมผัส ลูบคลำร่างกายของฝ่ายหญิง นำไปสู่การได้เสียกันในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรอุษา จันทรวิจ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีการติดต่อสัมผัสชายหญิงในเชิงชู้สาวมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 25.3 ในขณะที่นักเรียนที่ไม่มีการติดต่อระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวมีเพศสัมพันธ์เพียงร้อยละ 1.7

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า การติดต่อสัมผัสระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวโดยมีสาเหตุมาจากความรักความสนใจทำให้พัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย จะนั้นการติดต่อสัมผัสระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาวจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

5. การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง

ปัจจุบันสังคมไทยยอมรับอิทธิพลในเรื่องต่างๆ จากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการมีนัดระหว่างชายหญิง ทำให้วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีโอกาสคบหากัน ใกล้ชิดและสนิทสนมกันมากขึ้น แต่การไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังก่อซึ่งปัญหาโดยเฉพาะปัญหาทางเพศเพราะเกิดการเคลิบเคลิ้มกับบรรยากาศ ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงที่กำลังมีแรงขับทางเพศมาก จะเริ่มสนใจเพศตรงข้าม และจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้วัยรุ่นและเยาวชนชายหญิง มีโอกาสพบปะพูดคุย มีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศ มีกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำร่วมกันมากขึ้น ทำให้เกิดความใกล้ชิดและก่อให้เกิดการคบหาในลักษณะที่เรียกว่า คู่รัก ซึ่งการมีคู่รักนั้นเป็นค่านิยมหนึ่งทำให้นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพังเป็นพฤติกรรมที่นับว่าเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประพิมพ์พร อันพาพรหม (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนเคยจับมือถือแขนระหว่างคู่รักหรือเพศตรงข้ามร้อยละ 66.8 โดยที่นักเรียนอยู่กับเพศตรงข้ามหรือคู่รัก คือที่สาธารณะร้อยละ 35.37 โรงภาพยนตร์ร้อยละ 33.05 ที่พักร้อยละ 20.21 สถานศึกษาร้อยละ 9.9 ฉะนั้นวัยรุ่นที่มีคู่รักและอยู่กับเพศตรงข้ามอาจมีการเสี่ยงต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ เพราะชายหญิงเมื่อมีความรักและอยู่ใกล้ชิดกัน มีการนัดเที่ยวตามลำพังสองต่อสองโอกาสที่จะถูกเนื้อต้องตัวกันมีมาก ประกอบกับวัยรุ่นมีแรงขับทางเพศมาก และถ้าขาดการยับยั้งชั่งใจจะนำมาซึ่งการร่วมเพศ เมื่อมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นแล้วจะเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพังในสถานที่ต่างๆ เช่น ที่สาธารณะ โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง ทำให้มีโอกาสใกล้ชิดกันเกิดการถูกเนื้อต้องตัวกันเกิดอารมณ์ทางเพศและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ฉะนั้นพฤติกรรมการอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพังจึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

6. การแต่งกายล่อแหลม

การแต่งกายของวัยรุ่นมักมีรูปแบบการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแต่งกาย หรือแฟชั่นของวัฒนธรรมตะวันตกแพร่เข้ามาอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นชอบลองและอยากเรียนรู้ จึงยอมรับสิ่งใหม่ๆ อย่างง่ายดาย จากรายงานการวิจัยของบริษัทศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ (2542: 58) ได้รายงานว่าวัยรุ่นมักแต่งกายตามแฟชั่น แต่บ่งบอกถึงความเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้มักพบว่าวัยรุ่นหญิงมักจะมีการแต่งกายตามแฟชั่น ด้วยเสื้อผ้าที่เปิดเผยเนื้อตัวมากขึ้น ซึ่งการแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบันนั้นมักจะใส่เสื้อผ้าเล็กรัดรูป เวลลอย เสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอก และกระโปรงสั้น เป็นการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับโอกาส อาจนำไปสู่ปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรม รวมไปถึงเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้ง่ายดังการศึกษาของสร้อยวลัย สุขดา (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาค่านิยมทางเพศและ

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า นักศึกษาเคยมีพฤติกรรมแต่งกายล่อแหลม เช่น การสวมเสื้อเกาะอก เสื้อสายเดี่ยว กระโปรงสั้น การสวมกางเกงรัดรูปของผู้ชาย ซึ่งลักษณะการแต่งกายนั้นเป็นเพศชายร้อยละ 22.6 และเพศหญิงร้อยละ 31.5 ซึ่งการแต่งกายที่ล่อแหลมจะก่อให้เกิดคดีล่วงละเมิดทางเพศและเป็นพฤติกรรมจากที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

จากที่ได้ทบทวนเอกสารแสดงให้เห็นว่า การแต่งกายที่ล่อแหลมจะก่อให้เกิดคดีล่วงละเมิดทางเพศและเป็นพฤติกรรมเสี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นนั้นมีแนวคิดในรูปแบบองค์รวมที่พิจารณาองค์ประกอบทางด้านชีวิตสังคม โดยแนวคิดนี้เชื่อว่าบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบทางกาย จิตใจ และสังคม ทำความเข้าใจในวิถีของบุคคลหรือพฤติกรรมจะต้องพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวคิดนี้จึงนำมาประยุกต์ในการศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น รายละเอียดของแต่ละปัจจัย (ปวีณา สายสูง, 2541: 16-23) ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านชีววิทยาเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก ตามแนวคิดชีวิตสังคมได้แบ่งปัจจัยทางชีววิทยาได้ดังนี้ คือ

1.1 อายุ เมื่อวัยรุ่นมีอายุมากขึ้นพัฒนาการต่างๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น พัฒนาการทางด้านสังคมจะมีความต้องการเป็นอิสระและต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมมากขึ้น พัฒนาด้านร่างกายจะมีขนาดรูปร่างและสัดส่วนเปลี่ยนแปลงไป ที่สำคัญเมื่อวัยรุ่นอายุมากขึ้นจะมีแรงขับทางเพศ ซึ่งเป็นส่วนผลักดันให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ระหว่างเพศขึ้น

1.2 เพศ เมื่ออยู่ในวัยเด็กจะพบว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย เด็กหญิงจะเจริญทางเพศไปสู่ภาวะและโตกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี และเมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นเพศหญิงและเพศชายจะมีลักษณะความแตกต่างกันทางเพศอย่างเห็นได้ชัดเจน เรียกพัฒนาการทางเพศระยะนี้ว่า ลักษณะทางเพศขั้นที่ 2 ในระยะนี้วัยรุ่นจำนวนมากมักมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว ซึ่งถ้าการปรับตัวของวัยรุ่นมีปัญหาจะเกี่ยวข้องกับการเริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของวัยรุ่น พบว่าเพศเป็นตัวทำนายพฤติกรรมเสี่ยง เพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพสูงกว่าเพศหญิง

1.3 ภาวะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญทางชีววิทยา ภาวะสำคัญที่สุดในการพัฒนาทุกด้านของมนุษย์ โดยภาวะ หมายถึง ภาวะเจริญเติบโตเต็มที่ถึงขีดสุดในด้านต่างๆ เช่น ภาวะทางกาย ภาวะทางอารมณ์ ภาวะทางเพศ และภาวะทางสังคม ถ้าภาวะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นเร็วหรือช้าเกินไปอาจเกิดปัญหาในการปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะทางเพศซึ่งเป็นตัวเร่งเกิดความสนใจในเพศตรงข้าม อย่างไรก็ตามการที่วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจำเป็นต้องมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่ครอบคลุมถึง

สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของวัยรุ่น ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ ปัจจัยทางด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2. ปัจจัยทางด้านจิตสังคม โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วจะมีความต้องการทางจิตสังคมที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมมีอิทธิพลเหนือจิตใจและอารมณ์ของวัยรุ่น เนื่องจากโดยธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ทั้งจากสิ่งแวดล้อมและการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ดังนั้นการที่จะศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยเฉพาะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัววัยรุ่น ตามทฤษฎีชีวจิตสังคมจึงแยกศึกษาปัจจัยทางด้านจิตสังคมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านสังคม ประกอบด้วย

2.1.1 สถานที่พักอาศัย การที่คนเราจะมีพฤติกรรมเช่นใด เป็นอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้นๆ โดยถ้าอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีสิ่งยั่วยุต่างๆ อาจส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเรียนรู้ นารูปแบบที่พบไปปฏิบัติได้

2.1.2 แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ เนื่องจากในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวมีอิทธิพลเหนือจิตใจและอารมณ์ของวัยรุ่น โดยเฉพาะแหล่งบันเทิงที่มีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้วัยรุ่นซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมีความอยากรู้อยากเห็น และอยากทดลองในสิ่งใหม่ๆ ตัดสินใจเข้าไปในแหล่งบันเทิง และอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง

2.1.3 สิ่งพิมพ์และสื่อที่กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ในปัจจุบันถือว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมวัยรุ่น สื่อที่มีลักษณะยั่วยุและกระตุ้นความต้องการทางเพศของวัยรุ่น เช่น วีดีโอ หนังสือภาพเปลือย หรือนิตยสารประเภทเปลือยซึ่งมีส่วนกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ อยากรู้อยากลอง

2.2 ด้านครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการส่งเสริมพัฒนาการของวัยรุ่น โดยเป็นส่วนสำคัญที่จะกำหนดลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของวัยรุ่น ตามแนวคิดด้านจิตสังคมได้แยกปัจจัยด้านครอบครัวออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวที่มีการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกันจะทำให้วัยรุ่นเรียนรู้และเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติ นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็เป็นส่วนหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามไป เนื่องจากการมีรายได้มากเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการใช้จ่ายในการเที่ยวสถานบันเทิงต่างๆ อันนำไปสู่การมีโอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้เช่นกัน

2.3 ด้านกลุ่มที่มีอิทธิพล โดยธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีลักษณะที่ต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าบุคคลในวัยอื่นกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทช่วยให้วัยรุ่นมี มโนภาพเกี่ยวกับตน การรวมกลุ่มในวัยรุ่นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่ดีจะช่วยให้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะทางสังคม ในทางตรงข้ามเมื่อวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มที่ไม่ดีจะส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาด้านการปรับตัว เป็นที่ยอมรับว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนหรือคู่รักเป็นของวัยรุ่นเท่านั้น หากแต่ยังมีผลต่อการโน้มน้าวชักจูงให้เกิดพฤติกรรมบางอย่างเช่น การสูบบุหรี่ การมี

เพศสัมพันธ์ รวมทั้งการตั้งครรภ์ ดังนั้นจึงทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ถ้าได้รับการชักจูงจากกลุ่มเพื่อนหรือคูรัก

สิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

จากการศึกษาถึงความหมายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่น ส่วนหนึ่งมาจากการเปิดบริการของสถานเริงรมย์ เช่น ซ่องโสเภณี โรงฉายหนังลามก สถานที่โจรกรรม ฯลฯ ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ (สุชา จันทรเอม. 2528: 40-45) อีกทั้งสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย ได้แก่ (ศศิภาณุจัน เชียงทอง. 2543: 12)

1. หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งให้ข่าวสารความรู้แก่วัยรุ่นทั้งทางดีและทางเลวหนังสือพิมพ์ไทยส่วนมากมักคิดถึงประโยชน์ของตนเองมากกว่าที่จะช่วยให้สังคมดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่หนังสือพิมพ์ที่ขายดีที่สุด และอันดับรองลงมาของประเทศ มักมีการลงรูปเปลือยและบรรยายข้อความที่ยั่วยั่วอารมณ์ทางเพศ โดยไม่คำนึงถึงสื่อที่แสดงออกต่อสาธารณะ ในขณะที่ผู้อ่านส่วนหนึ่งเป็นวัยรุ่นและอาจจะทำอะไรผิดๆ จากการอ่านหนังสือพิมพ์

2. หนังสืออ่านเล่น พบว่ามีจำนวนมากที่อยู่ในท้องตลาด เป็นหนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพศ หนังสือยั่วยั่วอารมณ์ หนังสือลามก และไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ถูกต้อง อีกทั้งให้บทเรียนที่เลวในด้านภาษา ชักจูงให้เด็กก้าวร้าว หรือมีที่ทำนารังเกียจต่างๆ รวมทั้งเรื่องเพศด้วยก่อให้เกิดความขัดแย้งทางจิตใจของวัยรุ่น

3. วิทยุ เป็นบริการที่ได้ยินแต่เสียงแต่ก่อให้เกิดความจดจำข้อความหรือเนื้อหา เนื้อความได้มากกว่าสิ่งพิมพ์ ซึ่งมักอยู่ในรูปของละครทางวิทยุและเพลงต่างๆ

4. ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ เป็นสื่อที่แสดงให้วัยรุ่นรู้เทคนิคในการทำผิดและการแสดงแบบอย่างความประพฤติไม่ดีซึ่งวัยรุ่นซึมซับโดยไม่รู้ตัว นักวิชาการโดยทั่วไปเชื่อว่าสื่อมวลชนมีอนาจาร ภาพในการจูงใจเป็นพิเศษ เนื่องจากได้เห็นและได้ยินไปพร้อมกัน จึงทำให้เร้าอารมณ์ได้ง่ายและมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นไทยมากขึ้นในปัจจุบัน จากการที่สื่อมวลชนช่วยเผยแพร่ ค่านิยม และแบบแผนความประพฤติแนวโน้มใหม่แก่วัยรุ่น ในเรื่องการแสดงออกทางเพศ ค่านิยม ความบริสุทธิ์ของผู้หญิง ความรู้เรื่องคุมกำเนิดสำหรับวัยรุ่นบางกลุ่ม มักจะมีการแสดงความรักอย่างเปิดเผย เช่น ในโรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ มักพบเห็นวัยรุ่นบางกลุ่มมักจะมีการแสดงออกอย่างอิสระ ส่วนหนึ่งของวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และทำงานในสิ่งแวดล้อมที่ต้องใช้ชีวิตในเวลากลางคืน เช่น ผับ บาร์ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิดทางเพศขึ้น

พฤติกรรมทางเพศเป็นการปฏิบัติพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางอารมณ์ และการตื่นตัวของร่างกายต่อสถานการณ์ที่ยั่วให้เกิดอารมณ์เพศ การที่บุคคลสามารถควบคุมการตอบสนองต่อการเร้าอารมณ์ทางเพศได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศด้วย ซึ่งตามทฤษฎีระบบเพศสัมพันธ์ เชื่อว่าโครงสร้างทางสติปัญญาเป็นตัวที่ควบคุมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลตามปัจจัยในด้านวุฒิภาวะ บรรทัดฐานทางสังคม

มาตรฐานของบิดามารดาและจากประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับมาก่อน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการแสดงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น หากไม่ได้รับการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้เรื่องเพศและการกำหนดท่าทีเกี่ยวกับเรื่องเพศ หากเราสามารถสร้างความเชื่อและความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ จะช่วยให้คนเราสามารถปรับปรุงพฤติกรรมที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ อย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของสังคม สำหรับความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศจำเป็นต้องให้ความรู้และเจตคติที่ถูกต้องทั้งครอบครัว ในสถาบันการศึกษาทุกระดับและในสังคมอย่างผสมผสาน (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. 2543: 12)

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มหรือกลุ่มสัมพันธ์ มีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีมาตรฐานมาจากแนวคิดปรัชญาปฏิบัตินิยมของจอห์น ดิวอี้ ที่ถือว่าการศึกษาคือ ชีวิต ความเจริญงอกงาม การศึกษาเป็นประสบการณ์ และกระบวนการทางสังคมที่ต้องอาศัยความเข้าใจทางด้านสังคมวิทยา หลักการสอนของดิวอี้ จึงเน้นกระบวนการสอนมากกว่าเนื้อหาวิชาและถือการเรียนรู้ด้วยการกระทำเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง และเป็นแม่บทสำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นการรวมกลุ่มทำงานเพื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด แสดงความคิดเห็น (ชลดา อินทรสังขนาวิน. 2542: 24) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ดังนี้

แบรดฟอร์ด (Bradford. 1987: 4) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า กระบวนการกลุ่มเป็นพฤติกรรมที่มีผลมาจากการปะทะสังสรรค์ของบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งมีหลายองค์ประกอบด้วยกันและเน้นวิธีการที่ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน รู้ถึงพฤติกรรมของกันและกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาสมาชิกภายในกลุ่ม

ถวิล ธาราโกชน (2523: 5) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในกลุ่ม โดยพิจารณาไตร่ตรองถึงสิ่งที่กระทำ ตลอดจนพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกที่ควรให้มากที่สุด

ชไมพร มุขโต (2525: 5) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้มีพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมเพราะกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง สู่การวิเคราะห์ทำให้สมาชิกรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้นยิ่งกว่านั้นสมาชิกยังยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไข สมาชิกจะมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผลเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ไสว พักขาว (2542: 8) ได้กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง แนวทางให้ผู้เรียนใช้กลุ่มเพื่อช่วยกันสร้างความรู้โดยประสานความร่วมมือ ประสานความคิด ทำงานร่วมกันรับผิดชอบ

ร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย การทำงานกลุ่มควรต้องเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ หัวหน้าดี สมาชิกดี และกระบวนการทำงานดี การเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือใช้วิธีสอนกลุ่มสัมพันธ์

ทิสนา แคมมณี (2545: 127) ได้กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมดังนี้

1. มีผู้ฟังกลุ่ม ซึ่งอาจผลัดเปลี่ยนกัน
2. วางแผนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการ
3. รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกทุกคนบนพื้นฐานของเหตุผล
4. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เมื่อมีการปฏิบัติ
5. ติดตามผลการปฏิบัติและปรับปรุง
6. ประเมินผลรวมและชื่นชมในผลของคณะ

ดังนั้นกระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันทำกิจกรรมสิ่งใดสิ่งหนึ่งในกลุ่มโดย กิจกรรมนั้นได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเหมาะสมกับสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำสิ่งที่ได้รับภายในกลุ่มมาแก้ไขและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม ความสัมพันธ์ของกลุ่มก่อให้เกิดความสามัคคีกันว่ามีพลังที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิก

1. กลุ่มมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลที่เป็นสมาชิกอย่างมากวิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำบทเรียน การประพฤติปฏิบัติ การสร้างนิสัยและเจตคติการดำเนินชีวิตการทำงาน ตลอดจนความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของบุคคลล้วนอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น

2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิกนั่นคือ การที่สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่มนั้นแต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่ทราบก็ได้และโดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย บุคคลทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก การยอมรับจากกลุ่ม จึงเป็นเหตุให้คนเข้ามาร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการของตนได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกเห็นภาพของตนเองชัดเจนขึ้น คือ ช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นๆ หรือกลุ่มที่จะสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงาน และการทำงานของสมาชิก จะเห็นได้จากการทำงานของบุคคลแต่ละคน การที่บุคคลจะทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นตามไปด้วย

6. กลุ่มอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือกต้องตัดสินใจ อาจจะใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมออกความเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้นๆ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความท้อแท้ใจของสมาชิก เช่นคนที่มีความกลัวเมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ เขาจะสามารถปรับตัวให้คลายความกังวลได้ เมื่อเห็นเพื่อนๆ ในกลุ่มไม่มีความกลัว

ความสำคัญของกระบวนการกลุ่ม

ความสำคัญของกระบวนการกลุ่มจะเน้นอยู่ในขณะที่ดำเนินการกลุ่ม บุคคลในกลุ่มหรือกลุ่มเองจะได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

1. คุณค่าในการพัฒนากลุ่ม สามารถพัฒนาการให้กับบุคคล ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มได้อย่างดี ซึ่งคุณค่าในการพัฒนามีดังนี้

1.1 การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม เมื่อบุคคลเข้าร่วมกลุ่มเขาจะได้รับการเรียนรู้เรื่องการแสดงออกด้านควบคุมอารมณ์

1.3 การพัฒนาการด้านเจตคติ ความสนใจ ความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

2. คุณค่าในด้านการวินิจฉัย ในการเข้ากลุ่มโดยทั่วไปแล้ว ผู้นำกลุ่มจะมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมสมาชิกในแต่ละกลุ่มแต่ละคน ทำให้เข้าใจและมองเห็นลักษณะแบบต่างๆ ของสมาชิกในกลุ่ม

3. คุณค่าในการบำบัด ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้น จะมีคุณค่าด้านการบำบัดได้เป็นอย่างดี เพราะในการเข้ากลุ่มนี้จะช่วยให้บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์สร้างความพึงพอใจในการทำงาน

4. คุณค่าในการศึกษาในโรงเรียน สามารถนำวิธีการของกระบวนการกลุ่ม ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาก็ได้ เช่น การตั้งชมรม หรือแม้กระทั่งการนำเอาเรื่องกลุ่มไปสอนในชั้นเรียน เช่น การสอนกลุ่มย่อย การเล่นเกมบาทสมมติ เป็นต้น

องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่ม

ความสำเร็จของการให้ความรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ การจัดตั้งกลุ่ม ผู้นำหรือผู้ให้ความรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกลุ่ม (Marram.1978: 154-61) ดังนี้

1. การจัดตั้งกลุ่ม (Group formation)

การจัดตั้งกลุ่มต้องมีการกำหนดการจัดตั้งแต่ละครั้งและนอกจากวัตถุประสงค์แล้วจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างของกระบวนการกลุ่ม ซึ่งได้แก่ จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มการคัดเลือกสมาชิก เวลา สถานที่ จำนวนสมาชิกที่เหมาะสมในการทำงานกลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่มนั้นๆ รวมทั้งการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มของสมาชิก (John.1982: 160) กล่าวว่า ควรให้สมาชิกได้นั่งเป็นวงกลม

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องคำนึงถึง

1. สภาพอารมณ์ของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
2. ความต้องการหรือความพร้อมในการจัดเข้ากลุ่ม จะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ ชักถามความต้องการ ความคาดหวัง ความต้องการจากการเข้ากลุ่ม และแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่ม ประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม กฎและแนวทางในการปฏิบัติตัวของสมาชิก

ระยะเวลาที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับปัญหา จากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเข้ากลุ่มควรใช้เวลา 45-60 นาทีและสูงสุดไม่เกิน 2 ชั่วโมง วัชร ฐะคำ (2523: 38) สอดคล้องกับสุกันยา ฉัตรสุวรรณ. (2529: 100) ซึ่งกล่าวไว้ว่าควรใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง และความถี่ในการเข้ากลุ่มควรจัด 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์

การกำหนดสถานที่ในการทำกลุ่ม ควรมียบรรยากาศเป็นสัดส่วนเฉพาะเงียบไม่มีเสียงรบกวน หรือเบี่ยงเบนความสนใจ สภาพแวดล้อมควรเหมาะสมไม่แออัดนั่งสบาย การกำหนดสถานที่นับเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

2. ผู้นำหรือผู้ให้ความรู้ (Leadership)

ผู้นำหรือผู้ให้ความรู้มีบทบาทและหน้าที่ 2 ประการ (Marram. 1978: 154-161) ได้แก่ หน้าที่เป็นผู้นำและบทบาทของผู้ปฏิบัติการซึ่งเป็นบทบาทที่เฉพาะเจาะจง เป็นการเอื้ออำนวยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ สร้างบรรยากาศให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและมีชีวิตชีวา

การทำหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในกระบวนการกลุ่มนั้น สามารถแยกออกได้เป็น 4 ประการ

1. เป็นผู้เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่สมาชิก
2. เป็นผู้สร้างบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาให้เกิดขึ้นในกลุ่ม
3. มีหน้าที่ตรวจตราดูแลความเจริญก้าวหน้าและความงอกงามของการทำกลุ่ม

ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการ

4. มีหน้าที่กำหนดจุดมุ่งหมายของสมาชิกแต่ละคน เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนใช้เวลาในการบรรลุจุดมุ่งหมายได้แตกต่างกัน

ส่วนหน้าที่ผู้นำกลุ่มในบทบาทของผู้ปฏิบัติการอันจะช่วยให้ผู้ทำกลุ่มได้รับความสำเร็จ ผู้นำกลุ่มจะต้องมีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการทำกลุ่มอย่างชัดเจน และต้องอธิบายให้สมาชิกทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการของกลุ่ม

2. สร้างแบบแผนของการทำกลุ่ม มีการวางแผนในเรื่องของโครงสร้างและองค์ประกอบภายนอกทั่วไป

3. กระตุ้นการเพิ่มพูนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

4. กระตุ้นให้สมาชิกได้พูดระบายและแลกเปลี่ยนปัญหา

5. วางระบบการทำกลุ่มสำหรับสมาชิกของแต่ละคน ผู้นำกลุ่มจะต้องสามารถหาวิธีแก้ไขในสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

6. การช่วยเหลือลดความวิตกกังวลของสมาชิกในกลุ่ม ตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกของการทำกลุ่ม ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของการทำกลุ่ม

7. สร้างผู้นำกลุ่มที่สามารถทำหน้าที่ทั้ง 2 บทบาทได้อย่างดีนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่ม เช่น ทฤษฎีการสื่อสาร จิตวิทยาการเรียนรู้ การสอน ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้จะทำให้ผู้นำกลุ่มสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของกลุ่มการกำหนดหรือการสร้างความจริงก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคน การกำหนดเป้าหมายของแต่ละบุคคลและของกลุ่ม

บทบาทสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทดังต่อไปนี้ (วัชร ฐระคำ. 2523: 16)

1. ชวนำกลุ่มโดยให้ข้อคิดใหม่ๆ กระตุ้นให้กลุ่มมองปัญหาในแง่มุมใหม่เสนอแนะแนวในการแก้ปัญหา

2. คอยกระตุ้น สนับสนุน ให้กำลังใจ และรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก

3. ช่วยสร้างบรรยากาศของกลุ่มให้อยู่ในสภาพที่พอเหมาะ ไม่เข้มงวดหรือเคร่งครัดมากเกินไป แก่ขัดข้อโต้แย้งภายในกลุ่ม

4. ตรวจสอบความคิดเห็นต่างๆ ของเพื่อนในกลุ่ม

5. ประสานความคิดเห็นต่างๆ เข้าด้วยกัน หาทางทำให้เกิดการสร้างเสริมทัศนภาพทางความคิดเห็นเพิ่มขึ้น

6. ปลุกพลังกลุ่มโดยการเสนอแนะความคิดและวิธีการใหม่ เพื่อผลักดันให้กลุ่มก้าวหน้าต่อไป

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ในกลุ่ม (Phase of group experience)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ในกลุ่ม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกลุ่มมี 3 ระยะดังนี้ (Marram. 1978: 154-156)

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้นในการสร้างสัมพันธภาพพูดคุย ทักทาย ประมาณ 5-10 นาที สร้างความคุ้นเคย ปลอดภัยระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม และระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง ผู้นำกลุ่มควรย้าให้สมาชิกทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กฎและแนวทางในการปฏิบัติ ในฐานะสมาชิกของกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างอิสระ

ระยะที่ 2 ระยะแก้ปัญหาและเกิดการเปลี่ยนแปลง ระยะนี้สมาชิกมุ่งความสนใจมาที่ปัญหา ยอมรับว่าตนเองมีปัญหา หาทางแก้ไขและเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา โดยมีเพื่อนสมาชิกในกลุ่มคอยช่วยเหลือ สนับสนุน การมีโอกาสได้คุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ และนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหา ผู้นำกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการทำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย เสริมสร้างความเชื่อมั่นของสมาชิก เอื้ออำนวยให้กลุ่มได้อภิปรายและหาทางแก้ไขช่วยเหลือ ทดสอบความถูกต้องเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้มั่นใจและสามารถนำวิธีการไปใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป

ระยะที่ 3 ระยะสิ้นสุดของการทำกลุ่ม เป็นระยะที่ผู้นำกลุ่มจะต้องสรุปประสบการณ์ทั้งหมดในการทำกลุ่มประมาณ 5-10 นาที ผู้นำกลุ่มจะต้องช่วยให้สมาชิกในกลุ่มประเมินความก้าวหน้า ความเปลี่ยนแปลงในทางองคมนตรีของตนเองและความสำเร็จของกลุ่ม

จากหลักการของกระบวนการกลุ่มที่ก่อให้เกิดการเสริมสร้างความรู้สึกรู้จักคิดเพื่อที่จะป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศไปในทางที่ถูกต้อง จึงเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เพื่อสนองให้เกิดพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้อง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้และการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม มีหลายวิธีดังนี้

ทิตนา แคมมณี (2536: 27) กล่าวว่า

1. เกม (Game) เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง โดยมีกติกากำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีผลออกมาในรู้การแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน

2. บทบาทสมมุติ(Role-play) เน้นวิธีการที่นิยมนำมาใช้ในการสอน มีการกำหนดตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก พฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นการสร้างความเข้าใจและฝึกฝน หาทางแก้ไขปัญหานี้ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริง วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริง ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนไว้ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงละครร่วมกัน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น

จากกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเองโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม ครูผู้สอนควรจัดให้มีการอภิปรายสรุปและนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดหลักการและโครงสร้างไว้ดังนี้
กรมวิชาการ (2544: 1)

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 : การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 : เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 : รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 : เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 : ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การไช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาแสดงให้เห็นว่าในสาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต

ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าเรื่องโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้เพิ่มเติมในวิชาเรียนสุขศึกษาได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

โอเซน (ohlsen. 1938: Abstract) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการยอมรับตนเองและผู้อื่น กับนักเรียนเกรด 9 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ในการทดลองสมาชิกได้พบกัน 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ติดต่อกันเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผู้ทดลองเป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ผลการทดลองพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผู้ที่ได้รับคำปรึกษา คือ มีการยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่นมากขึ้น พฤติกรรมที่บ้านและที่โรงเรียนได้รับการปรับปรุงมากขึ้น และผลของการเปลี่ยนแปลงอยู่นานกว่า 18 เดือนหลังจากการให้คำปรึกษา

อีแวน (Even. 1964: 124) กล่าวถึงผลงานของ ริชาร์ดสันและฮอลเรธ (Richardson and Hallrorth) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียนโดยใช้วิธีการสอน 2 แบบ คือกลุ่มทดลองสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีเดิม (Convention Method) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ในวิชาเรียงความภาษาอังกฤษ การทดลองมุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทัศนคติและผลทางสังคม ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุมและเรียนเนื้อหาได้มากกว่า

ไฮน์ (Hyne. 1970: 429-432) ได้ทำการสอนเรื่องสั้น (Shot Story) ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐมินาโวกา โดยกำหนดให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีการสอน 3 แบบ คือการสอนในห้องเรียนใหญ่ การเรียนอย่างอิสระ และการเรียนแบบอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มมากนักเรียนถูกกระตุ้นให้คิดอย่างพินิจพิเคราะห์ และถกเถียงอย่างมีเหตุผล

ดิคลิเมนต์ (Diclemente. 1991: 385-390) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น 112 คน จากแบบบันทึกด้วยตนเองที่พัฒนามาจากศูนย์ควบคุมโรคเอดส์พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นมี 2 ปัจจัย คือ การที่ได้สนทนาเรื่องเอดส์กับคู่นอนประจำ และการยอมรับแบบฉบับพฤติกรรมของเพื่อนผู้แนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัย

เคริกพาทริก และวิลเลียม (Kirkpatrick; & William. 1993: 2697) ศึกษาโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ต่อความรู้ เจตคติ ความคิดเห็นพฤติกรรมการป้องกันเอดส์และความตั้งใจในการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาอาคาซัส ผลการศึกษาพบว่าการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมจะมีคะแนนความรู้สูงกว่า แต่ไม่พบความแตกต่างใน

เรื่องของเจตคติต่อโรคเอดส์และยังพบว่า 171 รายร้อยละ 66.50 ของผู้ตอบคำถาม เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศมีเพียง 145 ราย ร้อยละ 51 เคยใช้ถุงยางอนามัย และสื่อแรกที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์ คือ ทีวีและวิทยุ

ฮอลท์ (Holt. 1997: Abstract) ได้ศึกษาผลการของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้มีการฝึกซ้อมบทบาท และการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเองกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 10 คน จากเมืองเซอร์เวพอร์ด ในรัฐหลุยเซียน่า นักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองกลุ่มละ 5 คน กลุ่มทดลองจะให้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาทีเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

เมตตา จินดารักษ์ (2525: 41) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองปรากฏว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลองหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิตยา เชียงทอง (2526: 42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีการยอมรับตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สุวิมล สันติสุขธนา (2533: ก-ข) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ กองทัพเรือ โดยประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคมและการอภิปรายกลุ่ม พบว่า ภายหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรคการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองมีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติ การรับรู้ต่ออุปสรรคของการปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพรรณิ สฤทธอภีรักษ์ (2536: 117) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคในการจัดกิจกรรมสุขศึกษาให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง ภายหลังการทดลอง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม

ทดลองมีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การประเมินอันตราย การประเมินการเผชิญปัญหา มากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แต่พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มทดลองไม่มีการเปลี่ยนแปลง และพบว่าตัวแปรที่อธิบายความแปรผันของพฤติกรรมการป้องกันโรคได้ดีตามลำดับ คือ ประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์ การรับรู้ในความรุนแรงของโรคเอดส์ การดื่มสุรา และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

สุรินทร์ มากไมตรี (2538: 112-116) ศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของนักเรียนจำอาภาศ ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินอันตราย ซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ความรุนแรงของเอดส์และการรับรู้โอกาสเสี่ยงการติดเชื้อไวรัสเอดส์ การประเมินการเผชิญปัญหาซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังในความสามารถของตนเองในพฤติกรรมการป้องกันเอดส์และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองในพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์และการลดการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภนิดา ภูโตนนา (2539: 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณค่าในตนเอง จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตตินภา พละวัตร (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางกูดกว้างประชาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 16 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

วิไลวรรณ พิริยะกฤต(2541: 38) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จำนวน 31 คน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถสอบผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 50 คือ 54.84 และนักเรียนได้มีการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีต่อการเรียนรู้

พรทิพย์ ศรีตระกูล (2541: 82) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ต่อสุขภาพจิตและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่

คาดว่าปัญหาด้านสุขภาพจิต แบบทดสอบสุขภาพจิตจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีสุขภาพจิตดีขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สุธีรา เมืองนาโพธิ์ (2542: ง) ศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรค ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินอันตรายของการป่วยเป็นโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วย ความรุนแรงของโรคเอดส์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ การเผชิญปัญหาต่อการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์และมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง กรณีศึกษากิจกรรมวิเคราะห์ตนเอง การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาท สมมติ การฝึกปฏิบัติ และการบรรยาย นำเสนอ ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าสูงกว่าก่อนการทดลอง

เชิดพงษ์ ราชป้องกัน (2545: บทคัดย่อ) ผลการใช้กระบวนการกลุ่มและการได้รับข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุ่งคล้านคร จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า หลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิยดา ภู่อุสสน์. (2546: บทคัดย่อ) ผลการเสริมสร้างความนับถือตนเองในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยกลุ่มกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า โดยสรุปรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความนับถือตนเองก่อนเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมในระดับปานกลาง และหลังเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมมีความนับถือตนเองในระดับสูงและสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความนับถือตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฑารัตน์ สอทิพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม พบว่า หลังจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันการเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้น และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการกลุ่มทั้งในประเทศและต่างประเทศจะพบว่าผลการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอนจะเพิ่มความความเห็นคุณค่าในตนเอง แสดงความกล้าในการที่จะพูด ตัดสินใจ คิดหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ไปในทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทที่ 3

ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยใช้แบบ Quasi experimental research ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวในการจัดโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการทดลอง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - 3.1.1 โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
 - 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ
 - 3.2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
 - 3.2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย
 - 3.2.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานครจำนวน 313 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โดยการจับฉลากห้องที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละห้องเรียนได้นักเรียนกลุ่มควบคุม 40 คน กลุ่มทดลอง 40 คน

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยใช้แบบกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองให้โปรแกรม สุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มจำนวน 40 คน โดยใช้แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือ Pre-test, Post-test control group design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 66-65) ดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T_1	X	T_2
กลุ่มควบคุม	T_1	$\sim X$	T_2

โดยกำหนด

T_1 หมายถึง การเก็บข้อมูลก่อนการจัดกระบวนการกลุ่ม

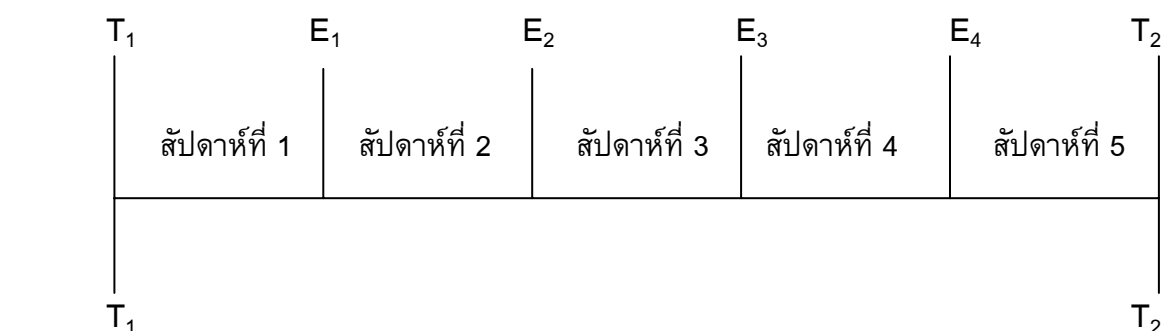
T_2 หมายถึง การเก็บข้อมูลหลังการจัดกระบวนการกลุ่ม

X หมายถึง นำเข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม

$\sim X$ หมายถึง ไม่ต้องเข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม

แผนการดำเนินการทดลอง มีดังนี้

กลุ่มทดลอง

กลุ่มควบคุม

ภาพประกอบ 2 แบบแผนการทดลอง

โดยกำหนดให้

- T₁ หมายถึง การเก็บข้อมูลก่อนจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม (Pre -test)
- E₁ หมายถึง การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งที่ 1
- E₂ หมายถึง การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งที่ 2
- E₃ หมายถึง การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งที่ 3
- E₄ หมายถึง การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งที่ 4
- T₂ หมายถึง การเก็บข้อมูลหลังจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม (Post -test)

ตารางการจัดกิจกรรมตามโปรแกรม

ตาราง 2 การจัดกิจกรรมตามโปรแกรม

วัตถุประสงค์	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เวลา
เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในกลุ่ม	ทำการเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง (Pre -test) แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง -การสร้างสัมพันธภาพ	90 นาที
เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา	แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเรื่อง - เพศศึกษา	90 นาที
เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเรื่อง - พฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	90 นาที
เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย	แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปรายเรื่อง วัยรุ่น วัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ	90 นาที
เพื่อให้นักเรียนสรุปกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเรื่อง - สรุปกระบวนการเรียนรู้ - ทำการเก็บข้อมูลหลังดำเนินการทดลอง (Post -test)	90 นาที

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานกระบวนการกลุ่มพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

1.1.3 ใบความรู้ ใบงาน ใบสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.1.4 โปสเตอร์ เรื่อง เพศศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอน

1.1.5 วีดิทัศน์ เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.2 การจัดนิทรรศการ เรื่องวัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและดื่มของมึนเมา การเที่ยวสถานบันเทิง การรับข้อมูลข่าวสาร การแต่งตัวสัมผัสเชิงชู้สาว การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง การแต่งกายที่ล่อแหลม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร

3. สร้างแบบสอบถามข้อมูล แบบสอบถาม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบเพื่อพิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุง

6. นำแบบสอบถามปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คนเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย

แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติ ดังนี้

	เกณฑ์การให้คะแนน	
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	2	0
ปฏิบัติบางครั้ง	1	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0	2

การแปลผลคะแนน โดยใช้เกณฑ์ประเมินผลดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2537: 10)

1.34-2.0 หมายถึงการเกิดพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศระดับดี

0.67-1.33 หมายถึงการเกิดพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศระดับปานกลาง

0.00-0.66 หมายถึงการเกิดพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศระดับควรปรับปรุง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาคิดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วมาหาค่าดัชนีโดยเลือกความสอดคล้อง (IOC)

1 สำหรับแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

0 สำหรับแบบทดสอบที่ไม่แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

-1 สำหรับแบบสอบถามที่ไม่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและปรับปรุงให้สมบูรณ์

2. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คนแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

2.1.1 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับและคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2539: 119) ได้แบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21-0.75

2.1.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 125-126) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

การดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 40 คน

2. ดำเนินกิจกรรมโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ระยะเวลาในการให้โปรแกรมสุขศึกษา 5 สัปดาห์มีขั้นตอนดังนี้

สัปดาห์ที่ 1

1. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (Pre-test) ในกลุ่มทดลอง โดยทำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในกลุ่ม ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการ กรรมการของกลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันโดยให้เห็นความสำคัญของการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีทักษะในการสื่อสารความเข้าใจที่ดีต่อกัน

3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังต่อไปนี้ สอบถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า สัมพันธภาพ โดยเรียกตอบเป็นรายบุคคลให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ออกมาเล่นเกม ตึกตาล้มลุก โดยสิ่งที่สะท้อนจากกิจกรรมนี้ คือ หากเกิดความมั่นใจเราสามารถเล่นได้อย่างสนุกสนาน เลือกกลุ่มย่อยออกมา 2 กลุ่มให้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มทำการต่อสี่เหลี่ยมจตุรัสสัมพันธ์ กลุ่มที่เหลือให้ผู้สังเกตการณ์ ทุกกลุ่มนำข้อคิดจากการปฏิบัติกิจกรรมจากสถานการณ์ของ 2 กลุ่ม ร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปราย ผู้สอนแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษาพร้อมกับอธิบายความสำคัญและการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี คิดว่าการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนที่นักเรียนต้องเกี่ยวข้องด้วยนั้นสามารถทำได้โดยวิธีใดบ้างให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาตอบหน้าห้องศึกษาใบความรู้และทำใบงานที่มอบหมาย

สัปดาห์ที่ 2

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา วัตถุประสงค์สามารถบอกถึงความหมาย ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการเรียนเพศศึกษาการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศต่างๆ ของวัยรุ่น

2. ขั้นตอนการสอนจะเริ่มจากผู้สอนสอบถามนักเรียนถึงความรู้เบื้องต้นเรื่องเพศศึกษา ความเปลี่ยนแปลงร่างกาย สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเรื่องความรู้สึกต่อการเป็นวัยรุ่น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเป็นวัยรุ่น ให้นักเรียนเข้ากลุ่มของตน ผู้สอนนำรูปภาพทางสรีระวิทยาของเพศชายและเพศหญิงมาให้ให้นักเรียนดูพร้อมแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษาพร้อมผู้สอนช่วยอธิบายเพิ่มเติมผู้สอนให้นักเรียนดูภาพโปสเตอร์ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

ให้แต่ละกลุ่มศึกษาความแตกต่างพร้อมแจกใบความรู้ บอกถึงส่วนต่างๆ ของอวัยวะสืบพันธุ์ โดยให้ทุกกลุ่มมีโอกาสตอบ ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นคิดว่าอวัยวะสืบพันธุ์ของแต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไรหลังจากรับฟังความเห็น ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองศึกษาใบความรู้และทำใบงานเรื่องเพศศึกษา

สัปดาห์ที่ 3

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ สามารถควบคุมตนเองเมื่อต้องเผชิญกับอารมณ์และโอกาสที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ สามารถบอกแนวทางปฏิบัติตนให้เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2. ขั้นตอนการสอนเริ่มจากผู้สอนนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การแต่งตัวโป้ การออกเที่ยวในเวลากลางคืนของวัยรุ่น การดื่มสุรา ในภาวะปัจจุบันที่พบเห็นจากสื่อต่างๆ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้สอนสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้สอนนำเสนอข่าวจากหนังสือพิมพ์ เช่น ข่าวการทำแท้งเถื่อน การใช้ชีวิตคู่โดยการอยู่ด้วยกันของนักศึกษาชายหญิง กรณีศึกษาเรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการมีเพศสัมพันธ์ต่างๆ ให้นักเรียนดูทำการวิเคราะห์ใบงาน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองในหัวข้อเมื่อวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์มีผลด้านบวกและด้านลบอะไรบ้าง ระดมความคิดเห็นหาวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์มา 10 ข้อ ผู้สอนจัดวิธีการต่างๆ บนกระดานดำ ให้นักเรียนช่วยกันแยกทีละข้อว่า แต่ละวิธี ช่วยป้องกันได้อย่างไรบ้าง ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้ากลุ่มย่อยเขียนบทบาทการแสดงและออกมาแสดงบทบาทสมมุติซึ่งให้ไว้ตั้งแต่คาบที่แล้วโดยให้นักเรียนเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้และบรรยายเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศวิธีการควบคุมอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นหญิง แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจาก สถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด ปัญหาของการมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่น อภิปรายประเด็นจากใบงาน ออกมานำเสนอผลงาน

สัปดาห์ที่ 4

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ วัตถุประสงค์ สามารถปฏิบัติกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปรายได้

2. ผู้สอนนำตัวอย่างภาพการจัดนิทรรศการต่างๆ มาให้นักเรียนดู ให้แต่ละกลุ่มเตรียมการจัดนิทรรศการมาก่อนล่วงหน้า ให้นักเรียนทำกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในการวางแผนการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ จัดทำป้ายประกาศ เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันจัดการอภิปรายตอบข้อซักถามเรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ คัดเลือกตัวแทนนักเรียน 2 กลุ่มกลุ่มละ 4 คนจับ

ฉลาดแบ่งเป็นฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านออกมาได้ว่าที่ในหัวข้อ วิทยุจำเป็นหรือไม่ ที่ต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ โดยฝ่ายเสนอโต้ว่าที่ได้หัวข้อวิทยุจำเป็นต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ ฝ่ายค้านโต้ว่าที่ได้หัวข้อวิทยุไม่จำเป็นต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ ให้เวลาพูดคนละ 3 นาที

สัปดาห์ที่ 5

1. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง (Post-test) ในกลุ่มทดลอง โดยทำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนการทดลอง (Pre-test)
2. ให้นักเรียนออกมาแสดงความคิดเห็น และช่วยกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติตามทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้บริหารโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์เพื่อขออนุมัติทำการศึกษาวิจัย
2. รับหนังสืออนุมัติ กำหนดวันเวลาในคาบเรียนอิสระ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตามแผนการศึกษาวิจัย
4. นำข้อมูลมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน ตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ แบบสอบถามและคัดเลือกแบบทดสอบ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้สำหรับวิเคราะห์ต่อไป
2. แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียนนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียน นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าที่ (Dependent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที่ (Independent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ทดสอบเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2538: 208)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541: 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์.

2544: 65)

$$S = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	$(\sum X^2)$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าที (Dependent samples t-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541: 192-193) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที
D	แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนและสอบหลัง
n	แทน จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2.2 ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที (Independent samples t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 127-126) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} \right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2} \right)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าใช้พิจารณาใน t-distribution
	$X_1 - X_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	$S_1 - S_2$	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	$n_1 - n_2$	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
$*$	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
กลุ่มทดลอง	แทน	นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ
กลุ่มควบคุม	แทน	นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ (การสอนสุขศึกษาตามปกติ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ที่อยู่ สถานภาพของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การมีเพื่อนสนิท การมีส่วนช่วยในการตัดสินใจของเพื่อนในการปฏิบัติตัวของนักเรียน แหล่งข้อมูลของนักเรียนที่เคยได้รับความรู้เรื่องเพศ การปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียน ความคิดในการมีคู่อรัก พฤติกรรมของเพื่อนสนิทในกลุ่ม โดยแจกแจงความถี่เป็นจำนวนและค่าร้อยละ ดังปรากฏตามตารางที่ 3

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (Dependent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 ดังปรากฏตามตารางที่ 6

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที (Independent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2 ดังปรากฏตามตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ที่อยู่ สถานภาพของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การมีเพื่อนสนิท การมีส่วนช่วยในการตัดสินใจของเพื่อนในการปฏิบัติตัวของนักเรียน แหล่งข้อมูลของนักเรียนที่เคยได้รับความรู้เรื่องเพศ การปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียน ความคิดในการมีคู่รัก พฤติกรรมของเพื่อนสนิทในกลุ่ม โดยแจกแจงความถี่เป็นจำนวนและค่าร้อยละ ดังปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ
อายุ				
อายุ 12 ปี	17	42.50	23	57.50
อายุ 13 ปี	23	57.50	17	42.50
รวม	40	100.00	40	100.00
ที่อยู่				
อยู่กับบิดาและมารดา	26	65.00	34	85.00
อยู่กับบิดา	2	5.00	0	0.00
อยู่กับมารดา	8	20.00	2	5.00
อยู่กับญาติพี่น้อง	3	7.50	2	5.00
อยู่ที่หอพักโรงเรียน	0	0.00	2	5.00
อื่นๆ	1	2.50	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00
สถานภาพสมรสของบิดามารดา				
อยู่ด้วยกัน	30	75.00	35	87.50
หย่าหรือแยกกันอยู่	9	22.50	5	12.50
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	1	2.50	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00
อาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน				
รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	25.00	9	22.50
ค้าขาย	14	35.00	8	20.00
เกษตรกรรม	7	17.50	10	25.00
รับจ้าง	9	22.50	13	32.50
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ
บิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดู				
ใช้เหตุผลที่ดีต่อกัน	38	95.00	35	87.50
เข้มงวดกวดขันมาก	2	5.00	2	5.00
ปล่อยปละละเลย	0	0.00	1	2.50
เข้มงวดบ้างปล่อยปละละเลยบ้าง	0	0.00	2	5.00
รวม	40	100.00	40	100.00
นักเรียนมีเพื่อนสนิท				
มี เพื่อนเพศเดียวกัน	20	50.00	23	57.50
มี เพื่อนต่างเพศ	1	2.50	1	2.50
มี เพื่อนทั้งสองเพศ	19	47.50	16	40.00
ไม่มี	0	0.00	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00
เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการ				
ตัดสินใจในการปฏิบัติตัว				
ระดับมาก	11	27.50	7	17.50
ระดับปานกลาง	26	65.00	30	75.00
ระดับน้อย	3	7.50	3	7.50
รวม	40	100.00	40	100.00
นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งใด				
บิดาหรือมารดา	10	25.00	17	42.50
พี่หรือน้อง	2	5.00	1	2.50
ญาติ	2	5.00	1	2.50
ครู	8	20.00	7	17.50
เพื่อน	9	22.50	9	22.50
แฟนหรือคู่รัก	1	2.50	1	2.50
หนังสือเรียน	3	7.50	1	2.50
นิตยสารหรือวารสาร	1	2.50	1	2.50
หนังสือการ์ตูน	1	2.50	1	2.50

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ
นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งใด (ต่อ)				
ทีวีหรือวิดีโอ	1	2.50	1	2.50
อินเทอร์เน็ต	1	2.50	1	2.50
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00
ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษาใคร				
บิดา	10	25.00	13	32.50
มารดา	23	57.50	19	47.50
พี่หรือน้อง	3	7.50	0	0.00
ญาติ	0	0.00	1	2.50
แฟน	1	2.50	1	2.50
อาจารย์ที่ปรึกษา	0	0.00	2	5.00
ไม่ปรึกษาใคร	1	2.50	4	10.00
เพื่อน	2	5.00	0	0.00
รวม	40	100.00	40	100.00
นักเรียนคิดอยากจะมีแฟน(คู่รัก) หรือไม่				
มี	18	45.00	19	47.50
ไม่มี	22	55.00	21	52.50
รวม	40	100.00	40	100.00
เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่				
อ่านหนังสือ	30	75.00	27	67.50
เสพสิ่งเสพติด	0	0.00	0	0.00
เที่ยวกลางคืน	1	2.50	0	0.00
ดื่มเครื่องดื่มหรือของมีนเมา	0	0.00	0	0.00
มีคู่รัก	1	2.50	2	5.00
แต่งกายล่อแหลม	8	20.00	11	27.50
รวม	40	100.00	40	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่า

อายุ

กลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีอายุ 13 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา นักเรียนมีอายุ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50

กลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนมีอายุ 12 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา นักเรียนมีอายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50

ที่อยู่

กลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดาและมารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาเป็นนักเรียนอยู่กับมารดา คิดเป็นร้อยละ 20.00 และนักเรียนอยู่กับคนอื่นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.50

กลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนอาศัยอยู่กับบิดาและมารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.00 รองลงมาเป็นนักเรียนอยู่กับมารดา อาศัยอยู่กับบิดา หอพักโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.00

สถานภาพสมรสของบิดา มารดา

กลุ่มทดลอง พบว่า สถานภาพบิดาและมารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาเป็นบิดามารดาหย่าและแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 22.50 และบิดามารดาถึงแก่กรรมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.50

กลุ่มควบคุม พบว่า สถานภาพบิดาและมารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาเป็นบิดามารดาหย่าและแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 12.50

อาชีพของบิดา มารดาของนักเรียน

กลุ่มทดลอง พบว่า บิดามารดามีอาชีพค้าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาเป็นอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 25.00 และอาชีพเกษตรกรรมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.50

กลุ่มควบคุม พบว่า บิดามารดามีอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมา เป็นอาชีพ เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 25.00 และอาชีพค้าขายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.00

บิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดู

กลุ่มทดลอง พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบใช้เหตุผลที่ดีต่อกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาบิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบเข้มงวดกวดขันเป็นคิดเป็นร้อยละ 5.00

กลุ่มควบคุม พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบใช้เหตุผลที่ดีต่อกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาบิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบเข้มงวดกวดขันเป็นคิดเป็นร้อยละ 5.00 และบิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบปล่อยปละละเลยน้อยที่สุดร้อยละ 2.50

นักเรียนมีเพื่อนสนิท

กลุ่มทดลอง พบว่านักเรียนมีเพื่อนเพศเดียวกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีเพื่อนทั้งสองเพศคิดเป็นร้อยละ 47.50 และมีเพื่อนต่างเพศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.50

กลุ่มควบคุม พบว่านักเรียนมีเพื่อนเพศเดียวกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา มีเพื่อนทั้งสองเพศคิดเป็นร้อยละ 40.00 และมีเพื่อนต่างเพศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.50

เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัว

กลุ่มทดลอง พบว่า เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมา มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.50 และเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวน้อยมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.50

กลุ่มควบคุม พบว่า เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา มีเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.50 และเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวน้อยมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.50

ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษาใคร

กลุ่มทดลอง พบว่า ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษามารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมา ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษาบิดาเป็นคิดเป็นร้อยละ 25.00 และจะไม่ปรึกษานักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.00

กลุ่มทดลอง พบว่า ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษามารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมา ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษาบิดาเป็นคิดเป็นร้อยละ 32.50 และจะไม่ปรึกษาพี่หรือน้อง คิดเป็นร้อยละ 0.00

นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งใด

กลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากบิดาและมารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา เป็นเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 22.50

กลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากบิดาและมารดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา เป็นเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 22.50

นักเรียนคิดอยากจะมีแฟน(คู่รัก) หรือไม่

กลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนคิดไม่อยากจะ มีแฟนหรือคู่รักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา นักเรียนคิดอยากจะมีแฟนหรือคู่รักเป็นคิดเป็นร้อยละ 45.00

กลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนคิดไม่ยากจะมีแฟนหรือคู่รักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.25 รองลงมานักเรียนคิดอยากจะมีแฟนหรือคู่รักเป็นคิดเป็นร้อยละ 47. 25

เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่

กลุ่มทดลอง พบว่า เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมอ่านหนังสือไป คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมแต่งกายล่อแหลม คิดเป็นร้อยละ 20.00 และเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมมีคู่รักและเที่ยวกลางคืนร้อยละ 2.50

กลุ่มควบคุม พบว่า เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมอ่านหนังสือไป คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมาเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมแต่งกายล่อแหลม คิดเป็นร้อยละ 27.50 และเพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมมีคู่รักร้อยละ 5.00

ตาราง 4 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเป็นรายข้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์	ก่อนทดลอง	40	1.70	0.56	ดี
	หลังทดลอง	40	1.72	0.45	ดี
2. ข้าพเจ้าดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อระบายความเครียดหรือความกังวลใจเวลาอยู่คนเดียว	ก่อนทดลอง	40	1.95	0.22	ดี
	หลังทดลอง	40	1.82	0.38	ดี
3. หากมีการฉลองกันในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	ก่อนทดลอง	40	1.72	0.50	ดี
	หลังทดลอง	40	1.80	0.40	ดี
4. เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกสมหวังในความรัก ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	ก่อนทดลอง	40	1.85	0.43	ดี
	หลังทดลอง	40	1.82	0.50	ดี
5. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการไปพบเพื่อนที่ชอบดื่งดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพื่อลดการเสี่ยงทางเพศ	ก่อนทดลอง	40	1.55	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.71	ดี
6. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองดื่มเครื่องดื่มที่มีผสมแอลกอฮอล์ข้าพเจ้าจะปฏิเสธ	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
	หลังทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
7. ข้าพเจ้ามีพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศโดยไม่ไปเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.42	0.75	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.59	ดี
8. ข้าพเจ้าไปเที่ยวที่ศูนย์การค้าในช่วงเวลากลางวันแทนเวลากลางคืน	ก่อนทดลอง	40	1.55	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.45	0.60	ดี
9. ข้าพเจ้าไปแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาแทนการไปเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.17	0.75	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.37	0.74	ดี
10. ข้าพเจ้าจะไปหาที่เรียนพิเศษแทนการหาแหล่งท่องเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.22	0.73	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.20	0.85	ปานกลาง
11. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศเดียวกัน	ก่อนทดลอง	40	1.32	0.83	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.30	0.85	ปานกลาง
12. ข้าพเจ้าชอบไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศเดียวกัน	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
	หลังทดลอง	40	1.15	0.89	ปานกลาง
13. ข้าพเจ้าไปสถานบันเทิงและสถานพักผ่อนหย่อนใจแม้รู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่มีเพศสัมพันธ์	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.67	ดี
14. ข้าพเจ้าดูหนังสือตีสอบแทนการดูหนังสือที่มีการกอด จูบ หรือหนังสือโป๊	ก่อนทดลอง	40	1.37	0.70	ดี
	หลังทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
15. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธเพื่อน เมื่อเพื่อนชักชวนให้อ่านหนังสือ วีดีโอ ประเภทยั่วอารมณ์เพศ	ก่อนทดลอง	40	0.97	0.66	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.40	0.74	ดี

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16. ถ้าเพื่อนต่างเพศที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตชวนไปเที่ยวข้าพเจ้าจะปรึกษาพ่อแม่ก่อน	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.59	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.71	ดี
17. ข้าพเจ้าซื้อการ์ตูนที่มีรูปพระเอกนางเอกกอดจูบก้นแทนหนังสือเรียน	ก่อนทดลอง	40	1.30	0.65	ดี
	หลังทดลอง	40	1.32	0.57	ดี
18. ข้าพเจ้าจะตัดเพื่อนที่เพื่อนที่อ่านหนังสือประเภทวัยรุ่นอารมณ์เพศ	ก่อนทดลอง	40	1.25	0.59	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.20	0.72	ปานกลาง
19. ข้าพเจ้ามักจะเข้าไปอ่านเรื่องที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศในอินเทอร์เน็ต	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.50	ดี
	หลังทดลอง	40	1.75	0.49	ดี
20. เมื่อเพื่อนชักชวนข้าพเจ้าดูซีดีวัยรุ่นอารมณ์เพศข้าพเจ้าจะปฏิเสธ	ก่อนทดลอง	40	1.25	0.54	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.57	0.59	ดี
21. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการกอดจูบจับมือ เพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกัน	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.63	ดี
22. เมื่อมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกันมาจับมือข้าพเจ้าปล่อยให้เขาจับ	ก่อนทดลอง	40	1.37	0.74	ดี
	หลังทดลอง	40	1.37	0.77	ดี
23. ข้าพเจ้าต้องการจะต้องสัมผัสร่างกายกับคนรักแต่ไม่คิดกระทำ	ก่อนทดลอง	40	0.75	0.90	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	0.82	0.87	ปานกลาง
24. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมให้เพศตรงข้ามสัมผัสเพื่อแลกกับสิ่งของ	ก่อนทดลอง	40	1.42	0.81	ดี
	หลังทดลอง	40	1.70	0.65	ดี
25. ข้าพเจ้าจะกอดจูบและเล้าโลมเพื่อนต่างเพศในสถานที่ลับตาคน	ก่อนทดลอง	40	1.62	0.70	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.75	ดี
26. ข้าพเจ้าจะหาทางเดินออกไปเมื่อต้องอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม	ก่อนทดลอง	40	1.45	0.78	ดี
	หลังทดลอง	40	1.65	0.62	ดี
27. ข้าพเจ้าจะระมัดระวังตัว หลีกเลี่ยงเมื่อเพื่อนต่างเพศสัมผัสร่างกาย	ก่อนทดลอง	40	1.55	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.70	0.65	ดี
28. เมื่อเพื่อนต่างเพศชวนไปดิวหนังสือข้าพเจ้าจะชวนเพื่อนไปด้วย	ก่อนทดลอง	40	1.42	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.42	0.81	ดี
29. ข้าพเจ้านัดพบเพื่อนต่างเพศที่พึงรู้จักตามลำพัง	ก่อนทดลอง	40	1.65	0.66	ดี
	หลังทดลอง	40	1.58	0.68	ดี
30. ข้าพเจ้าจะชวนผู้ปกครองไปด้วยเมื่อต้องไปงานเวลากลางคืน	ก่อนทดลอง	40	1.40	0.74	ดี
	หลังทดลอง	40	1.57	0.67	ดี

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
31. ข้าพเจ้าจะไม่อยู่ตามลำพังกับ เพศตรงข้ามเพราะนำไปสู่เพศสัมพันธ์	ก่อนทดลอง	40	1.30	0.85	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.60	0.67	ดี
32. เมื่อไม่มีคนอยู่ข้าพเจ้ามักจะคุย กับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสอง	ก่อนทดลอง	40	1.32	0.73	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.57	0.67	ดี
33. ข้าพเจ้าจะไปเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ แทนการไปเที่ยวตามลำพัง	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.67	ดี
	หลังทดลอง	40	1.72	0.64	ดี
34. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม เมื่อต้องอยู่กับเพื่อนต่างเพศ	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
	หลังทดลอง	40	1.47	0.71	ดี
35. ข้าพเจ้าสวมเสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอก เพื่อโชว์สัดส่วน	ก่อนทดลอง	40	1.50	0.68	ดี
	หลังทดลอง	40	1.82	1.58	ดี
36. ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของ โรงเรียนมากกว่าใส่เสื้อผ้าโชว์สัดส่วน	ก่อนทดลอง	40	1.50	0.72	ดี
	หลังทดลอง	40	1.42	0.75	ดี
37. ข้าพเจ้าคิดว่าการแต่งตัวหล่อแหลม ถือว่าเป็นเรื่องไม่ควรปฏิบัติ	ก่อนทดลอง	40	1.65	0.48	ดี
	หลังทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
38. ข้าพเจ้าจะไม่แต่งตัวตามแฟชั่น เช่น สายเดี่ยว ตามกระแสนิยม	ก่อนทดลอง	40	1.30	0.72	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.45	0.64	ดี
39. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิด ไม่แต่งกายโชว์สัดส่วนตามเพื่อน	ก่อนทดลอง	40	1.50	0.64	ดี
	หลังทดลอง	40	1.60	0.54	ดี
40. ข้าพเจ้าแต่งตัวโชว์สัดส่วนรูปร่าง เพื่อดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม	ก่อนทดลอง	40	1.82	0.45	ดี
	หลังทดลอง	40	1.80	0.46	ดี

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีบางข้อที่นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การไปหาที่เรียนพิเศษแทนการหาแหล่งท่องเที่ยว การหลีกเลี่ยงการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศ ความต้องการในการเตะตอร่างกายคนรัก เป็นต้น

ตาราง 5 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกำบังกำบังการเสี่ยง
ทางเพศเป็นรายข้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มควบคุม

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์	ก่อนทดลอง	40	1.72	0.45	ดี
	หลังทดลอง	40	1.70	0.56	ดี
2. ข้าพเจ้าดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อระบายความเครียดหรือความกังวลใจเวลาอยู่คนเดียว	ก่อนทดลอง	40	1.82	0.38	ดี
	หลังทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
3. หากมีการฉลองกันในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	ก่อนทดลอง	40	1.80	0.40	ดี
	หลังทดลอง	40	1.42	0.81	ดี
4. เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกสมหวังในความรัก ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	ก่อนทดลอง	40	1.82	0.50	ดี
	หลังทดลอง	40	1.72	0.55	ดี
5. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการไปพบเพื่อนที่ชอบตั้งวงดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพื่อลดการเสี่ยงทางเพศ	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.67	0.52	ดี
6. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองดื่มเครื่องดื่มที่มีผสมแอลกอฮอล์ข้าพเจ้าจะปฏิเสธ	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
	หลังทดลอง	40	1.67	0.69	ดี
7. ข้าพเจ้ามีพฤติกรรมกำบังกำบังการเสี่ยงทางเพศโดยไม่ไปเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.59	ดี
	หลังทดลอง	40	1.62	0.74	ดี
8. ข้าพเจ้าไปเที่ยวที่ศูนย์การค้าในช่วงเวลากลางวันแทนเวลากลางคืน	ก่อนทดลอง	40	1.45	0.60	ดี
	หลังทดลอง	40	1.45	0.84	ดี
9. ข้าพเจ้าไปแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาแทนการไปเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.31	0.74	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.24	0.52	ปานกลาง
10. ข้าพเจ้าจะไปหาที่เรียนพิเศษแทนการหาแหล่งท่องเที่ยวสถานบันเทิง	ก่อนทดลอง	40	1.20	0.85	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.20	0.85	ปานกลาง
11. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศเดียวกัน	ก่อนทดลอง	40	1.30	0.85	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.77	0.48	ดี
12. ข้าพเจ้าชอบไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศเดียวกัน	ก่อนทดลอง	40	1.15	0.89	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.20	0.85	ปานกลาง
13. ข้าพเจ้าไปสถานบันเทิงและสถานพักผ่อนหย่อนใจแม้รู้ว่าเป็นพฤติกรรมกำบังกำบังการมีเพศสัมพันธ์	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.67	ดี
	หลังทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
14. ข้าพเจ้าดูหนังสือตีสอบแทนการดูหนังสือที่มีการกอด จูบ หรือหนังสือโป๊	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.68	ดี
	หลังทดลอง	40	1.42	0.81	ดี
15. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธเพื่อน เมื่อเพื่อนชักชวนให้อ่านหนังสือ วีดีโอ ประเภทวัยรุ่นอารมณ์เพศ	ก่อนทดลอง	40	1.40	0.74	ดี
	หลังทดลอง	40	1.72	0.55	ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16. ถ้าเพื่อนต่างเพศที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ตชวนไปเที่ยวข้าพเจ้าจะปรึกษาพ่อแม่ก่อน	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.71	ดี
	หลังทดลอง	40	1.20	0.65	ปานกลาง
17. ข้าพเจ้าซื้อการ์ตูนที่มีรูปพระเอกนางเอกกอดจูบก้นแทนหนังสือเรียน	ก่อนทดลอง	40	1.32	0.57	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.20	0.65	ปานกลาง
18. ข้าพเจ้าจะตักเตือนที่เพื่อนที่อ่านหนังสือประเภทวัยรุ่นอารมณ์เพศ	ก่อนทดลอง	40	1.20	0.72	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.27	0.82	ปานกลาง
19. ข้าพเจ้ามักจะเข้าไปอ่านเรื่องที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศในอินเทอร์เน็ต	ก่อนทดลอง	40	1.75	0.49	ดี
	หลังทดลอง	40	1.87	0.40	ดี
20. เมื่อเพื่อนชักชวนข้าพเจ้าดูซีดีวัยรุ่นอารมณ์เพศข้าพเจ้าจะปฏิเสธ	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.59	ดี
	หลังทดลอง	40	1.72	0.64	ดี
21. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการกอดจูบจับมือ เพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกัน	ก่อนทดลอง	40	1.31	0.62	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.32	0.69	ปานกลาง
22. เมื่อมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกันมาจับมือข้าพเจ้าปล่อยให้เขาจับ	ก่อนทดลอง	40	1.30	0.80	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.29	0.62	ปานกลาง
23. ข้าพเจ้าต้องการจะต้องสัมผัสร่างกายกับคนรักแต่ไม่คิดกระทำ	ก่อนทดลอง	40	0.82	0.87	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.10	0.71	ปานกลาง
24. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมให้เพศตรงข้ามสัมผัสเพื่อแลกกับสิ่งของ	ก่อนทดลอง	40	1.22	0.58	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.32	0.80	ปานกลาง
25. ข้าพเจ้าจะกอดจูบและเล้าโลมเพื่อนต่างเพศในสถานที่ลับตาคน	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.75	ดี
	หลังทดลอง	40	1.60	0.67	ดี
26. ข้าพเจ้าจะหาทางเดินออกไปเมื่อต้องอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม	ก่อนทดลอง	40	1.65	0.62	ดี
	หลังทดลอง	40	1.45	0.71	ดี
27. ข้าพเจ้าจะระมัดระวังตัว หลีกเลี่ยงเมื่อเพื่อนต่างเพศสัมผัสร่างกาย	ก่อนทดลอง	40	1.70	0.65	ดี
	หลังทดลอง	40	1.62	0.49	ดี
28. เมื่อเพื่อนต่างเพศชวนไปดูหนังสือข้าพเจ้าจะชวนเพื่อนไปด้วย	ก่อนทดลอง	40	1.42	0.81	ดี
	หลังทดลอง	40	1.55	0.71	ดี
29. ข้าพเจ้านัดพบเพื่อนต่างเพศที่พึงรู้จักตามลำพัง	ก่อนทดลอง	40	1.27	0.88	ปานกลาง
	หลังทดลอง	40	1.57	0.78	ดี
30. ข้าพเจ้าจะชวนผู้ปกครองไปด้วยเมื่อต้องไปงานเวลากลางคืน	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.67	ดี
	หลังทดลอง	40	1.42	0.71	ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
31. ข้าพเจ้าจะไม่อยู่ตามลำพังกับ	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.67	ดี
เพศตรงข้ามเพราะนำไปสู่เพศสัมพันธ์	หลังทดลอง	40	1.72	0.64	ดี
32. เมื่อไม่มีคนอยู่ข้าพเจ้ามักจะคุย	ก่อนทดลอง	40	1.57	0.67	ดี
กับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสอง	หลังทดลอง	40	1.55	0.68	ดี
33. ข้าพเจ้าจะไปเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่	ก่อนทดลอง	40	1.72	0.64	ดี
แทนการไปเที่ยวตามลำพัง	หลังทดลอง	40	1.90	0.30	ดี
34. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม	ก่อนทดลอง	40	1.47	0.71	ดี
เมื่อต้องอยู่กับเพื่อนต่างเพศ	หลังทดลอง	40	1.97	0.16	ดี
35. ข้าพเจ้าสวมเสื้อสายเดี่ยว	ก่อนทดลอง	40	1.82	1.58	ดี
เสื้อเกาะอก เพื่อโชว์สัดส่วน	หลังทดลอง	40	1.87	0.40	ดี
36. ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของ	ก่อนทดลอง	40	1.42	0.75	ดี
โรงเรียนมากกว่าใส่เสื้อผ้าโชว์สัดส่วน	หลังทดลอง	40	1.65	0.48	ดี
37. ข้าพเจ้าคิดว่าการแต่งตัวหล่อแหลม	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.63	ดี
ถือว่าเป็นเรื่องไม่ควรปฏิบัติ	หลังทดลอง	40	1.60	0.54	ดี
38. ข้าพเจ้าจะไม่แต่งตัวตามแฟชั่น	ก่อนทดลอง	40	1.45	0.64	ดี
เช่น สายเดี่ยว ตามกระแสนิยม	หลังทดลอง	40	1.22	0.80	ปานกลาง
39. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิด	ก่อนทดลอง	40	1.60	0.54	ดี
ไม่แต่งกายโชว์สัดส่วนตามเพื่อน	หลังทดลอง	40	1.70	0.69	ดี
40. ข้าพเจ้าแต่งตัวโชว์สัดส่วนรูปร่าง	ก่อนทดลอง	40	1.80	0.46	ดี
เพื่อดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม	หลังทดลอง	40	1.77	0.53	ดี

จากตาราง 5 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีบางข้อที่นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การไปหาที่เรียนพิเศษแทนการหาแหล่งท่องเที่ยว การหลีกเลี่ยงการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศ การซื้อหนังสือการ์ตูนไปมาอ่าน การให้เพื่อนต่างเพศจับและต้องสัมผัส เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศภายในกลุ่ม ก่อนและหลังได้รับการโปรแกรมศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยการใช้การทดสอบค่าที (Dependent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย

ของพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้การทดสอบค่าที (Independent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2 ดังปรากฏตามตาราง 6 และ 7

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศภายในกลุ่ม ก่อนและหลังได้รับโปรแกรม (t-test dependent)

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	df	t	p
กลุ่มทดลอง						
ก่อนทดลอง	40	1.21	0.16	39	14.259*	.000
หลังทดลอง	40	1.63	0.14			
กลุ่มควบคุม						
ก่อนทดลอง	40	1.20	0.17	39	8.029*	.000
หลังทดลอง	40	1.25	0.17			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่า กลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเท่ากับ 1.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเท่ากับ 1.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14 พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังได้รับโปรแกรม (t-test independent)

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	df	t	p
ก่อนทดลอง						
กลุ่มทดลอง	40	1.21	0.17	78	0.000	.500
กลุ่มควบคุม	40	1.20	0.17			
หลังทดลอง						
กลุ่มทดลอง	40	1.63	0.14	78	10.553*	.000
กลุ่มควบคุม	40	1.25	0.17			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า กลุ่มทดลอง หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเท่ากับ 1.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14 กลุ่มควบคุม หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเท่ากับ 1.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หลังการทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มควบคุม

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 313 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุม 40 คน และกลุ่มทดลอง 40 คน

รูปแบบการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนสุขศึกษาตามปกติ ทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับแบบสอบถาม จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ นำผลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานกระบวนการกลุ่มพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

1.3 ใบความรู้ ใบงาน ใบสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.4 โปสเตอร์ เรื่อง เพศศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอน

1.5 วิดีทัศน์ เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

2. การจัดนิทรรศการ เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย แบบทดสอบและแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และดื่มของมึนเมา การเที่ยวสถานบันเทิง การรับข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสัมผัสเชิงชู้สาว การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง การแต่งกายที่ล่อแหลม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 3 ระดับ คือ ปฏิบัติประจำทุกวัน ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ โดยมีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 40 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งก่อนและหลังการทดลองนำมาทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การทดสอบค่าที (Dependent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (Independent samples t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ดังนี้ พบว่า

1. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเสี่ยงทางเพศ มากกว่ากลุ่มนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศภายหลังจากที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการทดลองโปรแกรมสุขศึกษานี้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้น เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มมีการได้รับความรู้ในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพ เพศศึกษา พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ได้ร่วมกันจัดนิทรรศการ สมาชิกภายในกลุ่มได้ช่วยกันศึกษาไปความรู้และระดมสมอง ในการทำใบงานซึ่งทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับคำกล่าวของไฮว พักขาว (2542: 8) ว่ากระบวนการกลุ่ม

เป็นแนวทางให้ผู้เรียนใช้กลุ่มเพื่อช่วยกันสร้างความรู้โดยประสานความร่วมมือ ประสานความคิด ทำงานร่วมกันรับผิดชอบร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย การทำงานกลุ่มควรต้องเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ หัวหน้าที่ดี สมาชิกดี และกระบวนการทำงานดี การเรียนรู้ก็จะเกิดผลดีขึ้น สอดคล้องกับเชดพงษ์ ราชปองพันธ์ (2545: บทคัดย่อ) ผลการใช้กระบวนการกลุ่มและการได้รับข้อเสนอแนะ ที่มีต่อพฤติกรรมการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบึงคล้านคร จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสุธีรา เมืองนาโพธิ์ (2542: ง) ศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินอันตรายของการป่วยเป็นโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วย ความรุนแรงของโรคเอดส์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ การเผชิญปัญหาต่อการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์และมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับกิตตินา พละวัตร (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางกูดกว้างประชาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 16 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

2. ภายหลังได้รับโปรแกรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับนรลักษณ์ เอื้อกิจ. 2541: 167 ; พชรินทร์ ลิ้มทะราช. 2544: ง-จ) เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 การศึกษาที่ใช้โปรแกรมสุขศึกษามาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายหลังได้รับโปรแกรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศแสดงว่าโปรแกรมศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดโปรแกรมพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างมีขั้นตอน คือมีการจัดแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีกรอบแนวคิด กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา

เป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล ผู้วิจัยได้สอนแนะนำให้ความรู้กับนักเรียนก่อนที่จะเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มโดยเริ่มจากการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในกลุ่มก่อน จากนั้นให้นักเรียนศึกษาใบงาน ใบความรู้ ใบสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ โดยให้ดูโปสเตอร์ เรื่องเพศศึกษาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศรวมถึงวีดิทัศน์ จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการ ในขั้นสุดท้ายจะมีอภิปรายผลของกระบวนการกลุ่ม และสรุปแนวทางพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศเพื่อให้สะท้อนความคิดโดยให้นักเรียนเข้ากระบวนการกลุ่มช่วยกันระดมความคิดในการแก้สถานการณ์ได้ดีกว่าทำเป็นรายบุคคล นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นผลมาจากนักเรียน ได้ศึกษา ใบงานและผ่านการเรียนรู้ที่ดีมาก่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ (สมควร ใจกระจ่าง. 2542: บทคัดย่อ) พบว่ากระบวนการกลุ่มสามารถสร้างความตระหนักต่อวัยรุ่นชายตลอดจนให้ทราบถึงความรุนแรงของโรคโอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคและผลกระทบเมื่อเป็นโรคซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ได้ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างมีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้น ส่วนการปฏิบัติได้วัดพฤติกรรมเสี่ยงซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง สำหรับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหลังดำเนินการกระบวนการกลุ่ม จากการศึกษาครั้งนี้ได้เรียนรู้ว่าการปรับเปลี่ยนเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้และกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศซึ่งกิจกรรมในโปรแกรมมีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มทดลองเกิด พฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงโดยนำกลวิธีทางสุขศึกษามาปรับใช้ วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมความคิด มีการอภิปรายกลุ่มและการแสดงบทบาทสมมติ มีผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและทำให้การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยสูงขึ้นได้ และจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ผลการทดลองว่า โปรแกรมสุขศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับการศึกษาที่ใช้โปรแกรมสุขศึกษามาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ในวัยรุ่น ซึ่งให้ผลการทดลองว่า โปรแกรมสุขศึกษานี้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสอดคล้องกับพรทิพย์ ศรีตระกูล (2541: 82) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ต่อสุขภาพจิตและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่คาดว่าจะมีปัญหาด้านสุขภาพจิต แบบทดสอบสุขภาพจิตจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีสุขภาพจิตดีขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับภนิดา ภูโตนนา (2539: 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณค่าในตนเอง จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสุรินทร์ มากไมตรี (2538:

112-116) ศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การป้องกันเอดส์ของนักเรียนจำอาภาค ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 ผล การศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินอันตราย ซึ่ง ประกอบด้วย การรับรู้ความรุนแรงของเอดส์และการรับรู้โอกาสเสี่ยงการติดเชื้อไวรัสเอดส์ การ ประเมินการเผชิญปัญหาซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังในความสามารถของตนเองในพฤติกรรม การป้องกันเอดส์และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองในพฤติกรรม การป้องกันเอดส์ ซึ่ง ประกอบด้วย การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์และการลดการมีเพศสัมพันธ์มากกว่า ก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้า

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มอาจจะใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือสื่อ มัลติมีเดียเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มโดยให้นักเรียนสามารถช่วยกันจัดทำสื่อขึ้นมา เองได้
2. ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศกับนักเรียน อย่างต่อเนื่องควรมีการขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนโดยโรงเรียนควรให้ความรู้เพื่อนำไป ช่วยในการอบรม ดูแลและป้องกัน พฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาในกลุ่มทดลองอื่นที่น่าสนใจ เช่นกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มนักศึกษา เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ของแต่ละกลุ่ม
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการติดตามผลในระยะสั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้ระยะเวลาที่ศึกษานานกว่านี้ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว และดูว่าควรต้องให้การ สนับสนุนพฤติกรรมนั้นนานเท่าใด พฤติกรรมจึงจะคงอยู่ตลอดไป
3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นของนักเรียน ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มี ส่วนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตตินภา พละวัตร. (2540) ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกูดกว้าง ประชาสรรค์อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2541) . แนวปฏิบัติเพื่อสนองนโยบายสาธารณสุขในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข
- ความคิดเห็นต่อสื่อลามก. (2550, 5 ,มิถุนายน). ไทยรัฐ. หน้า 3.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณและคณะ. (2540). รายงานการบอบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็กเยาวชนและครอบครัวในประเทศไทยและข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองสนับสนุนการวิจัย.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2538). ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาหญิงระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การพยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑารัตน์ สอทิพย์. (2547: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชลดา อินทรสังขนาวิน. (2542). ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของมารดาในการดูแลเด็กป่วยโรคหอบหืดที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ณ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพนิรมิตการพิมพ์.

- เชิดพงษ์ ราชป้องกัน. (2545). ผลการใช้กระบวนการกลุ่มและการได้รับข้อเสนอแนะที่มีต่อการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบึงคล้านคร จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมพร मुखโต. (2526). ผลการใช้กิจกรรมในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล ธาราโกชน. (2523). กระบวนการกลุ่ม. ฉบับปรับปรุง: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- ทิตนา แหมมณี. (2536). ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ----- (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ กรุงเทพฯ: บุรณาการศิลป์.
- ธนวรรณ อิ่มสมบุญ. (2534). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในงานสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา เชียงทอง. (2526). ผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ภู่อุสาสน์. (2546). ผลการเสริมสร้างความนับถือตนเองในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยกลุ่มกิจกรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณ. กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.
- นันทพร แสนศิริพันธ์. (2547). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการรับรู้อำนาจในการควบคุมเกี่ยวกับการคุมกำเนิดของสตรี. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประพิมพร อันพาพรหม. (2543). การศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ปวีณา สายสูง. (2541). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัด
 น่าน. วิทยานิพนธ์ สร.ม. (สุขศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ภนิดา ภูโตนนา. (2539). ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าใน
 ตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
 (สุขศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ ศรีตระกูล. (2541). ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาโรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
 การศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล เมืองแวง (2539). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4.
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ สิมะทะราช. (2544). ผลของการพัฒนาทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อ
 การรับรู้สมรรถนะในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชายระดับ
 อาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ. (2536). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคนงานสตรี
 วัยรุ่นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล.
 ปริญญาโท ศศ.ด. (สาขาวิชาประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- มานพ คณะโต. (2541). พฤติกรรมทางเพศ. นนทบุรี: สำนักพัฒนาวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์.
- มานี ปิยอนันต์. (2545). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เมตตา จินดารักษ์. (2525). ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถ
 ในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
 กรุงเทพมหานคร. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2538). คู่มือวิทยากรอบรมเรื่องการสอนเจตคติและทักษะเพื่อ
 ระบาดวิทยา, กอง. (2543). สถานการณ์โรคเอดส์ของประเทศไทย. นนทบุรี :
 กระทรวงสาธารณสุข. ถ่ายเอกสาร.

- รัตนา เสงส์สวัสดิ์. (2541). **สุขศาสตร์ในโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นามิบุ๊คพับลิเคชันส์.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา พันธุ์สะอาด. (2543). **วัยรุ่นกับพฤติกรรมทางเพศ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- วัชร ฐะคำ. (2523). **จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จิงเจริญ.
- วันทนี วาสิกะสิน และคณะ. (2540). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัยรุ่นกับวันวาเลนไทน์. (2548, 14 กุมภาพันธ์). ข่าวสด. หน้า 2.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2537). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วิฑูร โสธานนท์และสมพล พงษ์ไทย. (2529). **เอกสารประกอบการสอนวิชาสถิติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลวรรณ พิริยะกฤต. (2541). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (คณิตศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เลิศลักษณ์ บุญรอด. (2543). **การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วันทนี วาสิกะสินและคณะ. (2527). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีพัทธา จาริวงค์. (2539). **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ วท. ม. (อนามัยและครอบครัว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิภาณุจน์ เชียงทอง. (2543). **ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคของโรเจอร์ต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสามัญศึกษา**. กระทรวงศึกษาธิการ. ปรินูญาณินพนธ์ กศ. ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สกล วรเจริญศรี. (2545). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน
วัยรุ่น. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมควร ใจกระจ่าง. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของชาวเขาเผ่าม้ง.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมประสงค์ พระสุนทรทิพย์. (2545, 23 กรกฎาคม). ตำรับรักเล่มล่า วัยรุ่น น้ำเมา ยาอี
ฟรีเช็กซ์. ไทยรัฐ. หน้า 15.
- สร้อยวลัย สุขดา. (2543). การศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของ
นักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิรินทร์ ศรประสิทธิ์. (2545). ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการล่วงเกินทาง
เพศของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ)
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาดา ตรีสิงหวงศ์. (2546). ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำ
ด้วยเหตุผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกันยา ฉัตรสุวรรณ. (2529). ผลการใช้กระบวนการกลุ่มในการสอนผู้ป่วยระดับความวิตก
กังวลก่อนผ่าตัดของผู้ป่วยโรคต่อกระเจก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร. (2541). เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. (2539). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ:
สำนักคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุธีรา เมืองนาโพธิ์. (2542). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคในการปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ในนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ สุภชต์อิทธิรักษ์. (2536). ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันโรคเอดส์
ของ นักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- สุพัตรา พรหมเรนทร์. (2550) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย. (2544). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ
แนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุรินทร์ มากไมตรี. (2536). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
การป้องกันโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ กองทัพเรือ. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิมล สันติสุขธนา. (2533). ประสิทธิภาพโปรแกรมสุขศึกษาในพฤติกรรมป้องกัน
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ กองทัพเรือ.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อนามัยและครอบครัว). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.
- ไสว พักขาว. (2542). การจัดการเรียนรู้เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพฯ.
- อรอุษา จันทรวิรุจ. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรม
ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- Beker, H.M.; & J. Maiman. (1975). Sociobehavioral Determinants of Compliance with
Health and Medicare Recommendation. **Medical care** 13: 12-21.
- Bradford Leland P. (1987). **Group Development**. California International Anthers.B.V.
- Diclemente, R.J.(1991, July). "Predictors of HIV-Preventive Sexual Behavior in
high-risk Adolescent Population : The Influence of Perceived of Perceived
Peer Norms and Sexual Communication on Incarcerated Adolescents '
Consistent use of condom," **Journal Adolesse-Health**. 12 (5) : 385-390.
- Even, K..M. (1964). Society in School I I Application. **The Journal of
Education Research** 2 : 124.
- Johnson, M.P. (1982, May-June). **Support Group for Patients of Chronic ill Children."**
Pediatric Nursing. 8(3) : 160-163.
- Hyne, Sister Nancy. (1970). Learning to Read Short Stories, **The Journal of
Education Reaing X III** : 429-432.

Kirkpatrick and William Randall. (1993). **The Influence of an AIDS Awareness Program on Knowledge, Attitudes, Opinions, Behaviors, and Behavioral Infection of College Students. EDD.** University of Arkansas.

Marram , Gwen D. (1978). **The Group Approach in Nursing Pediatric.** St Louis :
The C.V. Mosby.

Ohlsen, Merle M. (1970). **Group Comseling.** New York : Holt Rinehart and Winston.

Ohlsen, Merle M. (1983). **Introduction to Counslisg** Illinois F.E. Peacock.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และหนังสือขอความร่วมมือ
2. หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ	สถานที่ทำงาน
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ไพบูรณ์ อ่อนมั่ง	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. ทรงพล ต่อนี่	ภาควิชาสุขศึกษา และพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ธัญมา หลายพัฒน์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
4. อาจารย์พงษ์ศักดิ์ คำขำ	หัวหน้าหมวดสุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
5. อาจารย์โสพิศ หนูแก้ว	อาจารย์หมวดสุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

ภาคผนวก ข
ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
คุณภาพเครื่องมือ

ที่ ศธ 0519.12/1๐749

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้จัดการโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

เนื่องด้วย นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ณภาพร มัชฌิมางกูร และ อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเรียนเชิญ อาจารย์พงษ์ศักดิ์ คำจำ และ อาจารย์โสพิศ หนูแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ / แผนการสอนเรื่องเพศศึกษา และ แผนการสอนพฤติกรรม การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรศัพท์ 083-8210-530

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศร 0519.12/10751

วันที่ 2 ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ไพฑูรย์ อ่อนมั่ง

เนื่องด้วย นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ยืนภาพร มัชฌมางกูร และ อาจารย์ยุปภา ปลื้มสำราญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ / แผนการสอนเรื่องเพศศึกษา และ แผนการสอนพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/10750

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย นางสาวจุฑา เจริญกิจจานุวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. มัชฌิมานันท์ และ อาจารย์ยุพลา ปลื้มสำราญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเรียนเชิญ อาจารย์รัชฎมา หลาพัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ / แผนการสอนเรื่องเพศศึกษา และ แผนการสอนพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจุฑา เจริญกิจจานุวัฒน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ-5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083-8210-530

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศร 0519.12/

วันที่ ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะพลศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวจรูญดา เจริญกิจจานุวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์นภาพร มัชฌมางกูร และ อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ทรงพล ค่อนี่ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และ แผนการสอนเรื่อง เพศศึกษาและพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวจรูญดา เจริญกิจจานุวัฒน์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/10752

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ ธันวาคม 2551

เรื่อง ขออนุญาตออกรายการเพื่อการศึกษา

เรียน ผู้จัดการ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

เนื่องด้วย นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสุศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมสุศึกษา
โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์นายแพทย์ มัชฌิมางกูร และ
อาจารย์บุปผา ปลื้มสำราญ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็น
ต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน ตอบแบบสอบถาม
พฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ในระหว่างเดือนธันวาคม 2551 - มกราคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตออกรายการ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์
ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083-8210-530

แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปเป็นประโยชน์ทางการศึกษา และประกอบการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่นำข้อมูลไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้ตอบ จึงขอให้นักเรียน ตอบตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์
นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

แบบสอบถามเลขที่.....

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย X ลงใน ☐ หน้าข้อความหรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. อายุ.....ปี
2. ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับใคร
 - ☐ บิดาและมารดา
 - ☐ บิดา
 - ☐ มารดา
 - ☐ ญาติพี่น้อง
 - ☐ หอพักโรงเรียน
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. สถานภาพสมรสของบิดามารดา
 - ☐ อยู่ด้วยกัน
 - ☐ หย่าหรือแยกกันอยู่
 - ☐ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. อาชีพของบิดาและมารดาของนักเรียน

บิดา	มารดา	
☐	☐	รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐	☐	ค้าขาย
☐	☐	เกษตรกรรม
☐	☐	รับจ้าง
☐	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. บิดามารดาหรือผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูนักเรียนลักษณะใด
 - ☐ ใช้เหตุผลที่ดีต่อกัน
 - ☐ เข้มงวดกวดขันมาก
 - ☐ ปล่อยปละละเลย
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. นักเรียนมีเพื่อนสนิทหรือไม่ (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

☐ มี เพื่อนเพศเดียวกัน ☐ มี เพื่อนทั้งสองเพศ	☐ มี เพื่อนต่างเพศ ☐ ไม่มี
---	---

7. เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติตัวของนักเรียนหรือไม่

- ☐ มีส่วนช่วยในการตัดสินใจมาก
- ☐ มีส่วนช่วยในการตัดสินใจปานกลาง
- ☐ มีส่วนช่วยในการตัดสินใจน้อย

8. นักเรียนเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งข้อมูลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บิดาหรือมารดา	☐ พี่หรือน้อง
☐ ญาติ	☐ ครู
☐ เพื่อน	☐ แฟน คู่รัก
☐ หนังสือเรียน	☐ นิตยสารหรือวารสาร
☐ หนังสือการ์ตูน	☐ ทีวีหรือวิดีโอ
☐ อินเทอร์เน็ต	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ถ้านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ นักเรียนจะปรึกษาใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ บิดา	☐ มารดา
☐ พี่และน้อง	☐ ญาติ
☐ แฟน	☐ อาจารย์ที่ปรึกษา
☐ ไม่ปรึกษาใคร	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. นักเรียนคิดอยากจะมีแฟน (คู่รัก) หรือไม่

☐ มี	☐ ไม่มี

11. เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทของนักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่

- ☐ อ่านหนังสือ ดูวิดีโอภาพโป๊
- ☐ เสพสิ่งเสพติด
- ☐ หันโรงเรียน
- ☐ เทียวกลางคืน
- ☐ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- ☐ มีคู่รัก
- ☐ แต่งกายล่อแหลม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

ความหมายของตัวเลือก

ปฏิบัติประจำ	หมายถึง	นักเรียนปฏิบัติมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง/เดือน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนปฏิบัติเท่ากับ 3-4 ครั้ง/เดือน
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ

ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ เป็น บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์			
2. ข้าพเจ้าดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อระบายความเครียด หรือความกังวลใจเวลาอยู่คนเดียว			
3. หากมีการฉลองกันในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสม แอลกอฮอล์			
4. เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกสมหวังในความรัก ข้าพเจ้าจะดื่มเครื่องดื่มที่ผสม แอลกอฮอล์			
5. ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการไปพบเพื่อนที่ชอบดื่งเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์เพื่อลดการเสี่ยงทางเพศ			
6. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ข้าพเจ้าจะ ปฏิเสธ			
7. ข้าพเจ้ามีพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศโดยไม่ไปเที่ยว สถานบันเทิง เช่น คาราโอเกะ ผับ เทรค โรงเบียร์			
8. ข้าพเจ้าไปเที่ยวเตร่ที่ศูนย์การค้าหรือสวนสาธารณะในช่วงเวลา กลางวันแทนเวลากลางคืนเพื่อป้องกันอันตราย			
9. ข้าพเจ้าไปแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาแทนการไปเที่ยวสถาน บันเทิง เช่น คาราโอเกะ ผับ เทรค			
10. ข้าพเจ้าจะไปหาที่เรียนพิเศษใหม่ๆ แทนการหาแหล่งท่องเที่ยว สถานบันเทิงใหม่ๆ			
11. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการนัดพบกับเพื่อนต่างเพศที่ใกล้สถานที่เที่ยว ตามสถานเริงรมย์ต่างๆ			
12. ข้าพเจ้าชอบไปท่องเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพศเดียวกัน			

ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ เป็น บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
13. ข้าพเจ้าไปสถานบันเทิงและสถานพักผ่อนหย่อนใจแม้รู้ว่าเป็น พฤติกรรมหนึ่งเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ 14. ข้าพเจ้าดูหนังสือตีสอบแทนการดูหนังสือที่มีการกอดจูบหรือ หนังสือโป๊ 15. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธเพื่อน เมื่อเพื่อนชักชวนให้อ่านหนังสือหรือดู วิดีโอ ภาพยนตร์ประเภทยั่วอารมณ์เพศ 16. ถ้าเพื่อนต่างเพศที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตชวนไปเที่ยวตามลำพัง ข้าพเจ้าจะปรึกษาพ่อแม่ก่อน 17. ข้าพเจ้าซื้อหนังสือที่มีการ์ตูนที่มีรูปพระเอก นางเอกกอดจูบกัน แทนหนังสือเรียน 18. ข้าพเจ้าจะดักเตือนเพื่อนที่ชักชวนกันอ่านหนังสือหรือดูวิดีโอ ประเภทยั่วอารมณ์เพศมาที่บ้าน 19. ข้าพเจ้ามักจะเข้าไปอ่านเรื่องที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศใน อินเทอร์เน็ต 20. เมื่อเพื่อนชักชวนข้าพเจ้าดูภาพยนตร์ ซีดี ที่ยั่วอารมณ์ทาง เพศข้าพเจ้าจะหาวิธีการปฏิเสธ 21. ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการกอดจูบ จับมือถือแขน เพื่อนต่างเพศที่สนิท สนมกันมานานแม้เขาจะไม่คิดอะไรก็ตาม 22. เมื่อมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมกันมาจับมือถือแขนข้าพเจ้าปล่อย ให้เขาจับ 23. ข้าพเจ้าต้องการจะต้องสัมผัสร่างกายกับคนรักแต่ไม่กระทำ เพราะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 24. ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมให้เพศตรงข้ามจะต้องสัมผัสเพื่อแลก กับสิ่งของที่เขาจะซื้อให้ 25. ข้าพเจ้าจะกอดจูบและเล้าโลมเพื่อนต่างเพศในสถานที่ลับตาคน 26. เมื่อข้าพเจ้าอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง ข้าพเจ้าจะหาทางเดิน ออกไปที่อื่นเพราะอาจทำให้เกิดความต้องการทางเพศได้ 27. ข้าพเจ้าจะระมัดระวังตัวและหาทางหลีกเลี่ยงเมื่อเพื่อนต่างเพศ หรือคู่รักสัมผัสร่างกาย 28. เมื่อเพื่อนต่างเพศชวนไปดูหนังสือตามลำพังข้าพเจ้าจะชวน เพื่อนไปอีกหลายๆ คน			

ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ เป็น บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
29. ข้าพเจ้านัดพบกับเพื่อนต่างเพศที่พึงรู้จักกันตามลำพังสองต่อสอง 30. ข้าพเจ้าจะชวนผู้ปกครองออกจากบ้านไปด้วย หากมีความจำเป็นต้องไปงานในเวลากลางคืน 31. ข้าพเจ้าจะไม่อยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้ามเพราะจะทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศ และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ 32. เมื่อไม่มีคนอยู่ข้าพเจ้ามักจะคุยกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังสองต่อสอง 33. ข้าพเจ้าจะไปเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่แทนการไปเที่ยวสองต่อสองกับเพศตรงข้าม 34. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม ไม่เปิดเผยเนื้อตัวมากเกินไปขณะอยู่กับเพื่อนและเพศตรงข้าม 35. ข้าพเจ้าสวมเสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกะอก กางเกงขาสั้น เพื่อโชว์สัดส่วน 36. ข้าพเจ้ามักแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนมากกว่าใส่เสื้อผ้าที่โชว์สัดส่วนรูปร่าง 37. ข้าพเจ้าคิดว่าการแต่งตัวล่อแหลมถือว่าเป็นเรื่องไม่ควรปฏิบัติ 38. ข้าพเจ้าจะไม่แต่งตัวตามแฟชั่น เช่น เสื้อสายเดี่ยว รัดรูป เอวลอย แม้เป็นสิ่งที่วัยรุ่นกระทำได้ตามสมัยนิยม 39. ข้าพเจ้าสวมเสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิด ไม่แต่งกายตามคำชักชวนของเพื่อนเพื่อโชว์สัดส่วน 40. ข้าพเจ้าแต่งตัวโชว์สัดส่วนรูปร่างเพื่อดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม			

แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ข้อความที่มีลักษณะทางบวก ได้แก่

1,5,6,7,8,9,10,11,13,14,15,16,18,20,21,23,24,26,27,28,30,31,34,36,37,38,39

ข้อความที่มีลักษณะทางลบ ได้แก่

2,3,4,12,13,17,19,22,25,29,32,35,40

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 7 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบพฤติกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ค่าอำนาจจำแนก (r)		
ข้อ	ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.80	0.52
2	1.00	0.51
3	1.00	0.61
4	0.80	0.60
5	0.60	0.29
6	1.00	0.50
7	0.60	0.43
8	0.60	0.39
9	0.80	0.22
10	0.80	0.23
11	1.00	0.32
12	1.00	0.45
13	1.00	0.28
14	0.80	0.47
15	0.80	0.56
16	0.80	0.59
17	0.60	0.32
18	0.80	0.65
19	0.80	0.53
20	0.80	0.62
21	0.60	0.52
22	1.00	0.31
23	0.80	0.36
24	1.00	0.21
25	1.00	0.59
26	0.80	0.67
27	0.80	0.53
28	0.80	0.51
29	1.00	0.75
30	1.00	0.25
31	0.80	0.32
32	0.60	0.35

ค่าอำนาจจำแนก (r)		
ข้อ	ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	ค่าอำนาจจำแนก
33	1.00	0.59
34	0.60	0.52
35	0.60	0.37
36	0.80	0.46
37	0.80	0.30
38	1.00	0.41
39	1.00	0.32
40	1.00	0.35

หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบพฤติกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมีค่าเท่ากับ 0.74

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
คุณภาพเครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสร้างสัมพันธภาพ

สาระสำคัญ

การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคล พัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในชีวิต การค้นพบความหมายของชีวิตและสุขภาพจิต ล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธภาพระหว่างกันกระบวนการกลุ่มที่ดีมีรากฐานมาจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลในการปฐมนิเทศนักเรียนที่จะดำเนินการวิจัยในครั้งแรกเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในกลุ่ม

จุดประสงค์กิจกรรม

นักเรียนสามารถสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

เนื้อหา

1. ความสำคัญของสัมพันธภาพ
2. คุณลักษณะสำคัญของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพ
3. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็น
4. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ผู้สอนสุ่มถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่าสัมพันธภาพโดยเรียกตอบเป็นรายบุคคล
2. ให้นักเรียนบอกความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

ขั้นกิจกรรม (70 นาที)

3. ผู้สอนให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ให้มีหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม กรรมการ และตั้งชื่อกลุ่มของตน
4. ผู้สอนให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ออกมาเล่นเกม ตึกตาล้มลุก
 - 4.1 โดยให้ยืนเรียงกัน 3 คน คนที่ยืนตรงกลางเป็นตึกตาหันข้างให้อีก 2 คน เป็นคนเล่นตึกตาหันหน้าเข้าหากัน วิธีการเล่น คือให้ 2 คนเป็นคนเล่นตึกตาผลัดไปมา โดยพยายามอย่าให้

ตุ๊กตาล้ม คนที่เป็นตุ๊กตาดีนึงๆ เอาซิดกันไม่ก้าวไปตามแรงผลัก ให้แต่ละคนมีโอกาสได้เป็นตุ๊กตา ผู้สอนกระตุ้นให้ทุกคนพยายามเล่นให้ได้

4.2 สังเกตกลุ่มที่เล่นได้อย่างมั่นใจ ผู้สอนให้สอบถามว่าคนที่เล่นเป็นตุ๊กตารู้สึกอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างเมื่อเริ่มเล่นตอนแรก เมื่อเล่นไประยะหนึ่งแล้วหรือถ้าเล่นไม่ได้เลยเพราะเหตุใด อะไรทำให้เล่นไม่ได้

4.3 ถามคนเล่นตุ๊กตาว่ารู้สึกอย่างไร อะไรที่ช่วยทำให้เล่นได้

4.4 ผู้สอนดำเนินกิจกรรมถามนักเรียนว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้ โดยสิ่งที่สะท้อนจากกิจกรรมนี้ คือ หากเกิดความมั่นใจเราสามารถเล่นได้อย่างสนุกสนาน แต่ความเชื่อใจมันใจต่อกันเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันสร้างขึ้น

5. เลือกกลุ่ม 2 กลุ่มปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มต่อสื่หัลยมจัตุรัสสัมพันธ์ กลุ่มที่เหลือให้เป็นผู้สังเกตการณ์

6. กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ออกมาปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียนดังนี้

6.1 อ่านคำสั่งในบัตรคำสั่ง ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มตามคำสั่งในเวลา 10 นาที ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

6.2 กลุ่มสังเกตการณ์ สังเกตความแตกต่างของสมาชิกกลุ่มในการปฏิบัติและผลของงานที่เกิดจากปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

7. ทุกกลุ่มนำข้อคิดจากการปฏิบัติกิจกรรมจากสถานการณ์ของ 2 กลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย ตามประเด็นในใบงานที่ 1 กลุ่มละ 1 ประเด็น

8. ผู้สอนแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษาพร้อมกับอธิบายความสำคัญและการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี

9. ผู้สอนสอบถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนที่นักเรียนต้องเกี่ยวข้องด้วยนั้นสามารถทำได้โดยวิธีใดบ้างให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาตอบหน้าห้อง จากนั้นผู้สอน ให้นักเรียนระดมความคิดทำใบงานที่ 2

10. ผู้สอนสอบถามนักเรียนว่าในชีวิตประจำวันของนักเรียนต้องเกี่ยวข้องกับเพื่อนอย่างไรบ้างให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาตอบหน้าห้อง ผู้สอนให้นักเรียนระดมความคิดทำใบงานที่ 3

11. ผู้สอนสุ่มตัวแทนกลุ่มออกมารายงานให้เพื่อนฟัง

ขั้นสรุป (10 นาที)

12. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในกลุ่ม

สื่อ

1. ใบงานที่ 1 - 3
2. ชองชั้นส่วนจัตุรัสสัมพันธ์
3. บัตรคำสั่งจัตุรัสสัมพันธ์
4. แบบสำรวจพฤติกรรมของตนเอง

5. แบบประเมินพฤติกรรมของตนเอง
6. ใบความรู้เรื่องการสร้างสัมพันธภาพ

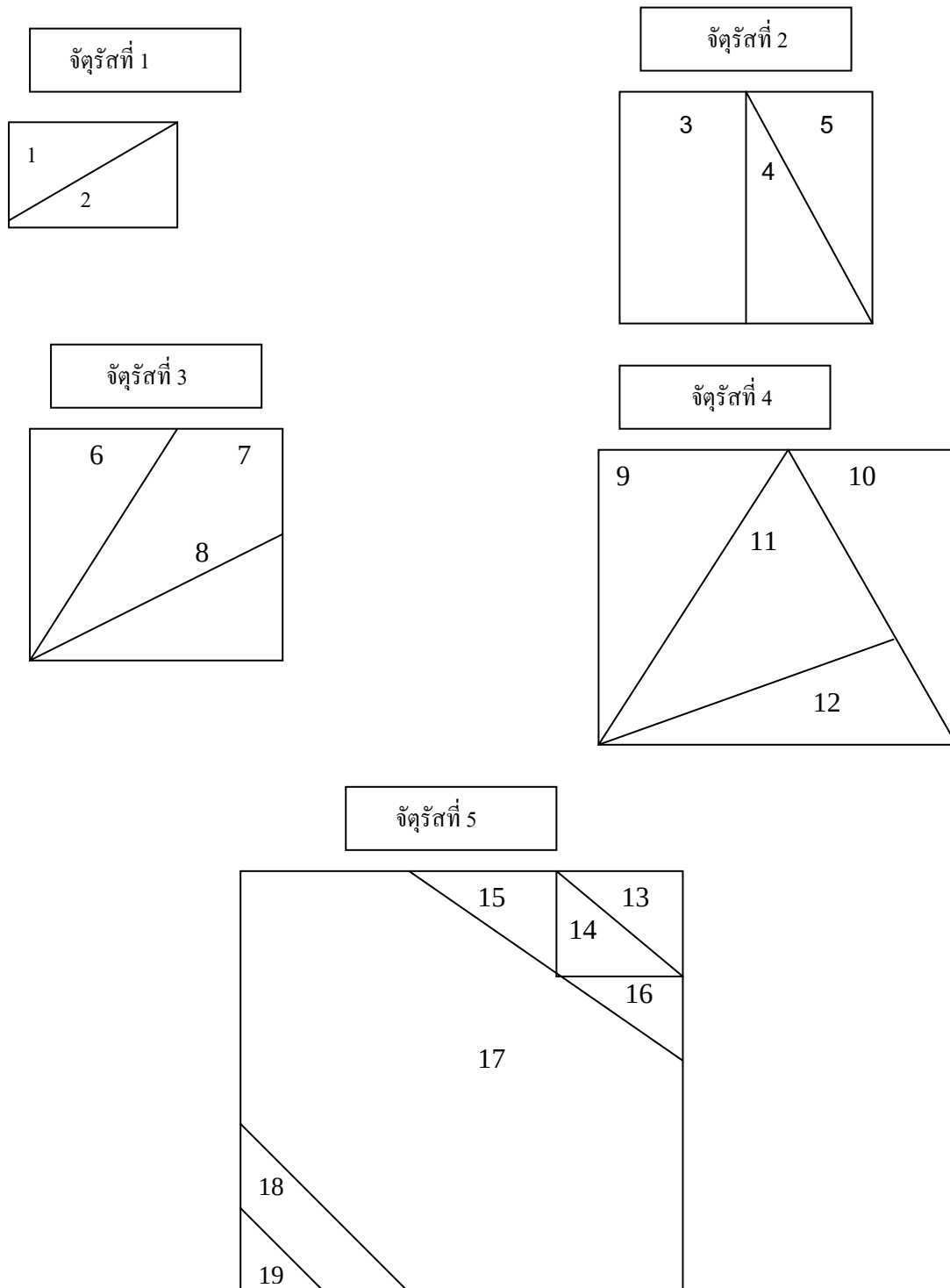
ระยะเวลา 90 นาที

การประเมินผล

1. สังเกตการณ์ทำกิจกรรมกลุ่มตามใบประเมินโดยตรวจจากใบงาน
2. ประเมินผลจากแบบสำรวจพฤติกรรมของตนเอง
3. ผลงานของนักเรียนในใบงาน
4. การออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ตัวอย่างการตัดชิ้นส่วนสี่เหลี่ยมจัตุรัสสัมพันธ์

ตัดแบ่งชิ้นส่วนให้มีจำนวน ขนาด และรูปร่างดังต่อไปนี้

คำชี้แจง

1. ผู้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มรับซองกลุ่มละ 1 ซด 5 ซอง แจกให้สมาชิกคนละ 1 ชิ้นซึ่งในแต่ละซองบรรจุชิ้นส่วนที่มีรูปร่างและขนาดต่าง ๆ กัน แต่ละกลุ่มจะสามารถนำชิ้นส่วนเหล่านี้มาต่อให้เป็นรูปจตุรัส ซึ่งมีขนาดไม่เท่ากันได้จำนวน 5 รูป

2. ผู้สังเกตการณ์

นักเรียนที่ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มให้สังเกตพฤติกรรมการทำงานของกลุ่ม 2 กลุ่ม

คำสั่ง กลุ่มที่ 1

1. ใช้เวลาต่อชิ้นส่วน 10 นาที ให้ได้สี่เหลี่ยมจตุรัสมากที่สุด ไม่เกิน 5 รูป
2. ห้ามใช้เสียง พูดหรือสอบถามกัน
3. ห้ามแสดงกิริยาหรือส่งสัญญาณใดๆ ขอชิ้นส่วนจากผู้อื่น
4. ห้ามหยิบชิ้นส่วนจากบุคคลอื่นโดยที่เจ้าของไม่ได้อนุญาต แต่จะส่งชิ้นส่วนของตนให้แก่เพื่อนได้

คำสั่ง กลุ่มที่ 2

5. ใช้เวลาต่อชิ้นส่วน 10 นาที ให้ได้สี่เหลี่ยมจตุรัสมากที่สุด ไม่เกิน 5 รูป
6. กลุ่มปรึกษา พูดคุย วางแผน ต่อชิ้นส่วนให้เป็นสี่เหลี่ยมจตุรัส

ใบงานที่ 1

สีเหลี่ยมจัตุรัสสัมพันธ์

คำชี้แจง

1. กลุ่มนำข้อคิดที่ได้จากการสังเกตหรือการเล่นเกมส์ สีเหลี่ยมสัมพันธ์ มาวิเคราะห์และร่วมกันอภิปรายกลุ่มละ 1 ประเด็น
2. เตรียมตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม

ประเด็นอภิปราย

ประเด็นที่ 1 เพราะเหตุใดกลุ่มที่ 1 จึงต่อสีเหลี่ยมจัตุรัสสัมพันธ์ได้ถูกต้องและรวดเร็ว

.....

.....

.....

.....

นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยทำให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จและทันเวลา

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 เพราะเหตุใดกลุ่มที่ 2 จึงต่อสีเหลี่ยมจัตุรัสสัมพันธ์ได้ช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา

.....

.....

.....

.....

.....

เพราะเหตุใดการทำงานกลุ่มจึงไม่เสร็จทันตามกำหนดหรือไม่มีคุณภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1 เรื่องรู้จักกันให้มากขึ้น

ให้นักเรียนหนึ่งคนในกลุ่ม ชูบัตรคำที่นักเรียนทุกคนเห็นได้และให้ทุกคนตอบคำถามโดยมีเลขากลุ่มหนึ่งคนเป็นคนจดคำตอบ

1. นิสัยที่ดีของฉัน.....
2. นิสัยที่ไม่ดีของฉัน.....
3. อาหารที่ชอบของฉัน.....
4. อวัยวะที่ฉันภูมิใจ.....
5. กีฬาที่ชอบของฉัน.....
6. เพลงโปรดของฉัน.....
7. ดาราโปรดของฉัน.....
8. อนาคตของฉัน.....
9. งานอดิเรกของฉัน.....

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนระดมสมองตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในกลุ่มของนักเรียน นักเรียนเลือกเพื่อนที่รักที่สุดคือใครและเลือกเพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนเคยมีความขัดแย้งกับเพื่อนเหล่านี้บ้างหรือไม่และนักเรียนแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีใด

.....

.....

.....

.....

3. เพื่อนในกลุ่มให้สิ่งดีๆ อะไรกับนักเรียนบ้าง

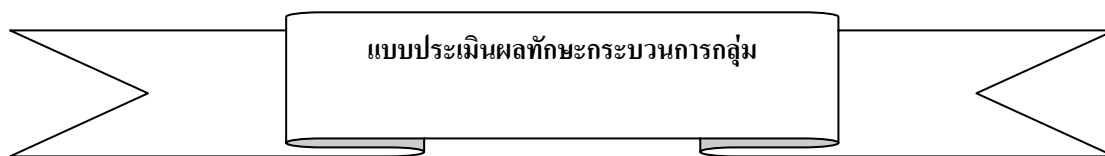
.....

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเรื่อง การสร้างสัมพันธภาพที่ดี

เรื่อง.....

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับคะแนน			คะแนนรวม
	1	2	3	
1. การปรึกษาและวางแผนร่วมกันในกลุ่ม				
2. การร่วมกันทำงานอย่างมีขั้นตอน				
3. บรรยากาศในการทำงานมีการประสานสามัคคีและยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน				
4. เต็มใจแก้ปัญหาและพัฒนางานในขณะร่วมกันปฏิบัติ				
5. ประสิทธิภาพของงาน				

แบบประเมินผลทักษะกระบวนการกลุ่ม

เกณฑ์การพิจารณาคะแนน

3 หมายถึง ดี/เหมาะสมมาก

2 หมายถึง พอใช้/เหมาะสมปานกลาง

1 หมายถึง ควรปรับปรุง/เหมาะสมน้อย

เกณฑ์การประเมิน

11-15 ดี/เหมาะสมที่สุด

7-10 พอใช้/เหมาะสมปานกลาง

1-6 หมายถึง ควรปรับปรุง/เหมาะสมน้อย

ความสำคัญของสัมพันธภาพ

บุคคลเรียนรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากสัมพันธภาพนี้ บุคคลจะได้รู้จุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเรียนรู้ความเป็นจริงของโลก โดยสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยไม่บิดเบือน มีการยอมรับและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นจริง ดังนั้นสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง การมีความรู้สึกที่ชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า และการมีสุขภาพจิตที่ดีและสามารถพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้ แต่บุคคลที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ จะรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว เกิดความรู้สึกที่ชีวิตไร้ความหมาย และนำไปสู่ความรู้สึกซึมเศร้า และท้อแท้ในชีวิต การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เช่น พฤติกรรมแยกตัวจากสังคม การติดยาเสพติด เป็นต้น

การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิดบรรลุลผลได้ ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในการยอมรับและส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น อันได้แก่ การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารความเข้าใจ

คุณลักษณะสำคัญของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship or Rapport)

ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จะเป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือทัศนคติของบุคคลที่สำคัญบางประการ ได้แก่

1. การยอมรับและให้เกียรติ หมายถึง การยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลตามที่เขาเป็น ให้เกียรติและเคารพในคุณค่าของบุคคล ความเป็นมิตร และความอบอุ่นใจแก่ผู้อื่น
2. การเข้าใจสาระและความรู้สึก หมายถึง การเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกันและเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขา ซึ่งในสัมพันธภาพ

ที่ขาดความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพนั้นไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นที่ลึกซึ้งได้

3. การจริงใจ หมายถึง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง

คุณลักษณะของบุคคล 3 ประการนี้ จะส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้มากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ใช่เพียงแต่มีคุณลักษณะเช่นนี้อยู่ภายในเท่านั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือความสามารถในการสื่อสารหรือแสดงออกถึงคุณลักษณะเหล่านี้ออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ด้วย ซึ่งความสามารถในการแสดงออก หรือการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบถึงคุณลักษณะสำคัญเหล่านี้ เรียกว่าทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็น

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ บางคู่เกิดขึ้นเป็นแค่เพียงความรู้สึก บางคู่เป็นความสนิทสนม กลายเป็นเพื่อนรัก คู่รัก หรือคู่สมรส บางคู่สัมพันธภาพมีอันต้องสิ้นสุดลงด้วยความเบื่อหน่ายหรือทุกข์ใจ ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะเริ่มต้นและดำเนินไปอย่างลึกซึ้งหรือมีอันต้องสิ้นสุดลงนั้น ขึ้นกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน

การเริ่มต้นของสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จนสัมพันธภาพนั้นได้พัฒนาต่อไปเป็นความแนบแน่นลึกซึ้ง และรักษาให้สัมพันธภาพอันดีนี้ยั่งยืนตลอดไป ไม่ใช่เรื่องง่าย หากแต่จะต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการด้วยกัน ซึ่งทักษะแห่งการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันนี้ มิใช่สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้เอง แต่จะต้องอาศัยการฝึกฝนหรือฝึกหัด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์

มิตรภาพจะก่อเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยเวลา ความพยายามและทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อาจเป็นไปได้ใน 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุด คือ การรอคอยให้ผู้อื่นก้าวเข้ามาผูกมิตรด้วย

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ยากขึ้น คือการขอให้ใครสักคนเป็นเพื่อนด้วย ซึ่งเรามักจะรู้สึกเสี่ยงต่อการถูกปฏิเสธ

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ด้วยการให้มิตรภาพแก่ผู้อื่น ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในระยะยาว การสร้างสัมพันธภาพรูปแบบนี้ให้ผลที่แน่นอนที่สุด

ดังที่ David W. Johnson (1997) กล่าวว่า

ถ้าท่านต้องการเพื่อน จงเป็นเพื่อนของผู้อื่น
 ถ้าท่านต้องการความห่วงใย จงให้ความห่วงใยแก่ผู้อื่น
 ถ้าท่านต้องการคำปลอบโยน จงให้คำปลอบโยนแก่ผู้อื่น

นอกจากนี้เมื่อโอกาสแห่งการสร้างมิตรภาพมาถึง สิ่งที่จะต้องมียีกประการหนึ่ง คือ ทักษะที่ใช้ในการสร้างและคงไว้ซึ่งมิตรภาพที่ยั่งยืนต่อไป

ทักษะในสร้างสัมพันธภาพ ที่จะกล่าวในที่นี้ ได้แก่ การเปิดเผยตนเองและไว้วางใจซึ่งกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการทวนเนื้อหา ทักษะการสะท้อนความรู้สึก และทักษะการถาม

การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure)

การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่ตนเองมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การเปิดเผยตนเองไม่ได้หมายถึง การบอกถึงประวัติหรือเรื่องราวในอดีตของตนเอง แต่เรื่องราวในอดีตก็อาจจะช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจสาเหตุหรือที่มาของความรู้สึกที่เรามีต่อเหตุการณ์นั้นๆ

ประโยชน์ของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมีผลดีต่อการสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลายประการ คือ

1. ทำให้ผู้อื่นรู้จักเรามากขึ้น เพิ่มโอกาสที่ผู้อื่นจะชอบและเกิดความคุ้นเคยมากขึ้น
2. ทำให้สามารถทำกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน สนใจร่วมกัน
3. เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการรับรู้ของตนเองกับผู้อื่น
4. ช่วยในการจัดการกับความเครียดและความทุกข์
5. การเล่าหรือบอกความไม่สบายใจของตนเองกับผู้อื่น จะช่วยให้เจ้าตัวมองเห็นปัญหาของตนเองชัดเจนนอกจากนี้ ความห่วงใย ปลอบโยน ช่วยหาทางออกของเพื่อนจะเป็นกำลังใจ ความอบอุ่นใจ ทำให้สัมพันธภาพของบุคคลทั้งสองเพิ่มความสนิทสนม และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความเหมาะสมของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมากเกินไปหรือน้อยเกินไป มีผลทำให้สูญเสียสัมพันธภาพไปได้เช่นกัน การเปิดเผยตนเองที่มีผลทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและยั่งยืนนั้น ต้องมีความเหมาะสมของการเปิดเผย ในโอกาสดังนี้

1. เมื่อมีการเปิดเผยตนเองของซึ่งกันและกัน เมื่อบุคคลหนึ่งเปิดเผยตนเอง ก็มีความหวังว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเปิดเผยตนเองด้วย แต่ถ้าการเปิดเผยตนเองเกิดขึ้นฝ่ายเดียว ก็ควรจำกัดการเปิดเผยตนเองไว้ในขอบเขตหนึ่งเท่านั้น
2. การเปิดเผยตนเองควรเป็นเกี่ยวข้องกับเรื่องราวระหว่างบุคคลที่เป็นปัจจุบัน
3. ผลของการเปิดเผยตนเองขึ้นกับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งด้วย การเปิดเผยความรู้สึกของตนเองของฝ่ายหนึ่ง อาจกระทบกระเทือนอีกฝ่ายหนึ่งได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาทัศนคติในมุมมองของอีกฝ่ายหนึ่งที่มีต่อการเปิดเผยตนเองด้วย
4. การเปิดเผยตนเองควรเริ่มต้นจากระดับทั่วไปแล้วค่อยๆ ไปสู่การเปิดเผยตนเองในระดับที่ลึกหรือเป็นส่วนตัวมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น อาจจะเริ่มต้นจากการพูดถึง งานอดิเรก กีฬาที่ชอบ เหตุการณ์ปัจจุบันที่สนใจ แล้วเมื่อมีมิตรภาพดำเนินไป มีความคุ้นเคยมากขึ้นแล้ว การเปิดเผยตนเองจะค่อยๆ ไปสู่เรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวกับความรู้สึกที่ลึกซึ้งมากขึ้น เช่น การเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับความกลัว ความรัก ซึ่งการเปิดเผยในสิ่งเหล่านี้เมื่อสัมพันธ์ภาพมีความใกล้ชิดกันแล้ว ก็ยังเพิ่มความลึกซึ้งในสัมพันธ์ภาพยิ่งขึ้น

ความไว้วางใจ (Trust) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthy)

ความไว้วางใจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในองค์กร วิฤตการณ์สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในสัมพันธ์ภาพ คือ ความไม่สามารถในการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ระดับความไว้วางใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับกระทำของบุคคลทั้งสองฝ่าย และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากแต่ทำลายได้ง่าย

ในสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีระดับที่เหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ การไม่ไว้วางใจเลย และไว้วางใจในทุกโอกาส เป็นการไว้วางใจที่ไม่เหมาะสม

ความไว้วางใจเกิดขึ้น เมื่อบุคคลเต็มใจที่จะเสี่ยงต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับ ความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ และปฏิกิริยาที่เขามีต่อเหตุการณ์ต่างๆ

ความน่าไว้วางใจ จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลทำให้ผู้อื่นมั่นใจว่าเขาได้รับประโยชน์จากการเสี่ยงเปิดเผยตนเอง บุคคลที่จะได้รับความไว้วางใจ คือ บุคคลที่แสดงออกถึง การยอมรับ การช่วยเหลือ สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

การแสดงออกถึงการยอมรับ จะช่วยให้อีกผู้หนึ่งลดความรู้สึกกลัวและความกังวลต่อความอ่อนแอของเขาเอง และทำให้กล้าเปิดเผยตนเองมากขึ้น

การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ความไว้วางใจ เป็นสิ่งที่ก่อเกิดขึ้นจากลำดับขั้นตอนของการกระทำของทั้งสองฝ่าย ดังนี้

1. เมื่อบุคคลหนึ่งเสี่ยงที่จะเปิดเผยความคิด ความรู้สึก และปฏิกิริยาต่ออีกบุคคลหนึ่ง
2. อีกฝ่ายหนึ่งตอบสนองด้วยการยอมรับ การช่วยเหลือสนับสนุน และให้ความร่วมมือต่อผู้ที่เปิดเผย และมีการเปิดเผยตนเองตอบ(ซึ่งกันและกัน)

การทำลายความไว้วางใจ

ความไม่ไว้วางใจ เกิดขึ้นได้ง่าย เพียงแต่บุคคลรู้สึกอีกฝ่ายหนึ่งหลอกลวงแม้แต่เพียงครั้งเดียว ความไว้วางใจต่อกันก็จะเปลี่ยนเป็นความไม่ไว้วางใจ ซึ่งความรู้สึกไม่ไว้วางใจนี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะบุคคลจะเกิดการรับรู้ว่าการหลอกลวงอาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

พฤติกรรมที่ทำให้ความรู้สึกไว้วางใจลดลง ได้แก่

1. การปฏิเสธ เยาะเย้ย เห็นเป็นเรื่องน่าขำ หรือตลก และไม่ให้เกียรติ เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเอง
2. การไม่เปิดเผยตนเองตอบ เมื่อฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเอง การที่ฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเองแต่อีกฝ่ายหนึ่งปิดตนเอง จะทำให้ฝ่ายที่เปิดเผยตนเองเกิดความไม่ไว้วางใจ และรู้สึกว่าตนเองเปิดเผยมากเกินไปและไม่มั่นใจที่จะเปิดเผยต่อไป
3. การปฏิเสธที่จะเปิดเผยเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก ของตนเอง เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งแสดงการยอมรับ เต็มใจที่จะช่วยเหลือและร่วมมือ การตอบสนองการยอมรับ ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและร่วมมือของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยการปกปิดและระมัดระวังตัวที่จะเปิดเผย จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเชื่อถือและถูกปฏิเสธ

ความเหมาะสมของความไว้วางใจผู้อื่น

คำถามที่มักเกิดขึ้นในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเสมอ คือ เราสามารถไว้วางใจทุกคนและในทุกสถานการณ์หรือไม่

ความไว้วางใจในผู้อื่นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมตามบุคคลและสถานการณ์ การไว้วางใจที่ไม่เหมาะสมอาจจะทำให้เกิดผลเสียขึ้นได้ แต่การไม่ไว้วางใจใครเลยก็เป็นความไม่เหมาะสมเช่นกัน การพิจารณาความเหมาะสมของความไว้วางใจ สามารถพิจารณาได้จาก การเปรียบเทียบความมั่นใจในการเสี่ยงระหว่างการได้รับประโยชน์หรือผลดีจากการไว้วางใจ และผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกที่สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อกัน และสานต่อเรื่องราวที่สื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ได้แก่ ทักษะการฟัง การทวนเนื้อหา การสะท้อนความรู้สึก และการถามคำถาม ในขณะเดียวกันผู้รับสารจะรับสารได้ถูกต้องตรงกับที่ผู้ส่งสารเจตนาจะสื่อ ผู้รับสารก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการด้วยเช่นกัน

สิ่งที่ผู้รับสารควรพิจารณาในการรับสาร

1. มุมมองของผู้ส่งสาร
2. ความหมายของสารในมุมมองหรือเจตนาของผู้ส่งสาร

ทักษะการฟัง (Listening skill)

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การที่จะโต้ตอบกับคู่สนทนาหรือผู้ส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ต้องเริ่มจากการฟังที่มีประสิทธิภาพก่อน

การฟังที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การฟังที่สามารถเข้าใจถึงสาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา ได้สาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา สามารถสื่อได้ 2 ช่องทาง คือ

1. สื่อสารโดยใช้วาจาหรือถ้อยคำ สารที่สื่อโดยผ่านถ้อยคำส่วนใหญ่จะเป็นสาระที่เป็นเนื้อหา ผู้ฟังจึงควรจับใจความของเนื้อหาให้ได้ 5 ประเด็นหลัก คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

2. สื่อสารโดยการผ่านทางน้ำเสียง สีหน้าและท่าทาง สารที่สื่อผ่านน้ำเสียง สีหน้าและท่าทางมักจะเป็น สารที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้ส่งสาร เช่น ความจริงจัง ความสนุกสนาน ดีใจ เสียใจ เป็นต้น

การที่จะจับสาระสำคัญจากผู้ส่งสารให้ได้ถูกต้อง จะต้องอาศัยสารที่ได้จากการฟังเนื้อหา และสารที่ได้จากการสังเกตน้ำเสียง สีหน้า และท่าทางประกอบกัน เพื่อจะได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของสารที่ผู้ส่งสารเจตนาจะสื่อ หรือหรือพยายามที่จะหลบซ่อน กลบเกลื่อนด้วยการใช้ถ้อยคำที่ไม่ตรงกับใจ แต่มักปิดบังไม่ได้จากสีหน้าและท่าทาง

ดังนั้นทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยการใส่ใจ และการสังเกตในขณะเดียวกัน

การใส่ใจ (Attending)

การใส่ใจ หมายถึง การแสดงถึงความสนใจ การให้ความสำคัญ และให้เกียรติต่อคู่สนทนาหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

อุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจ

สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจ ที่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน หรือเกิดความเข้าใจผิดต่อกันในการสื่อสารที่สำคัญ คือ การมีอคติหรือใช้ทัศนคติ ความเชื่อส่วนตัวเข้าไปตีความสาระสำคัญที่รับรู้จากการฟังหรือการเห็น เพราะอคติและทัศนคติส่วนตัวจะทำให้เกิดการเลือกรับรู้สารเพียงบางส่วน แทนที่จะรับรู้สารทั้งหมด แล้วตีความตามการรับรู้ที่เลือกแล้วของตน

การเลือกรับรู้เป็นอุปสรรคของการฟังและการตอบสนอง

ในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้น มีความซับซ้อนของสารที่สื่อต่อกัน ทั้งที่เป็นสารที่สื่อในรูปของวาจาหรือการใช้ท่าทาง ผู้รับสารจึงมักเลือกรับรู้สารเพียงบางส่วน ของสารทั้งหมดที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ความคาดหวัง ความต้องการ ทัศนคติ และความเชื่อของผู้รับสาร ทำให้เกิดการเห็นหรือการได้ยินเป็นไปตามสิ่งที่ผู้รับสารคิดหรือคาดหวัง แทนที่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงการแก้ไขเพื่อลดการเกิดการเลือกรับรู้ในการสื่อสาร สามารถทำได้โดยการเข้าใจมุมมองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารนั้นๆ

การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น

ข่าวสารหรือข้อความการสื่อสารเดียวกันอาจจะถูกตีความและเข้าใจแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้รับสาร การเข้าใจผิดต่อกันในการสื่อสารจึงมักจะเกิดขึ้น จากการที่ผู้ส่งสารก็มักจะคิดว่า ทุกคนจะมีมุมมองและคิดเข้าใจเช่นเดียวกันกับตน ทั้งที่ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงแล้ว สารที่บุคคลแต่ละคนรับไปจะถูกตีความและให้ความหมายแตกต่างกัน ไปตามมุมมองของบุคคลนั้นๆ

ดังนั้นในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ผู้สื่อและผู้รับสามารถสื่อและรับสารตรงกันผู้สื่อสารและผู้รับสาร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการ

สิ่งที่ผู้สื่อจึงควรพิจารณาถึงในการส่งสาร

1. มุมมองของผู้รับสาร
2. ข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลเก่า เกี่ยวกับสิ่งที่จะสื่อที่ผู้รับสารมีอยู่ก่อนแล้ว
3. สิ่งที่ผู้รับสารสนใจและต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องที่จะสื่อ

บุคคลจะรับรู้ความใส่ใจของอีกฝ่ายหนึ่งได้ 2 ทาง คือ

1. ภาษาท่าทาง ได้แก่ การสบตา การพยักหน้า และการโน้มตัวเข้าหาผู้พูดในระยะห่างที่พอเหมาะ
2. ภาษาพูด ได้แก่ การตอบรับ (คะ ครับ) การทวนเนื้อความ การสะท้อนความรู้สึก และการถามคำถาม

การทวนเนื้อความ (Restatement)

การทวนเนื้อความ เป็นการพูดทบทวนในเนื้อหาที่เราฟังจากคู่สนทนา ซึ่งต้องอาศัยความรอบคอบในการพูดทวนเนื้อความให้ถูกต้อง เพื่อเป็นการแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า เราสนใจและเข้าใจในสิ่งที่คู่สนทนาพูด และยังเป็น การตรวจสอบความเข้าใจในสิ่งที่สนทนากัน ซึ่งหากมีการเข้าใจผิด การพูดทวนเนื้อความยังเป็นโอกาสของการอธิบายเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง: "เพื่อนๆ ชอบพูดล้อเล่นเรื่องรูปร่างของฉัน ฉันไม่ชอบเลยนะ ที่เอาเรื่องอ้วนๆ ของฉันมาเป็นเรื่องตลก" การทวนเนื้อความ: "เธอไม่ชอบที่เพื่อนเอาเรื่องรูปร่างของเธอมาล้อเล่น"

การสะท้อนความรู้สึก

การสะท้อนความรู้สึก เป็นการจับความรู้สึกของคู่สนทนาจากการสนทนา ซึ่งอาจเข้าใจได้จากเนื้อหาที่สนทนา และการสังเกตสีหน้า กริยาท่าทาง และน้ำเสียงของคู่สนทนา

การสะท้อนความรู้สึก เป็นการแสดงให้เห็นคู่สนทนาว่า เราเข้าใจเขาในความรู้สึกของเขา ซึ่งเป็นความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งกว่าเนื้อหาที่เขาสนทนาโดยตรง

ตัวอย่าง: "ถ้าเพียงแต่แม่บอกตรง ๆ ว่า ไม่อยากให้ฉันซื้อของชิ้นนี้ตั้งแต่แรก ฉันก็คงไม่ต้องสู้อุตส่าห์เก็บเงินและตั้งความหวังไว้มากอย่างนี้"

การสะท้อนความรู้สึก: "เธอผิดหวังมาก เมื่อแม่บอกไม่ให้ซื้อ"

การถามคำถาม

การถามคำถาม เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้คู่สนทนาได้บอกถึงเรื่องราว ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ

คำถาม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำถามปิด เป็นคำถามที่ถามเพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ ตอบว่า ถูก หรือ ผิด มีลักษณะเป็นการซักถามที่ได้คำตอบเพียงสั้น ๆ
2. คำถามเปิด เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดขอบเขตของการตอบ ผู้ตอบมีโอกาสดูถึงความคิด ความรู้สึกและสิ่งต่างๆตามความต้องการของตน ซึ่งผู้พูดจะพูดได้เต็มที่และสะดวกใจ เช่นคำถามอะไร และอย่างไร

ในการสนทนาที่เปิดโอกาสให้ผู้พูดได้เปิดเผยในสิ่งที่เต็มใจและต้องการจะเปิดเผย และไม่เปิดเผยในสิ่งที่ไม่พร้อมที่จะเปิดเผยนั้น การใช้คำถามเปิดจึงเหมาะสมกว่าการใช้คำถามปิด ซึ่งบางครั้งอาจจะทำให้ผู้ตอบรู้สึกเหมือนถูกซักไซ้และบังคับให้ตอบในสิ่งที่ไม่อยากพูดถึงได้

ตัวอย่าง : คำถามปิด - คุณคิดว่า สมพลเป็นคนไม่จริงใจใช่ไหม

คำถามเปิด - คุณคิดอย่างไรกับการกระทำของสมพล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา

สาระสำคัญ

เพศศึกษาเป็นการสอนหรือการให้ความรู้ทางเพศ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการและบุคลิกภาพ รวมทั้งสุขปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี หรือความรู้สึกที่ดี ในเรื่องธรรมชาติทางเพศ พฤติกรรมทางเพศซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพ สวัสดิภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างกันทั้งด้านสังคมส่วนตัวและส่วนรวม นักเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยเสี่ยงของสังคมที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในโรงเรียนและชุมชน รู้และเข้าใจรูปแบบและขอบเขตของความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่สนิทและปฏิบัติได้เหมาะสมในการคบเพื่อนต่างเพศ เห็นความสำคัญของค่านิยมทางเพศที่มีต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตามค่านิยมนั้นๆ เห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตและการสร้างครอบครัว วางแผนชีวิตของตนเองได้ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

สามารถบอกถึงความหมาย ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการเรียนเพศศึกษา การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศต่างๆ ของวัยรุ่น

จุดประสงค์กิจกรรม

นักเรียนสามารถบอกถึงความหมายของเพศศึกษา บอกความสำคัญของเพศศึกษา บอกจุดมุ่งหมายในการเรียนเพศ ความรู้ด้านร่างกายและชีวภาพทางเพศ

เนื้อหา

1. ความหมาย ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการเรียนเพศศึกษา
2. การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศต่างๆ ของวัยรุ่น
3. การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ผู้สอนสอบถามนักเรียนถึงความรู้เบื้องต้นเรื่องเพศศึกษาความเปลี่ยนแปลงร่างกาย สุ่มนักเรียนเรียกถาม
2. ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเรื่องความรู้สึกต่อการเป็นวัยรุ่น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเป็นวัยรุ่น

ชั้นสอน (70 นาที)

3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มของตน ผู้สอนนำรูปภาพทางสรีระวิทยาของเพศชายและเพศหญิง มาให้นักเรียนดูพร้อมแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษาพร้อมผู้สอนช่วยอธิบายเพิ่มเติม

4. ผู้สอนให้นักเรียนดูภาพโปสเตอร์ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น ให้แต่ละกลุ่มศึกษาความแตกต่างพร้อมแจกใบความรู้ให้นักเรียนศึกษาพร้อมผู้สอนช่วยอธิบายเพิ่มเติม ผู้สอนแจกแผ่นภาพให้กลุ่มละ 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วย 2 ภาพ คือ

- ภาพอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย
- ภาพอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง

ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเติมคำที่บอกส่วนของอวัยวะต่างๆ ในภาพ และให้ช่วยกันคิดถึงหน้าที่ของแต่ละส่วนเท่าที่ทราบ

5. ผู้สอนติดภาพทั้ง 2 ภาพ (ขนาดใหญ่) ไว้ที่กระดาน จากนั้นถามแต่ละกลุ่ม ถึงส่วนต่างๆ ของอวัยวะสืบพันธุ์ โดยให้ทุกกลุ่มมีโอกาสตอบ และติดคำเฉลยเมื่อกลุ่มบอกได้ถูกต้อง

6. ผู้สอนกับผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับอวัยวะแต่ละส่วนและหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ และอธิบายข้อมูลที่ถูกต้องเพิ่มเติม

7. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่า คิดว่าอวัยวะสืบพันธุ์ของแต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร หลังจากรับฟังความเห็น ผู้สอนอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า เป็นเรื่องธรรมชาติของแต่ละบุคคลที่อาจมี ขนาด สีผิว ของอวัยวะแต่ละส่วนต่างกัน ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดปกติ

8. ผู้สอนยกตัวอย่างให้ผู้เรียนเห็นถึงค่านิยมบางอย่าง เช่น อยากสวย อยากขาว อยากผอม และเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการทางเพศ และเห็นว่าเป็นลักษณะธรรมชาติเฉพาะส่วนบุคคล ที่ไม่ได้บ่งบอกถึงคุณค่าของแต่ละคน

9. ให้แต่ละกลุ่ม ช่วยกันระดมสมองใน 5 ประเด็น ดังนี้

- วิธีการทำความสะอาดอวัยวะเพศชาย
- วิธีการทำความสะอาดอวัยวะเพศหญิง
- การเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ที่มีสัญญาณทางร่างกาย คือ การผื่นเปื่อยในผู้ชาย และการมีประจำเดือนในเพศหญิง หมายถึงอะไรบ้าง
- พฤติกรรมในชีวิตประจำวันอะไรบ้าง ที่อาจส่งผลในทางลบต่อสุขอนามัยของอวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชายและหญิง
- การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร

10. ผู้สอนเลือกคำถามที่ละข้อ และขออาสาสมัครจากแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีโอกาสตอบ 1 ข้อ เมื่อกลุ่มที่ตอบๆ แล้วถามความเห็นจากกลุ่มอื่นๆ เพิ่มเติม

11. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดตอบคำถามและให้ออกมาเขียนคำตอบหน้าชั้นเรียน ให้เวลาประมาณ 10 นาที

- กลุ่ม 1 เขียนแผนผังแสดงเนื้อหาขอบเขต เนื้อหา เรื่องเพศศึกษา และอภิปรายในกลุ่มว่าผู้เรียนต้องการรู้ข้อมูลในเรื่องใดมากที่สุด เพราะอะไร
 - กลุ่ม 2 เขียนภาพ และคำบรรยายสรีรวิทยาระบบสืบพันธุ์ภายนอกของชายและหญิง
 - กลุ่ม 3 เขียนภาพและคำบรรยาย รูปลักษณะ และหน้าที่ของอวัยวะเพศ ระบบสืบพันธุ์ภายในของชาย
 - กลุ่ม 4 เขียนภาพและคำบรรยาย รูปลักษณะ และหน้าที่ของอวัยวะเพศ ระบบสืบพันธุ์ภายใน ของหญิง
 - กลุ่ม 5 อภิปรายการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศต่างๆ ของวัยรุ่น
12. ให้แต่ละคนในกลุ่มร่วมกันทำใบงานเรื่องเพศศึกษา

ขั้นสรุป (10 นาที)

13. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา

สื่อ

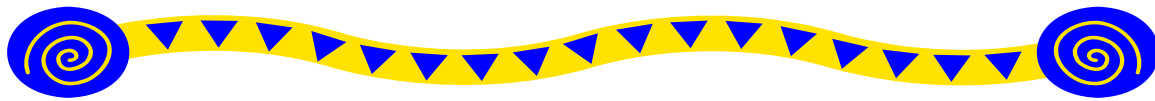
1. ใบความรู้เกี่ยวกับเรื่อง เพศศึกษา
2. โปสเตอร์ การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
3. รูปภาพทางสรีรวิทยาของเพศชายและเพศหญิง
4. ใบงานเรื่อง เพศศึกษา

ระยะเวลา 90 นาที

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน
2. จากการซักถามและการโต้ตอบของนักเรียน
3. การร่วมเสนอความคิดเห็นร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม

ใบความรู้เรื่อง เพศศึกษา

ความหมายของเพศศึกษา

เพศศึกษา หมายถึง การสอนหรือการให้ความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเรื่องราวเกี่ยวกับเพศทั้งในด้านการเจริญเติบโต พัฒนาการทางเพศ สุขวิทยาทางเพศ สุขภาพจิต การปรับตัว การเรียนรู้บทบาทระหว่างชายหญิง การมีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความสำคัญของเพศศึกษา

ทำให้เข้าใจถึงคุณค่าของชีวิตเพื่อสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างแรงขับเคลื่อนทางเพศ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และสนองความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ เป็นการป้องกันการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่องเพศที่ไม่ถูกต้องจากแหล่งความรู้ที่ไม่เหมาะสม

จุดมุ่งหมายในการเรียนเพศศึกษา

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ประกอบด้วยการเจริญเติบโตและพัฒนการทางเพศ การปรับตัวทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อช่วยส่งเสริมให้มีความรู้และมีแนวความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ
2. เพื่อชี้แนวทางให้นักเรียนรู้จักเลือกศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ถูกทาง และจงใจให้มีเจตคติในการประพฤติตนในเรื่องเพศอย่างเหมาะสม
3. เพื่อสร้างเสริมทักษะที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ การดูแลสุขอนามัยทางเพศ การปฏิบัติตนในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ทักษะที่จำเป็นในเรื่องเพศ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลตนเองในด้านสุขภาพทางเพศและการปรับตัวที่เหมาะสม

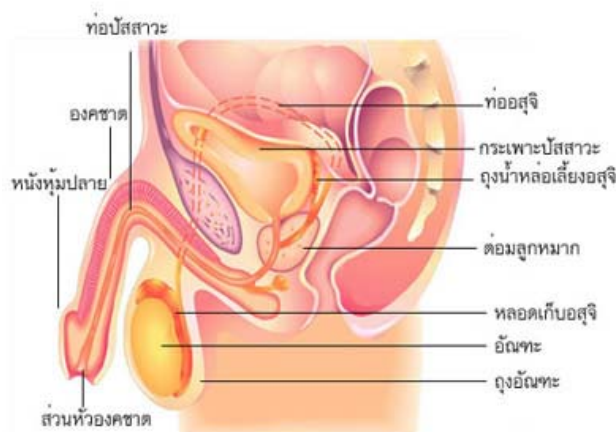

การสืบพันธุ์

เป็นกระบวนการผลิตสิ่งมีชีวิตที่จะสร้างลูกหลานและดำรงเผ่าพันธุ์ของตนไว้ โดยต่อมใต้สมองซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของสมองส่วนไฮโปทาลามัส โดยจะหลั่งฮอร์โมนกระตุ้นต่อมเพศชายและหญิงให้ผลิตฮอร์โมนเพศ ทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นหนุ่มสาวพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้ ต่อมเพศในชาย คือ อัณฑะ

ต่อมเพศ ในหญิง คือ รังไข่

ภาพด้านข้างของระบบสืบพันธุ์เพศชาย

อวัยวะที่สำคัญในระบบสืบพันธุ์เพศชาย ประกอบด้วย

1. อัณฑะ (Testis)

เป็นต่อมรูปไข่ มี 2 อัน ทำหน้าที่สร้างตัวอสุจิ (Sperm) ซึ่งเป็นเซลล์สืบพันธุ์เพศชาย และสร้างฮอร์โมนเพศชายเพื่อควบคุมลักษณะต่างๆของเพศชาย เช่น การมีหนวดเครา เสียงห้าว เป็นต้น ภายในอัณฑะจะประกอบด้วย หลอดสร้างตัวอสุจิ (Seminiferous Tubule) มีลักษณะเป็นหลอดเล็กๆ ขดไปขดมาอยู่ภายใน ทำหน้าที่สร้างตัวอสุจิ หลอดสร้างตัวอสุจิมีข้างละประมาณ 800 หลอด แต่ละหลอดมีขนาดเท่าเส้นด้ายขนาดหยาบ และยาวทั้งหมดประมาณ 800 เมตร

2. ถุงหุ้มอัณฑะ (Scrotum) ทำหน้าที่ห่อหุ้มลูกอัณฑะ ควบคุมอุณหภูมิให้พอเหมาะในการสร้างตัวอสุจิ ซึ่งตัวอสุจิจะเจริญได้ดี

3. หลอดเก็บตัวอสุจิ (Epididymis) อยู่ด้านบนของอัณฑะ มีลักษณะเป็นท่อเล็กๆ ทำหน้าที่เก็บตัวอสุจิจนตัวอสุจิเติบโตและแข็งแรงพร้อมที่จะปฏิสนธิ

4. หลอดนำตัวอสุจิ (Vas Deferens) อยู่ต่อจากหลอดเก็บตัวอสุจิ ทำหน้าที่ลำเลียงตัวอสุจิไปเก็บไว้ที่ต่อมสร้างน้ำเลี้ยงอสุจิ

5. ต่อมสร้างน้ำเลี้ยงอสุจิ (Seminal Vesicle) ทำหน้าที่สร้างอาหารเพื่อใช้เลี้ยงตัวอสุจิ เช่น น้ำตาลฟรักโทส วิตามินซี โปรตีนไกลบูลิน เป็นต้น และสร้างของเหลวมาผสมกับตัวอสุจิเพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมสำหรับตัวอสุจิ

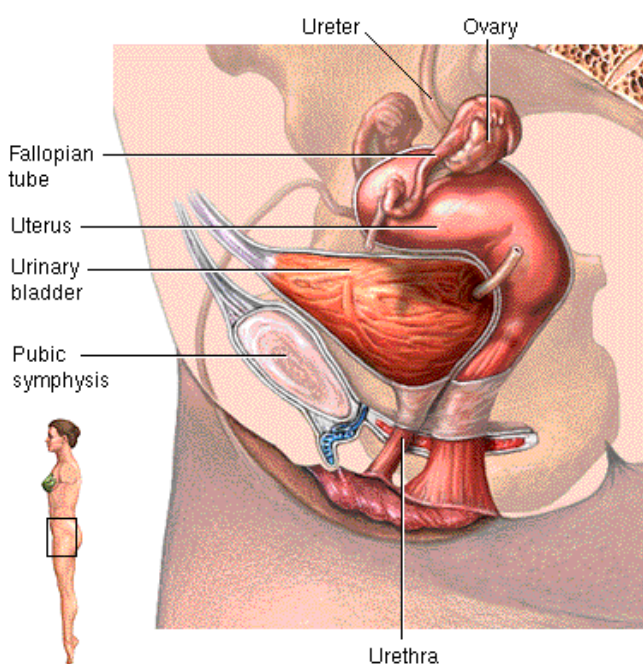
6. ต่อมลูกหมาก (Prostate Gland) อยู่ตอนต้นของท่อปัสสาวะ ทำหน้าที่หลั่งสารที่มีฤทธิ์เป็นเบสอ่อนๆ เข้าไปในท่อปัสสาวะเพื่อทำลายฤทธิ์กรดในท่อปัสสาวะ ทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมกับตัวอสุจิ

7. ต่อมคาวเปอร์ (Cowper Gland) อยู่ใต้ต่อมลูกหมากลงไปเป็นกระเปาะเล็กๆ ทำหน้าที่หลั่งสารไปหล่อลื่นท่อปัสสาวะในขณะที่เกิดการกระตุ้นทางเพศ

โดยทั่วไปเพศชายจะเริ่มสร้างตัวอสุจิเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น คือ อายุประมาณ 12-13 ปี และจะสร้างไปจนตลอดชีวิต การหลั่งน้ำอสุจิแต่ละครั้งจะมีของเหลวประมาณ 3-4 ลูกบาศก์เซนติเมตร มีตัวอสุจิเฉลี่ยประมาณ 350-500 ล้านตัว ปริมาณน้ำอสุจิและตัวอสุจิแตกต่างกันได้ตามความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกาย เชื้อชาติ และสภาพแวดล้อม ผู้ที่มีอสุจิต่ำกว่า 30 ล้านตัวต่อลูกบาศก์เซนติเมตรหรือมีตัวอสุจิที่มีรูปร่างผิดปกติมากกว่าร้อยละ 25 จะมีลูกได้ยากหรือเป็นหมัน

น้ำอสุจิจะถูกขับออกทางท่อปัสสาวะ และออกจากร่างกายตรงปลายสุดของอวัยวะเพศชาย ตัวอสุจิจะเคลื่อนที่ได้ประมาณ 1-3 มิลลิเมตรต่อนาที่ ตัวอสุจิเมื่อออกสู่ภายนอกจะมีชีวิตอยู่ได้เพียง 2-3 ชั่วโมง แต่ถ้าอยู่ในหลอดลูกของหญิงจะอยู่ได้นาน

ประมาณ 24- 48 ชั่วโมง ตัวอสุจิประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนหัว เป็นส่วนที่มีนิวเคลียสอยู่ ส่วนตัวมีลักษณะเป็นทรงกระบอกยาว และส่วนหางเป็นส่วนที่ใช้ในการเคลื่อนที่ น้ำอสุจิจะมีค่า pH ประมาณ 7.35-7.50 มีสภาวะค่อนข้างเป็นเบส ในน้ำอสุจินอกจากจะมีตัวอสุจิแล้วยังมีส่วนผสมของสารอื่นๆ ด้วย ระบบสืบพันธุ์เพศหญิง

อวัยวะที่สำคัญของระบบสืบพันธุ์เพศหญิง ประกอบด้วย

1. รังไข่ (Ovary) มีรูปร่างคล้ายเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ยาวประมาณ 2-3 เซนติเมตร หนา 1 เซนติเมตร มีน้ำหนักประมาณ 2-3 กรัม และมี 2 อันอยู่บริเวณปีกมดลูกแต่ละข้างทำหน้าที่ ดังนี้

1.1 ผลิตไข่ (Ovum) ซึ่งเป็นเซลล์สืบพันธุ์เพศหญิง โดยปกติไข่จะสุกเดือนละ 1 ใบ จากรังไข่แต่ละข้างสลับกันทุกเดือน และออกจากรังไข่ทุกรอบเดือนเรียกว่า การตกไข่ ตลอดช่วงชีวิตของเพศหญิงปกติจะมีการผลิตไข่ประมาณ 400 ใบ คือ เมื่อตั้งแต่อายุ 12 ปี ถึง 50 ปี จึงหยุดผลิต เซลล์ไข่จะมีอายุอยู่ได้นานประมาณ 24 ชั่วโมง

1.2 สร้างฮอร์โมนเพศหญิง ซึ่งมีอยู่หลายชนิด ที่สำคัญ ได้แก่

อีสโตรเจน (Estrogen) เป็นฮอร์โมนที่ทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับมดลูก ช่องคลอด ต่อมหมวกไต และควบคุมการเกิดลักษณะต่างๆ ของเพศหญิง เช่น เสียงแหลมเล็ก ตะโพกผาย หน้าอก และอวัยวะเพศขยายใหญ่ขึ้น เป็นต้น

โพรเจสเตอโรน (Progesterone) เป็นฮอร์โมนที่ทำงานร่วมกับอีสโตรเจนในการควบคุมเกี่ยวกับเกี่ยวกับการเจริญของมดลูก การเปลี่ยนแปลงเยื่อบุมดลูกเพื่อเตรียมรับไข่ที่ผสมแล้ว

2. ท่อนำไข่ (Oviduct) หรือปีกมดลูก (Fallopian Tube)

เป็นทางเชื่อมต่อระหว่างรังไข่ทั้งสองข้างกับมดลูก ภายในท่อนำไข่ มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 มิลลิเมตร มีขนาดปกติเท่ากับเข็มฉีดยาเข็มยาวประมาณ 6-7 เซนติเมตร หนา 1 เซนติเมตร ทำหน้าที่เป็นทางผ่านของไข่ที่ออกจากรังไข่เข้าสู่มดลูก โดยมีปลายข้างหนึ่งเปิดอยู่ใกล้กับรังไข่ เรียกว่า ปากแตร (Funnel) บุด้วยเซลล์ที่มีขนสั้นๆ ทำหน้าที่พัดโบกไข่ที่ตกมารังไข่ให้เข้าไปในท่อนำไข่ ท่อนำไข่เป็นบริเวณที่อสุจิจะเข้าปฏิสนธิกับไข่

3. มดลูก (Uterus) มีรูปร่างคล้ายผลชมพู่ หรือรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยมหัวกลับลง กว้างประมาณ 4 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6-8 เซนติเมตร หนาประมาณ 2 เซนติเมตร อยู่ในบริเวณอุ้งกระดูกเชิงกราน ระหว่างกระเพาะปัสสาวะกับทวารหนัก ภายในเป็นโพรง ทำหน้าที่เป็นที่ฝังตัวของไข่ที่ได้รับการผสมแล้ว และเป็นที่เกิดของทารกในครรภ์

4. ช่องคลอด (Vagina) อยู่ต่อจากมดลูกลงมา ทำหน้าที่เป็นทางผ่านของตัวอสุจิเข้าสู่มดลูก เป็นทางออกของทารกเมื่อครบกำหนดคลอด และยังเป็นช่องให้ประจำเดือนออกมาด้วย

คือเนื้อเยื่อผนังมดลูกด้านในและหลอดเลือดที่สลายตัวไหลออกมาทางช่องคลอด ประจำเดือนจะเกิดขึ้นเมื่อเซลล์ไม่ได้รับการผสมกับอสุจิเพศหญิงจะมีประจำเดือนตั้งแต่อายุประมาณ 12 ปีขึ้นไป ซึ่งจะมีรอบของการมีประจำเดือนทุก 21-35 วัน เฉลี่ยประมาณ 28 วัน จนอายุประมาณ 50 ปี จึงจะหมดประจำเดือน ผู้หญิงจะมีช่วงระยะเวลาการมีประจำเดือนประมาณ 3-6 วัน ซึ่งจะเสียเลือดทางประจำเดือนแต่ละเดือนประมาณ 60-90 ลูกบาศก์เซนติเมตร ดังนั้นผู้หญิงจึงควรรับประทานอาหารที่มีธาตุเหล็กและโปรตีน เพื่อสร้างเลือดชดเชยส่วนที่เสียไป

การที่ผู้หญิงบางคนมีประจำเดือนมาไม่ปกติ อาจเนื่องมาจากอารมณ์และความวิตกกังวลทำให้การหลั่งฮอร์โมนของสมองผิดปกติ ซึ่งจะมีผลต่อการหลั่งฮอร์โมนของต่อมใต้สมองที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้ไข่สุก คือ ฮอร์โมน FSH (Follicle Stimulating Hormone) และฮอร์โมน LH (Luteinizing Hormone) เซลล์ไข่มีขนาดใหญ่กว่าเซลล์อสุจิประมาณ 50,000-90,000 เท่า ขนาดของเซลล์ไข่ประมาณ 0.2 มิลลิเมตร เราสามารถมองเห็นเซลล์ไข่ได้ด้วยตาเปล่า

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

การให้ความรู้เรื่องเพศสำหรับวัยอายุนี้ ควรประกอบด้วย ความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและชีวภาพทางเคมี รวมถึงการปฏิบัติตัวเพื่อสุขภาพอนามัยทางเพศ การวางตัวและการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม และการสร้างเจตคติทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม

1. ความรู้ด้านร่างกายและชีวภาพทางเพศ

เพศหญิง ควรได้รับความรู้เกี่ยวกับร่างกาย และการปฏิบัติตัวดังนี้

เต้านม : เป็นส่วนหนึ่งของอวัยวะเพศหญิง เพื่อทำหน้าที่สร้างน้ำนมสำหรับเลี้ยงลูก เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เต้านมจะค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพล ของฮอร์โมนเพศหญิง เต้านมอาจจะใหญ่หรือเล็กก็ได้ขึ้นอยู่กับรูปร่าง และพันธุกรรมจึงไม่ควรกังวลใจ ควรปรึกษามารดา หรือญาติผู้หญิงเกี่ยวกับการเลือกขนาดของยกทรงให้เหมาะสม เพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นใจแก่เด็กหญิง

นอกจากนี้เต้านมยังเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิง และดึงดูดความสนใจแก่เพศตรงข้าม เต้านมเมื่อถูกสัมผัสกระตุ้นจะทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศได้ เพศหญิงควรระมัดระวังมิให้มีการแตะต้อง

สัมผัส อันอาจจะเป็นหนทางนำไปสู่การเกิดอารมณ์ทางเพศได้ การรักษาความสะอาดอาบน้ำชำระร่างกายตามปกติ ถ้าอากาศแห้งให้ใช้โลชั่นอ่อนๆ ทาได้เหมือนผิวหนังทั่วๆ ไป
อวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง ประกอบด้วย

- อวัยวะสืบพันธุ์ภายใน ได้แก่ รังไข่, ท่อมดลูก, มดลูก และช่องคลอด
- อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก ได้แก่ เนินหัวเหน่า, แคมใหญ่, แคมเล็ก, คริสตอริส, เวติสบูล, ปากช่องคลอด, เยื่อพรหมจารี และต่อมบาร์โธลิน

ไข่ : เป็นเซลล์เพศหญิงอยู่ในรังไข่ ไข่จะสุกเดือนละ 1 ฟอง และเดินทางไปตามท่อมดลูกถ้าผสมกับตัวอสุจิของเพศชายจะทำให้เกิดการตั้งครรภ์ได้

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น อวัยวะสืบพันธุ์เหล่านี้จะเติบโตมาก เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสืบพันธุ์ จะสังเกตได้จาก การมีขนขึ้นบริเวณหัวเหน่า การมีประจำเดือน โดยทั่วไปเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยแตกสาว เมื่ออายุอยู่ระหว่าง 11-15 ปี เด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก ซึ่งจะช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ สุขภาพร่างกาย และสภาวะแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โลหิตประจำเดือนเกิดจากอิทธิพลของฮอร์โมนเพศหญิง ทำให้มีการลอกหลุดตัวของผนังเยื่อบุมดลูก เมื่อไข่ไม่ถูกผสมและไม่ฝังตัว ไม่ใช่เลือดเสียแต่ประการใด การรักษาความสะอาด อาบน้ำชำระร่างกายตามปกติ ไม่ควรใช้น้ำหรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสวนล้างภายในช่องคลอด เพราะอาจทำให้ติดเชื้อได้ และควรเปลี่ยนผ้าอนามัยบ่อยๆ เพื่อให้ไม่มีกลิ่นอับ อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกของเพศหญิง จะไวต่อการสัมผัสกระตุ้นมาก เรียกว่า จุดไวสวาท วัยรุ่นหญิงควรจะมีมดระวังในการคบเพื่อนต่างเพศ วางตัวให้เหมาะสม ไม่อยู่ใกล้ชิดกันตามลำพังในที่ลับตาคน เพราะการแตะต้องสัมผัสจะเป็นการกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ และอาจนำไปสู่ความต้องการทางเพศและเกิดมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้

เพศชาย ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ทางร่างกายในวัยรุ่น ดังนี้

ระบบสืบพันธุ์ทางเพศชาย ประกอบด้วย

- อวัยวะสืบพันธุ์ภายใน ได้แก่ ท่อส่งอสุจิ, ถุงผลิตน้ำหล่อเลี้ยงอสุจิ, ท่อหลังน้ำกาม และต่อมลูกหมาก

- อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหรืออวัยวะเพศ ได้แก่ ลูกอวัยวะ, ท่อเก็บอสุจิซึ่งอยู่ภายในลูกอวัยวะและองคชาติ

น้ำอสุจิ : เป็นของเหลวสีขาวข้น ซึ่งหลั่งออกมาจากองคชาติ ขณะมีความสุขสุดยอดทางเพศ ประกอบด้วยตัวอสุจิและของเหลว ที่ผลิตจากท่อเก็บตัวอสุจิ

ตัวอสุจิ : เป็นเซลล์ของชายสำหรับการผสมกับไข่ของหญิง เพื่อกำเนิดเป็นทารก เมื่อชายมีการตื่นตัวทางเพศ หรือเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ตัวอสุจิจะขับออกมาพร้อมกับน้ำอสุจิทางองคชาติ

เมื่อเด็กชายเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์จะเริ่มมีขนขึ้นบริเวณหัวหน่าว และรักแร้ ขนาดของลูกอวัยวะจะขยายตัวใหญ่ขึ้น องคชาติจะยาวและใหญ่ขึ้นด้วย นอกจากนี้จะเริ่มมีการหลั่งน้ำอสุจิ (ฝันเปียก) เกิดขึ้นได้ ซึ่งเหล่านี้เป็นอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย การกระตุ้นด้วยการสัมผัส จับต้อง ญูไถ องคชาติ จะทำให้องคชาติแข็งตัว ทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศและความพึงพอใจทางเพศจนถึงจุดสุดยอด และหลั่งน้ำอสุจิออกมาได้ การรักษาความสะอาด อาบน้ำชำระร่างกายตามปกติ

2. อนามัยทางเพศ

สุขภาพอนามัยทางเพศและความต้องการทางเพศ เป็นเพศศึกษา ด้านพัฒนาการของเพศที่วัยรุ่นควรเข้าใจ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นร่างกายจะมีการหลั่งของฮอร์โมนเพศ ซึ่งนอกจากจะทำให้วัยรุ่นเพศเจริญเติบโตแล้วยังมีผลทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นด้วย ความรู้สึกนี้เป็นธรรมชาติของวัยรุ่นทุกคน แต่วัยรุ่นเป็นวัยที่ยังไม่สมควรมีเพศสัมพันธ์ จึงควรเรียนรู้จักวิธีระบายนางขบทางเพศออกอย่างเหมาะสม โดยการหาสิ่งอื่นทำเพื่อลดความต้องการทางเพศลง เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย การมีงานอดิเรกทำ จะช่วยให้วัยรุ่นไม่ว่างอยู่กับตัวเองและหมกหมุ่นทางเพศมากเกินไป หากได้ปฏิบัติตามที่กล่าวแล้ว แต่ยังมีความต้องการทางเพศอยู่ การช่วยเหลือตัวเองหรือการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นวิธีระบายออกทางเพศอย่างเหมาะสม และสามารถกระทำได้อย่างปลอดภัยทั้งชายและหญิง

วัยรุ่นชายและหญิงจะมีความสนใจซึ่งกันและกัน หากความสัมพันธ์อยู่ในขอบเขตของความเป็นเพื่อนก็ไม่มีอะไรที่น่าเสียหาย สิ่งสำคัญก็คือ วัยรุ่นต้องรู้จักวางตัวไม่ใกล้ชิดกับเพศตรงข้ามเกินไป หรืออยู่กันสองต่อสองในที่ลับตาคน วัยนี้มักมีปัญหากับพ่อแม่ เพราะรู้สึกว่าพ่อแม่ควบคุมบังคับตนเองมากเกินไป ซึ่งมักเนื่องมาจากความกลัวว่าเด็กวัยรุ่นจะประพฤตินอกขอบเขต และเกิดการล่วงเกินทางเพศขึ้น

3. ด้านสังคมและการปรับตัวทางเพศ

วัยรุ่นควรต้องระมัดระวังในการคบเพื่อนต่างเพศ และวางตัวให้เหมาะสม ไม่อยู่ใกล้ชิดกันตามลำพังในที่ลับตาคน เพราะการแตะต้องสัมผัสกัน การกอดจูบก็จะเป็นการกระตุ้น ความรู้สึกทางเพศและอาจนำไปสู่ความต้องการทางเพศได้มาก มีบริเวณร่างกายหลายแห่งซึ่งเป็นจุดกระตุ้นความต้องการทางเพศให้มากขึ้น เรียกว่า จุดไวสวาทเป็นจุดที่เพศหญิงควรระมัดระวัง มิให้มีการแตะต้อง

สัมผัส ได้แก่ เต้านม อวัยวะเพศ โดยเฉพาะบริเวณปากช่องคลอดและคลิตอริส สำหรับชายควรจะ
เป็นบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์โดยเฉพาะที่องคชาติ แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจุดสัมผัสจะเป็นริมฝีปาก ใบหู
ชอกคอ หน้าขา เท้า ไหล่ หรือบริเวณอื่นๆ บางคนก็อาจเกิดความรู้สึกทางเพศได้ ดังนั้นวัยรุ่นเมื่อมี
แรงขับเคลื่อนทางเพศ มีความต้องการทางเพศ จึงควรหาทางระบายออกทางด้านอื่น เช่น ไปเล่นกีฬา
ออกกำลังกาย หางานอดิเรกทำ เพื่อที่จะได้ไม่หมกมุ่นแต่ในเรื่องเพศ ถ้ายังมีความต้องการอยู่จึง
หาทางระบายความรู้สึกทางเพศออก อย่างเหมาะสมตามที่กล่าวมาแล้ว

ใบงานที่ 1

เรื่อง เพศศึกษาน่ารู้คู่หญิงสาว

คำชี้แจง ให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการอภิปรายเสนอความคิดเห็นในการตอบคำถาม

1. เพศศึกษามีความหมายว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. เพศศึกษามีความสำคัญและให้ประโยชน์อย่างไรกับนักเรียน

.....

.....

.....

.....

3. พัฒนาการทางเพศคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. จุดมุ่งหมายในการเรียนเพศศึกษาเพื่ออะไร

.....

.....

.....

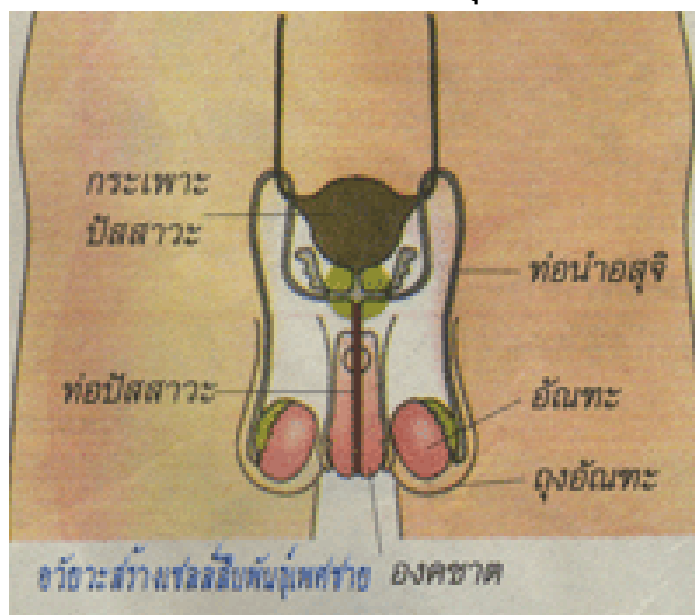
.....

.....

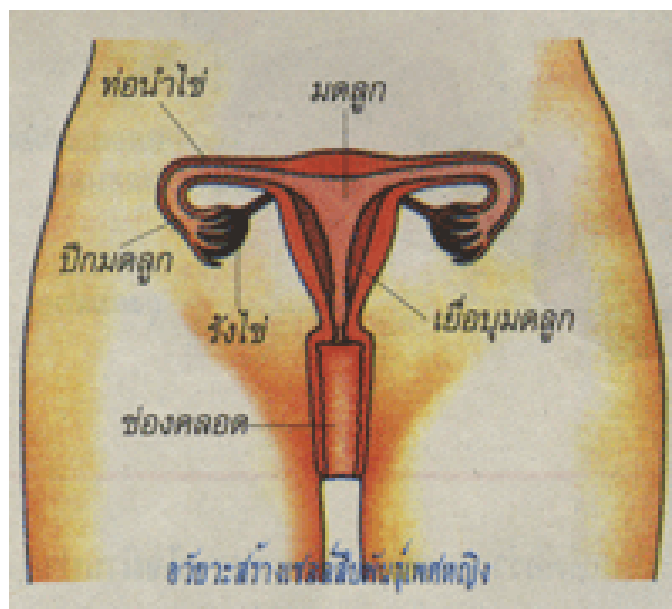
5. เพศชายและเพศหญิงมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวด้านใดบ้างจงอธิบาย

วัยรุ่น	ลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่น
1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของเพศชาย	
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของเพศหญิง	
3. การปรับตัวทางเพศด้านร่างกายในเพศชาย	
4. การปรับตัวทางเพศด้านร่างกายในเพศหญิง	

ภาพตัวอย่างอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

ภาพตัวอย่างอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

สาระสำคัญ

ในสังคมไทยปัจจุบันวัยรุ่นชายหญิงมีโอกาสที่อยู่ใกล้ชิดอยู่กันตามลำพังมากขึ้น หากทั้งคู่ไม่มีการยับยั้งอาจเกิดโอกาสมีเพศสัมพันธ์กันได้ง่ายโดยยังไม่มีความพร้อม ยังไม่มีความรับผิดชอบ อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดังนั้นเราควรที่จะต้องมีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นเพื่อให้วัยรุ่นรู้วิธีที่จะป้องกันตนเองได้ การหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธมีส่วนช่วยอย่างมาก

วัตถุประสงค์

1. มีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ
2. สามารถควบคุมตนเองเมื่อต้องเผชิญกับอารมณ์และโอกาสที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์
3. สามารถบอกแนวทางปฏิบัติตนให้เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

จุดประสงค์กิจกรรม

นักเรียนสามารถรู้วิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันตนจากภัยทางเพศ

เนื้อหา

พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ผู้สอนนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเช่น การแต่งตัวโป้ การออกเที่ยวในเวลากลางคืนของวัยรุ่น การดื่มสุรา ในภาวะปัจจุบันที่พบเห็นจากสื่อต่างๆ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
2. ผู้สอนสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น

ชั้นสอน (70 นาที)

3. ผู้สอนนำเสนอข่าวจากหนังสือพิมพ์ เช่น ข่าวการทำแท้งเถื่อน การใช้ชีวิตคู่โดยการอยู่ด้วยกันของนักศึกษาชายหญิง กรณีศึกษาเรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการมีเพศสัมพันธ์ต่างๆ ให้นักเรียนดูทำการวิเคราะห์ไปงานที่ 1

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาและรวบรวมสุภาษิตไทยที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมในเรื่องเพศวัฒนธรรม และวิธีปฏิบัติในเรื่องเพศในการดำเนินชีวิต โดยพยายามรวบรวมมาให้ได้มากที่สุด ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สุภาษิตที่รวบรวมได้ว่าสะท้อนให้เห็นแนวคิดและการปฏิบัติอย่างไร มีเหตุผลอย่างไรที่เป็นเช่นนั้น จากนั้นส่งผู้แทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองในหัวข้อ “เมื่อวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์มีผลด้านบวกและด้านลบอะไรบ้าง” ให้นักเรียนทำไปงานที่ 2

6. ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงความคิดเห็นตามไปงานที่ 2 ผู้สอนตั้งคำถามให้แสดงความคิดเห็นดังนี้

6.1 ผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ต่อหญิงและชายแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรและชาย กับหญิงมีความรู้สึกอย่างไรต่อผลที่ตามมา

6.2 การมีเพศสัมพันธ์ไม่พร้อมอาจเกิดขึ้นกับคนในวัยเดียวกันกับเราได้หรือไม่ อย่างไร

6.3 เราหลีกเลี่ยงการป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมหรือไม่ อย่างไร

7. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นหาวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์มา 10 ข้อ ผู้สอนจดวิธีการต่างๆ บนกระดานดำ เมื่อครบให้นักเรียนช่วยกันแยกทีละข้อว่า แต่ละวิธี ช่วยป้องกันได้อย่างไรบ้าง

8. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้ากลุ่มย่อยเขียนบทการแสดงและออกมาแสดงบทบาทสมมติซึ่งให้ไว้ตั้งแต่คาบที่แล้วโดยให้นักเรียนเลือกแสดงหนึ่งเรื่องดังต่อไปนี้ ให้นักเรียนกลุ่มละประมาณ 5 -7 นาที

เรื่องที่ 1 ถ้านักเรียนนัดเพื่อนไปเที่ยวแต่เพื่อนไม่มา แต่ให้เพื่อนพี่ชายมารับแทนแล้วบอกว่าจะไปพบเพื่อนของนักเรียนซึ่งอยู่ที่บ้านของเขา นักเรียนจะอย่างไร

เรื่องที่ 2 เพื่อนนักเรียนชวนให้นักเรียนทดลองดื่มสุรา แต่นักเรียนไม่อยากดื่มแต่นักเรียนก็กลัวเพื่อนจะว่านักเรียนว่าไม่แฉะจริง นักเรียนจะอย่างไร

เรื่องที่ 3 นักเรียนไปเที่ยวบาร์ที่บ้านเพื่อนแล้วนักเรียนอยากกลับบ้านมีเพื่อนผู้ชายอีกคนอาสาไปส่งปรากฏว่าเพื่อนผู้ชายคนนั้นไม่ได้พากลับบ้านแต่พาเข้าโรงแรมมานวด ถ้าเป็นนักเรียนจะอย่างไร

เรื่องที่ 4 นักเรียนเห็นเพื่อนผู้หญิงที่สนิทแต่งตัวสวยเดี๋ยวกอว่าลืกเห็นหน้าอก ใส่กางเกงขาสั้นมากเพื่อดึงดูดความสนใจเพื่อนชายและอยู่ตามลำพังกับเพื่อนชายสองต่อสองนักเรียนจะตกใจเพื่อนอย่างไร

เรื่องที่ 5 เพื่อนนักเรียนชายในข้างห้องพักของนักเรียนชักชวนนักเรียนไปเที่ยวห้องแล้วเกิดเปิดแผ่นหนังลามก คลิปวีดีโอโป๊ ให้นักเรียนดูนักเรียนจะอย่างไร

เรื่องที่ 6 ถ้าแม่ของนักเรียนแต่งงานใหม่และนักเรียนมีพ่อเลี้ยงซึ่งชอบจับมือถือแขน ลวนลามนักเรียนเวลาที่แม่ไม่อยู่เป็นประจำ นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร

10. ผู้สอนให้นักเรียนศึกษาใบความรู้และบรรยายเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศวิธีการควบคุมอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นหญิง แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด ปัญหาของการมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่น

11. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาพร้อมแจกใบงานและใบงานกรณีศึกษาที่ 1-6 เรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มระดมสมองตอบคำถามตามใบงาน

12. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายประเด็นจากใบงาน ออกมานำเสนอผลงาน

ขั้นสรุป (10 นาที)

13. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

เวลา 90 นาที

- สื่อ
1. รูปภาพต่างๆที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
 2. หนังสือพิมพ์ภาพข่าวต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
 3. ใบความรู้ เรื่องพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศ
 4. ใบงาน 1-2
 5. ใบงานกรณีศึกษา1-6

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินผลภารกิจจากใบงาน และการนำเสนอผลงาน

ใบความรู้

เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม การปฏิบัติของนักเรียนที่แสดงเจตนาเพื่อป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของนักเรียน ในการศึกษาครั้งนี้จะอยู่ใน ขอบข่ายของ พฤติกรรมการป้องกัน 6 ด้าน คือ

3.1 การใช้สารเคมีกระตุ้นอารมณ์ทางเพศและดื่มของมึนเมา หมายถึง การรับประทานยาที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น ยาอี ยาเลิฟ รวมไปถึงการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เช่น สุรา เบียร์ ไวน์

3.2 การเที่ยวสถานบันเทิงหรือสถานพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง การไปในสถานที่ที่เปิดโอกาสให้แสดงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ สถานบริการทางเพศ

3.3 การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสาธารณะในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หมายถึง การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การดูวิดีโอ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ที่แสดงถึงการกอด จูบ การร่วมเพศ

3.4 การแตะต้องสัมผัสเชิงชู้สาวหมายถึงการปฏิบัติต่อกันกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว ได้แก่ การจับมือถือแขน การกอดจูบร่างกายเพศตรงข้าม

3.5 การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง หมายถึง เพศหญิงหรือเพศชาย อาจเป็นเพื่อน หรือคนรัก อยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่งในที่สาธารณะ หรือลับตาคน เช่น ในห้อง บริเวณที่ไกลตาผู้คน

3.6 การแต่งกายที่ล่อแหลม หมายถึง การสวมเสื้อผ้าที่เผยให้เห็นสัดส่วนต่างๆ ของ ร่างกายมากเกินไป เช่น เสื้อเกาะอก เสื้อผ้าบาง เสื้อรัดรูปจนเห็นสัดส่วน เอวลอย ใส่กระโปรง สั้น

ปัญหาของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

กล่าวว่าหญิงที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศนั้น เริ่มจาก 3 ขั้นตอนตามลำดับ คือ

1. เริ่มด้วยมิตรภาพ
2. มีความรัก
3. มีความสัมพันธ์ทางเพศ

สาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยง

กระบวนการนี้จะติดกับเพศชาย ที่อาจจะเริ่มด้วย 1 แล้วไป 3 หรือจาก 3 เลย ซึ่งทำให้ขาดความรับผิดชอบเท่าที่ควรจะเป็นการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรส ก่อברลุความพร้อมทางเศรษฐกิจ และสังคม จะมีผลต่อปัญหาทั้งปัญหาครอบครัวและสังคม ดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว
2. ปัญหาต่อสังคม

วิธีการควบคุมอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นชายหญิง

1. สนใจและเอาใจใส่ต่อการศึกษาเล่าเรียนเพื่อความก้าวหน้าและนำความสำเร็จมาสู่ชีวิต
2. คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง
3. ผ่อนคลายความรู้สึกทางเพศด้วยการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมนันทนาการอื่นที่ชอบและถนัด
4. วางตัวให้เหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศ
5. ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับอารมณ์ทางเพศ ควรปรึกษาพ่อแม่ หรือแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องดีกว่าคุยกับเพื่อนด้วยตนเองที่มีความรู้ไม่แตกต่างกัน

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด

1. ไม่ควรให้ความใกล้ชิดสนิทสนมแม้กับคนที่ไว้ใจและคนใกล้ชิด เพราะความไม่คาดคิด นึกถึงหรือขาดความระมัดระวังอาจทำให้ถูกชักจูง ถูกบีบบังคับ หรือถูกหลอกให้มีเพศสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดได้ เป็นการระบายความต้องการทางเพศของผู้ชักจูง
2. ไม่ควรไปไหนตามลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้ามหรืออยู่ด้วยกันตามลำพังในที่ลับตาคน เช่น ห้องพักส่วนตัวของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
3. ฝ่ายหญิงควรระมัดระวังตัวในขณะที่อยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศ ควรมีการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าอาจมีเหตุการณ์ที่เกินเลยเกิดขึ้นในบรรยากาศบางอย่าง เช่น การไปงานเลี้ยง การไปค้างคืนตามลำพัง ซึ่งอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด
4. ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ควรแต่งกายในลักษณะยั่วยุเปิดเผยหรือดึงดูดใจทางเพศ

ปัญหาของการมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยเรียน

- การมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยเรียน จะเกิดขึ้นหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ
- ความรู้ความเข้าใจของบุคคลนั้นในเรื่องเพศ คือ ได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างไรบ้าง เด็กผู้ชายได้รับการอบรมไม่ให้เอาเปรียบเพศหญิงหรือเพศหญิงเป็นเครื่องเล่นหรือไม่

- มีความรับผิดชอบต่อเพศตรงข้ามอย่างไร
- มีความพร้อม หมายถึง ความเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์พร้อมในด้านสังคม คือ ไม่อยู่ในวัยเรียน มีอาชีพ มีรายได้ พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น
- เด็กหญิงได้รับการสั่งสอนอย่างไร ให้รู้จักป้องกันตัวไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของเพศตรงข้ามที่ไม่ปรารถนาดี
- การมีเจตคติต่อการมีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยคิดว่าจะสามารถผูกมัดผู้ชายที่ตนชอบไว้ได้และจะนำไปสู่การแต่งงานจริงๆ

ข้อคิดเรื่องการมีเพศสัมพันธ์สำหรับเพศหญิง

1. ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยเรียน
2. ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายที่ไม่รับผิดชอบหรือพิจารณาแล้วว่าเขาไม่สามารถจะรับผิดชอบต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น จากลักษณะนิสัยหรือเขากำลังศึกษาเล่าเรียนหรือ ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว
3. ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศเพื่อจะผูกมัดเพื่อนชาย หรือเพื่อต้องการแสดงให้เขาทราบว่ารักเขามากหรือจากการที่เขาบอกรักเท่านั้น
4. ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศกับใครเลย ควรจะรักษาความบริสุทธิ์ไว้ให้ชายที่เรารักและรักเราที่สุด

หลักการปฏิเสธและหาทางออก

ขั้นตอนการปฏิเสธ มี 3 ขั้นตอน คือ

1. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น
 2. การขอปฏิเสธเป็นการบอกปฏิเสธให้ชัดเจนเป็นคำพูด
 3. การขอความเห็นชอบ เพื่อรักษาน้ำใจของผู้ชวนและควรกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับการหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้หรือสบประมาท
- บางครั้งผู้ชวนผู้เข้าชี้ต่อเพื่อชวนให้สำเร็จ ผู้ถูกชวนไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูด เพราะจำทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธด้วยท่าทางมั่นคงและหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้

1. ปฏิเสธซ้ำ โดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกไปแล้วเดินจากไปทันที
2. การต่อรอง โดยการชวนไปทำกิจกรรมอื่นที่ดีกว่า
3. การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

การปฏิเสธอย่างประนีประนอม

มีขั้นตอนการเจรจา 4 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 อธิบายความรู้สึกของเราต่อเหตุการณ์หรืออธิบายปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเรา

ขั้นตอนที่ 2 เสนอแนวทางที่เราอยากจะให้

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามความรู้สึกกับคู่เจรจากับข้อเสนอของเรา

ขั้นตอนที่ 4 กล่าวสรุปเมื่อคู่เจรจาเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของเรา

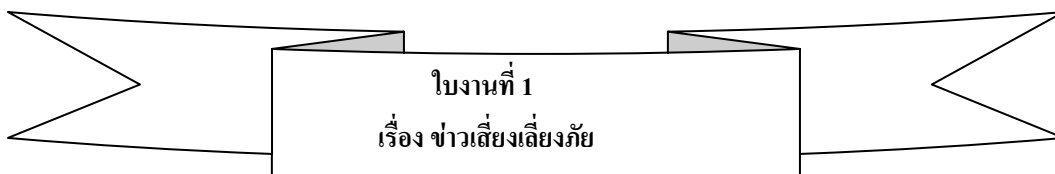
การเจรจาเพื่อปฏิเสธเมื่อถูกรุกเร้าหรือสร้างแรงกดดัน

การทำความเข้าใจในการเจรจามี 6 แบบ ได้แก่

1. การดูถูก
2. การโต้แย้ง
3. การข่มขู่
4. การพยายามมองไม่เห็นปัญหา
5. การอ้าง
6. การพยายามออกนอกเรื่อง

เราสามารถเลือกปฏิบัติได้ 3 ประการ ตามความเหมาะสมได้แก่

- การปฏิเสธอย่างจริงจัง
- การผัดผ่อน เป็นความพยายามที่จะไม่ปฏิบัติหรือกระทำตามโดยยืดเวลาออกไป
- การต่อรองเป็นความพยายามที่จะให้อีกฝ่ายตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่ดีกว่า

ให้นักเรียนในกลุ่ม ช่วยกันระดมความคิดตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนร่วมกันศึกษากรณีตัวอย่างจากข่าวหนังสือพิมพ์
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามดังนี้

2.1 จากข่าวเกิดเหตุการณ์ปัญหาอะไร

.....

.....

.....

.....

2.2 ปัญหาที่พบเกิดจากสาเหตุใด

.....

.....

.....

.....

2.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.4 แนวทางปฏิบัติที่จะป้องกันการเกิดปัญหามีอะไรบ้าง

.....

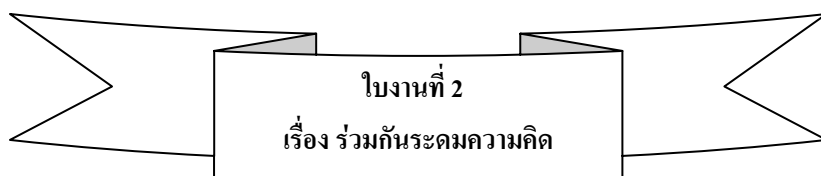
.....

.....

.....

.....

.....

1. ผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ต่อหญิงและชายแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรและชาย กับหญิงมีความรู้สึกอย่างไรต่อผลที่ตามมา

.....

.....

.....

.....

2. การมีเพศสัมพันธ์ไม่พร้อมอาจเกิดขึ้นกับคนในวัยเดียวกันกับเราได้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. เราหลีกเลี่ยงการป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. หาวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์มา 10 ข้อ

.....

.....

.....

.....

ใบกรณีศึกษาที่ 1

ด.ญ. แจนเป็นนักเรียนโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งมีคู่รักชื่อว่า ด.ช. ไมค์ ซึ่งเป็นเพื่อนข้างบ้าน วันหนึ่งครอบครัว ด.ญ. แจน ไปต่างจังหวัดจึงฝาก ด.ญ. แจนไว้กับป้า แต่ ด.ญ. แจน แอบป้าออกมาหา ด.ช. ไมค์ เมื่อไปถึงที่บ้าน ด.ช. ไมค์ อยู่บ้านกับเพื่อนชายกลุ่มหนึ่งรวมถึงพี่สาวของด.ช. ไมค์ ซึ่งกำลังนั่งดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กันอยู่ในบ้านเปิดเพลงเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน ด.ช. ไมค์ ชวน ด.ญ. แจน เข้าไปนั่งในบ้าน ด.ช. ไมค์ ส่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้ ด.ญ. แจน แต่ ด.ญ. แจนปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ด.ช. ไมค์จึงแสดงอาการไม่พอใจและบอกด.ญ. แจน ว่าจะไม่ทำอะไรล่วงเกิน และถ้าไม่ดื่มแสดงว่าไม่รักกันจริง

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มและตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าด.ญ. แจน มีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็น ด.ญ. แจน นักเรียนจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ถ้านักเรียนเป็น ด.ช. ไมค์ นักเรียนคิดว่า ด.ช. ไมค์ จะทำตามที่ถูกหรือไม่

ใบกรณีศึกษาที่ 2

ด. ช. คาวี เป็นเพื่อนสนิทของนักเรียนวันหนึ่ง ด. ช. คาวี มาชวนนักเรียนไปเที่ยวสถานบันเทิงสำหรับวัยรุ่นโดย ด. ช. คาวี พูดโฆษณาชักชวนว่าสถานบันเทิงที่เปิดใหม่นี้หากมีผู้หญิงไปด้วยจะไม่เสียค่าบริการ ด. ช. คาวี สัญญาว่าจะมาส่งนักเรียนที่บ้านไม่เกินเที่ยงคืน

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองทั้งกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามดังนี้

1. นักเรียนจะไปกับ ด. ช. คาวี หรือไม่ เพราะอะไร
2. นักเรียนมีวิธีที่จะป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างไรบ้าง

ใบกรณีศึกษาที่ 3

พลอยมีเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตชื่อ ตัน ซึ่งอยู่ต่างโรงเรียนกัน พลอยจะคุยกับตันทางอินเทอร์เน็ตทุกวัน ตันมักจะส่งคลิปวิดีโอการกอดจูบมาให้พลอยบ่อยครั้ง วันหนึ่งพลอยกับตันนัดเจอกันที่ศูนย์การค้าแต่พอตีฝนตกหนักตันจึงชวนพลอยให้ไปแวะที่บ้านซึ่งอยู่ติดกับศูนย์การค้าก่อนเมื่อหยุดตกจะพาไปส่งที่บ้าน

พลอยตัดสินใจไปบ้านตัน เมื่อไปถึงตันต้อนรับอย่างดีซึ่งบ้านตันยังไม่มีใครกับมาจากทำงาน ตันเปิดวิดีโอซึ่งมีภาพที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ให้พลอยดูและมานั่งดูใกล้ชิดกับพลอยด้วย

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มและตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนเป็นพลอยมีวิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าตันเป็นคนอย่างไร
3. ถ้านักเรียนเป็นพลอย เมื่อถูกชวนไปเที่ยวนักเรียนจะไปหรือไม่ หากไม่นักเรียนจะอย่างไรต่อไป
4. ถ้านักเรียนเป็นพลอยเมื่อตันเปิดวิดีโอให้ดู นักเรียนจะอย่างไร
5. ถ้านักเรียนเป็นพลอย นักเรียนจะเตือนตันอย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 4

แอลกับเอกเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันมาตั้งแต่อนุบาลและได้เรียนร่วมชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ด้วยกัน เอกมีใจชอบแอลโดยแอลไม่รู้ตัว วันหนึ่งเอกชวนแอลไปสวนสาธารณะใกล้โรงเรียนในเวลา 17.30 น. แอลคิดว่าสวนสาธารณะคงไม่น่าเกลียดเพราะมีผู้คนอยู่มาก แอลจึงไปกับเอก เมื่อไปถึงสวนสาธารณะเอกพยายามเลือกที่นั่งที่ลับตาคนและถือโอกาสจับมือ โอบกอดแอลเมื่อไม่มีผู้คนเดินผ่าน

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มและตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนเป็นแอล นักเรียนมีวิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าเอกเป็นคนอย่างไร
3. ถ้านักเรียนเป็นแอล เมื่อถูกชวนไปสวนสาธารณะนักเรียนจะไปหรือไม่ หากไม่นักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป
4. ถ้านักเรียนเป็นแอล เมื่อถูกลวนลาม นักเรียนจะทำอย่างไร
5. ถ้านักเรียนเป็นแอล นักเรียนจะเตือนเอกอย่างไร

ใบกรณีศึกษาที่ 5

แก้มมีความรู้สึกชื่นชอบในตัวรุจ ซึ่งเป็นนักกีฬาว่ายน้ำประจำโรงเรียน แก้มพยายามแต่งตัวเปรี้ยวๆ เช่น เสื้อสายเดี่ยวรัดรูป กระโปรงสั้น เพื่อดึงดูดความสนใจรุจ โดยที่กลุ่มเพื่อนของแก้มมักเตือนแก้มเสมอว่ารุจเจ้าชู้ มีแฟนหลายคน วันหนึ่งเพื่อนในห้องเรียนเดียวกันกับรุจชวนแก้มไปเที่ยวทะเล แก้มรู้ว่ารุจไปด้วยจึงตัดสินใจไป แต่เมื่อไปถึงแล้วที่นัดหมายมีแต่รุจมาคนเดียว แก้มจึงตัดสินใจไปเที่ยวกับรุจเพียงสองคนเพราะคิดว่าคงไม่เสียหายอะไรเพราะไม่ได้ไปค้างคืน แก้มจึงขึ้นรถไปเที่ยวทะเลกับรุจเพียงลำพัง

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มและตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนเป็นแก้มมีวิธีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างไร
2. ถ้านักเรียนเป็นแก้ม เมื่อถูกชวนไปเที่ยวกับตามลำพังนักเรียนจะไปหรือไม่ หากไม่ไปนักเรียนจะปฏิเสธอย่างไรต่อไป

ใบกรณีศึกษาที่ 6

ด.ญ. แอน นิยมการแต่งกายตามดารานักร้องและตามแฟชั่น เช่น กระโปรงสั้น เสื้อรัดรูป เสื้อคอกว้าง สายเดี่ยว กางเกงขาสั้นรัดรูป ทุกวันก่อนออกจากบ้าน ด.ญ. แอนจะใช้เวลาในการเลือกเสื้อผ้าที่ใส่ให้หล่อแหลมเพื่อให้เธอดูน่าสนใจต่อกลุ่มเพศตรงข้าม เช่นเดียวกับ ด.ช.เอ็ม ที่ชอบใส่เสื้อตัวเล็กรัดรูป กางเกงที่รัดรูปทำให้เห็นสรีระชัดเจน ชอบปลดกระดุมเสื้อเพื่อให้เห็นกล้ามเนื้อ

ในปัจจุบันมีวัยรุ่นส่วนใหญ่แต่งตัวตามแฟชั่น ตามกระแสนิยมเป็นจำนวนมาก รวมถึงชุดนักเรียน นักศึกษาด้วยเช่นเดียวกันที่ถูกออกแบบใหม่ให้เข้ากันแฟชั่นสมัยใหม่ตามความต้องการของวัยรุ่น

ใบงาน

ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มและตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. สรุปความคิดเห็นของนักเรียนชายและหญิง ต่อการแต่งตัวตามแฟชั่น
2. สรุปข้อดีและข้อเสียและผลกระทบต่อเนื่องของการแต่งตัวตามแฟชั่น
3. นักเรียนจะแต่งตัวตามแฟชั่นหรือไม่ และหากเพื่อนภายในกลุ่มเป็นอย่างนี้นักเรียนจะอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

การจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย

เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

สาระสำคัญ

นิทรรศการเป็นงานอันจะเป็นการแสดงแบบใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้จัด ว่ามีจุดประสงค์แสดงอะไร นิทรรศการ เป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่ง ที่ใช้วิธีการนำเอาสิ่งของมาแสดงไว้ให้ผู้ชมได้รับชมนิทรรศการที่ดีนั้น ควรจะสรุป ถ่ายทอดความเป็นไปต่าง ๆ ของสิ่งที่ต้องการแสดงการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปรายเรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนผ่านมา

วัตถุประสงค์

สามารถปฏิบัติกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศได้

เนื้อหา

การนำความรู้เรื่องที่ได้จากการศึกษาเรื่องเพศศึกษาและพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศมาจัดนิทรรศการ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1.ผู้สอนนำตัวอย่างภาพการจัดนิทรรศการต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู ให้แต่ละกลุ่มเตรียมการจัดนิทรรศการมาก่อนล่วงหน้า

ขั้นสอน (70 นาที)

2. ให้นักเรียนทำกิจกรรมกระบวนการกลุ่มในการวางแผนการจัดนิทรรศการประกอบการอภิปราย เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดฝึกปฏิบัติการจัดนิทรรศการ จัดทำป้ายประกาศ เรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันจัดการอภิปรายตอบข้อซักถามเรื่องการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

5. คัดเลือกตัวแทนนักเรียน 2 กลุ่มกลุ่มละ 4 คนจับฉลากแบ่งเป็นฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านออกมาโต้ว่าที่ในหัวข้อ วัยรุ่นจำเป็นหรือไม่ ที่ต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ โดยฝ่ายเสนอโต้ว่าที่ได้หัวข้อวัยรุ่นจำเป็นต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ ฝ่ายค้านโต้ว่าที่ได้หัวข้อวัยรุ่นไม่จำเป็นต้องระวังภัยเสี่ยงทางเพศ ให้เวลาพูดคนละ 3 นาที

ขั้นสรุป (10 นาที)

6. สรุปประเด็นสำคัญปัญหาและประโยชน์ที่ได้จากจัดนิทรรศการประกอบการอภิปรายเรื่อง วัยรุ่นวัยใส ไม่เสี่ยงภัยทางเพศ

สื่อ

ภาพตัวอย่างการจัดนิทรรศการ

อุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการ

ระยะเวลา 90 นาที

การประเมินผล

1. สังเกตจากวางแผนและการร่วมกันจัดนิทรรศการโดยทำเป็นกระบวนการกลุ่ม
2. การร่วมเสนอความคิดเห็นร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม การจัดนิทรรศการ การอภิปราย

กลุ่ม

ใบความรู้ เรื่อง การจัดนิทรรศการ

ความหมายของนิทรรศการ (Mean of Exhibition)

นิทรรศการ (Exhibitions) ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Exhibitions" มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "Display" ซึ่งแปลว่า "การจัดแสดง" ความหมายของนิทรรศการ มีนักเทคโนโลยีการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของนิทรรศการ ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

เปรี๊ยะ กุมุท (2526) ได้ให้ความหมายของนิทรรศการว่า เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้นทุกขณะ ทั้งในด้าน การศึกษา วิทยาศาสตร์ แพทย์ ธุรกิจ สังคม การเมือง การอุตสาหกรรม และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังให้ความหมายในทัศนะของผู้จัดว่า เป็นวิธีอันทรงประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ผู้คนสนใจในวัตถุ และแนวความคิด ความอ่าน เป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ ในเมื่อวิธีการ อย่างอื่นไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้เพราะเสน่ห์อันเกิดจากผลงานการรวบรวมสรรพสิ่งทั้งหลาย การคัดเลือก การจัดแสดงที่ดี และได้ให้ความหมายของนิทรรศการในทัศนะของผู้ชม หรือประชาชนว่านิทรรศการ หมายถึง โอกาสของ ความเห็นความชื่นชม และการเรียนรู้บางอย่างเกินปกติวิสัยที่จะได้มีโอกาสเช่นนั้น เสน่ห์ของนิทรรศการอยู่ที่ความพิเศษ หรือโอกาสที่หายาก หรือหาชมได้เป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้น

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2537) ได้ให้ความหมายของนิทรรศการ หมายถึง การวางแผนการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้สื่อทัศนวัสดุ เครื่องมือสื่อทัศนศึกษา และกิจกรรมสื่อทัศนศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือผสมผสานกัน อย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ชม ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนมุ่งชักจูงความคิดความสนใจ ให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่ผู้จัด ได้กำหนดไว้

Edgar Del (1969) ได้กล่าวถึงนิทรรศการว่า นิทรรศการเป็นสื่อการเรียนการสอน ที่ให้ประสบการณ์รูปธรรมขั้นที่ 6 ของกรวย ประสบการณ์ (Cone of Experience) ทั้งนี้จะต้องเป็นนิทรรศการที่จัดแสดงอย่างมีความหมาย อาจจัดเป็นชุดของรูปถ่าย หรือ รูปถ่าย ผสมผสานกับแผนภูมิ และภาพโฆษณา บางครั้งอาจจะมีการสาธิต หรือฉายภาพยนตร์ประกอบ แต่อย่างไรก็ตามทุก นิทรรศการ มีลักษณะอย่างหนึ่งที่เหมือนกันคือ นิทรรศการเป็นการขมวดความรู้ ความสนใจของผู้อื่นให้มุ่งไปยังวัตถุประสงค์ โดยการควบคุม เงื่อนไข

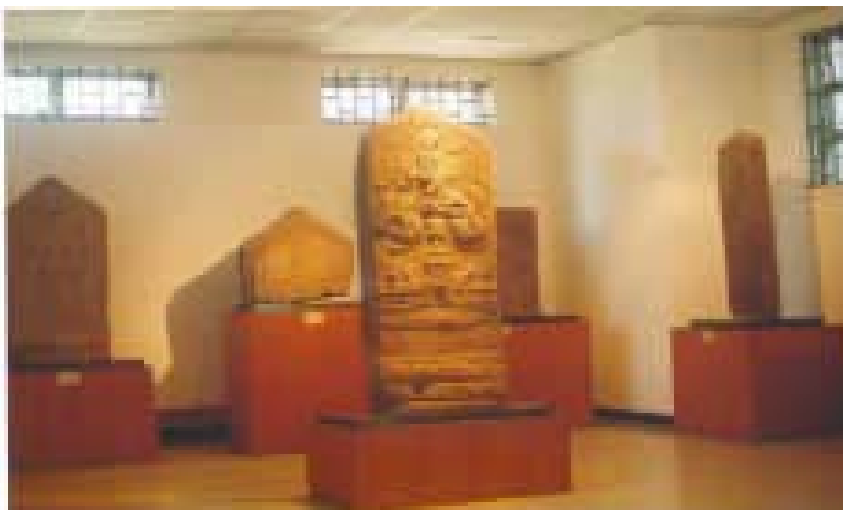
จากความหมายต่างๆ สรุปได้ว่านิทรรศการ คือ รูปแบบหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยนำเอาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อมาผสมผสานกันและนำเสนออย่างเป็นระบบ เช่น ภาพ ของจริง หุ่นจำลอง เอกสาร คำแนะนำ สไลด์ วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อกระตุ้นความสนใจ

ประเภทของนิทรรศการ (Type of Exhibition)

แบ่งตามลักษณะของวิธีการจัดแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)

หมายถึงนิทรรศการที่จัดแสดงเรื่องราวเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่รวบรวมสิ่งแสดง ของที่ใช้จัดอาจจะเป็นของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ฯลฯ ที่นำมาแสดงนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รูปแบบ และวิธีการ จัดอยู่ในอาคารหรือสถานที่เดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ชมสามารถเข้ามาชมได้ตลอดเวลา เพื่อศึกษาหรือหาความรู้/เพลิดเพลิน เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มีจุดประสงค์ เพื่อการศึกษาทั้งทางประวัติศาสตร์ศิลป์ โบราณคดี ตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย เป็นต้น

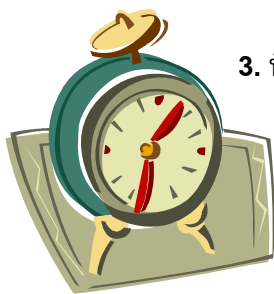

2. นิทรรศการชั่วคราว (Non Permanent Exhibition)

คือการจัดนิทรรศการเป็นครั้งคราวในวาระโอกาสหรือเทศกาลพิเศษเพื่อแสดงความรู้ใหม่ๆ แผนงานพิเศษ วาระในวันสำคัญต่างๆ ของหน่วยงาน นิทรรศการชั่วคราวอาจจัดแสดงในสถานที่เดิมเป็นประจำ แต่สื่อที่นำมาแสดงชุดนั้นๆ จัดอยู่ไม่นาน อาจเป็นสัปดาห์หรือสองสามเดือนก็เปลี่ยนใหม่ หรือเลิกไป

ตัวอย่างการจัดนิทรรศการ

3. นิทรรศการเคลื่อนที่

นิทรรศการเคลื่อนที่ หมายถึง นิทรรศการที่จัดขึ้นเป็นชุดสำเร็จ เพื่อแสดงในหลาย ๆ สถานที่ หมุนเวียนกันไป รูปแบบและสื่อหลักที่นำมาแสดง เป็นแบบเดิม วัตถุประสงค์ในการจัดเป็นแบบเดิม อาจมีสิ่งของหรือการแสดงประกอบเพิ่มเติมในบางครั้ง ส่วนสถานที่จัดก็หมุนเวียน เปลี่ยนไปเรื่อย อาจเคลื่อนที่ไปต่างจังหวัดหรือจังหวัดเดียวกันแต่เปลี่ยนชุมชนที่นำไปแสดง เช่น นิทรรศการศิลปะ นิทรรศการตราไปรษณียากร ในการเคลื่อนที่ก็จะ ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นซึ่งหน่วยงานหลักก็คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานไปรษณีย์โทรเลขจังหวัดที่ไปจัด

แบ่งตามลักษณะของสถานที่จัด มี 3 ประเภท ได้แก่

1. นิทรรศการกลางแจ้ง (outdoor exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการภายนอกตัวอาคาร และอาจจัดในสนามโดยใช้เต็นท์นิทรรศการประเภทนี้ มีขนาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับรูปแบบ ลักษณะวิธีจัดด้วย และมีขอบเขตการแสดงกว้างขวาง นิทรรศการกลางแจ้งแบบชั่วคราว อาจจะจัดในสนามโดยใช้เต็นท์กาง และยกพื้นขึ้นเพื่อจัดแสดงก็ได้ นิทรรศการ กลางแจ้งแบบชั่วคราวนี้ อาจจะมีความใหญ่หรือเล็กก็ได้ เช่น งานประจำปี งานฉลองเทศกาลปีใหม่ของจังหวัดต่าง ๆ ก็จัดค่อนข้างใหญ่ แต่หากจัดประกอบงานพิธีอื่น ๆ ก็มักเล็กลง นิทรรศการกลางแจ้งแบบเคลื่อนที่ มักเป็นนิทรรศการขนาดเล็กที่สุด เช่น รถเผยแพร่ การทำหมันของโรงพยาบาล ซึ่งอาจมีการฉายภาพยนตร์ สไลด์ หรือวีดิทัศน์ประกอบ

2. นิทรรศการในร่ม (Indoor Exhibition) คือ นิทรรศการที่จัดในบริเวณอาคาร หรือจัดสร้างอาคารเพื่อแสดงนิทรรศการโดยวิธี แบบถาวร แบบชั่วคราว หรือแบบเคลื่อนที่ก็ได้ นิทรรศการในร่มแบบถาวร เช่น ในอาคารของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร หรือ พิพิธภัณฑ์จังหวัด นิทรรศการในร่มแบบชั่วคราว จัดขึ้นโดยมีระยะเวลาแสดงแน่นอน มีจุดมุ่งหมาย แคมเปญแต่เด่นชัด การจัดนิทรรศการประเภทนี้ผู้จัดมีความสะดวกในการเตรียมงานได้ดีกว่าจัดภายนอกอาคาร

3. นิทรรศการหมุนเวียน (traveling exhibition) หรือนิทรรศการสัญจร หมายถึง นิทรรศการที่จัดทำเป็นชุดสำเร็จรูปถาวร สามารถเคลื่อนย้ายไปแสดงในที่ต่าง ๆ หมุนเวียนสลับกันไป หรืออาจแสดงในรูปของรถเผยแพร่เคลื่อนที่ (mobile units) ซึ่งจัดแสดงเพียงครั้งวันหรือหนึ่งวัน นิทรรศการประเภทนี้สามารถเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในท้องถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก

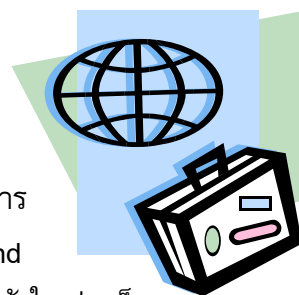
ประเภทของนิทรรศการแบ่งตามจุดประสงค์การจัด มี 6 ประเภท คือ

1. นิทรรศการทางการศึกษา

เป็นนิทรรศการที่มุ่งจัดเพื่อการศึกษา และให้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ชมโดยเฉพาะ อาจจัดเป็นเฉพาะเรื่อง หรือจัดในแบบความรู้กว้างๆ นิทรรศการโดยทั่วไป แทบทุกประเภทจะมีจุดประสงค์ เพื่อการศึกษาแฝงอยู่ด้วยเสมอ เช่น นิทรรศการสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นิทรรศการการศึกษา จัดได้ทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิทยาการทางด้าน มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ตลอดจนวิทยาศาสตร์ประยุกต์สาขาวิชาต่างๆ

2. นิทรรศการทางการตลาด

เป็นนิทรรศการอีกแบบหนึ่ง ที่จัดกันแพร่หลายพอๆ กับนิทรรศการทางการศึกษาๆ ประเภทนี้อาจจัดในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ แต่เป็นนิทรรศการแบบชั่วคราวเท่านั้น จุดประสงค์เพื่อการขายสินค้า และการพาณิชย์ นิทรรศการทางการตลาดที่ใหญ่ที่สุด คือ งานมหกรรมการแสดงสินค้านานาชาติ (Thailand Expo) ซึ่งหมุนเวียนจัดในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าใหญ่ๆ ก็มีการจัดนิทรรศการทางการตลาดกันตลอดปี เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาซื้อสินค้านั้น ซึ่งมีการจัดกันอยู่เสมอ โดยทั่วไปจะจัดในช่วงเทศกาลต่างๆ

3. นิทรรศการทางการเมือง

ในหลายๆ ประเทศทางด้านการเมืองและรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสังคมนิยม จะใช้พิพิธภัณฑ์เป็นเครื่องมือปลุกกระตือรือร้นทางการเมืองของประชาชน เช่น พิพิธภัณฑ์แสดงร่องรอยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ที่จัดแสดงโดยรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย เพื่อปลุกสำนึกของเยาวชนรุ่นใหม่ ให้มีความรู้สึกร่วม กับบรรพบุรุษรุ่นก่อน ซึ่งถูกกดขี่ทำทารุณกรรม สำหรับประเทศไทย นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะจัดนิทรรศการประเภทนี้กันเป็นประจำ

4. นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

นิทรรศการทางศิลปะรวมถึงศิลปะแขนงอื่นๆ ด้วย เช่น ทัศนศิลป์ เครื่องแก้ว งานศิลปหัตถกรรมต่างๆ นิทรรศการวัฒนธรรม นอกจากการจัดแบบถาวรแล้ว ก็มีการจัด นิทรรศการเกี่ยวกับการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม ต่างๆ ด้วย นิทรรศการทางสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีหน่วยงานสมาคม มูลนิธิ สถาบันทางการศึกษาทุกระดับ จัดกันแพร่หลาย โดยเฉพาะการรณรงค์เกี่ยวกับการนำมาใช้ใหม่ นิทรรศการทางศิลปะ ที่เด่นดังและดีเยี่ยมที่สุดของไทย คือ "นิทรรศการศิลปาชีพ" ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ

5. นิทรรศการทางการทหาร

นิทรรศการทางการทหารโดยทั่วไปนิยมจัดแบบถาวรจัดแสดงเพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน และเกียรติประวัติการสู้รบของทั้งสามเหล่าทัพ

6. นิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กร

นิทรรศการตลาดนัดหลักสูตรโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนชั้นมัธยมปลาย ได้รู้ถึงหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ และจัดตามมหาวิทยาลัยในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การแบ่งประเภทของนิทรรศการตามวัตถุประสงค์ ของการจัดนั้น แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ นิทรรศการเพื่อการศึกษา กับนิทรรศการทางการตลาด และนิทรรศการทางการตลาดที่สำคัญ และกล่าวถึงกันมากที่สุดก็คือ มหกรรม นานาชาติ หรืองานเอ็กซ์โป Expo

----- ■

ภาคผนวก ง
ภาพการจัดกิจกรรม

แนะนำเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ตัวแทนกลุ่มออกมาตอบคำถาม

กิจกรรมจตุรัสสัมพันธ์

หัวหน้ากลุ่มนำเสนอผลงาน

แสดงบทบาทสมมติ

นักเรียนกลุ่มทดลองสนใจดูการแสดงบทบาทสมมติ

ระดมสมองทำศึกษาใบงาน ตอบคำถาม

สมาชิกกลุ่มซู่ซ่า

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นางศรจดา เจริญกิจจานุวัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	22 กันยายน 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ถนนสุนทรโกษา เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2540	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนนทรีวิทยา
พ.ศ.2544	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ.2552	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ